

Werk maken van eigen bodem 2014-2019

Werk maken
van eigen bodem
2014-2019

Gedeputeerde staten van Drenthe
17 juni 2014

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

MBE14050601

Inhoud

	Deel 1 Bodemontwikkelingen en beleid	5
1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Afbakening: plaats van de bodemnota	6
1.3	Doelstelling	7
1.4	Evaluatie	8
1.5	Vaststellingsprocedure	8
1.6	Inwerkingtreding	8
1.7	Overgangssituatie	8
1.8	Leeswijzer	9
2	Bodemontwikkelingen en beleid	10
2.1	Rijksbeleid	10
2.2	Provinciaal beleid	13
2.3	Regionale uitvoeringsdienst Drenthe	18
3	Specifieke beleidsonderwerpen	19
3.1	Bodemsanering in relatie met bescherming grondwatervoorraden	19
3.2	Gebiedsgerichte aanpak grondwater	19
3.3	Diffuse immobiele verontreinigingen in de stad	22
3.4	Gesloten (voormalige) stortplaatsen	23
3.5	WRO-Ondergrond	25
3.6	Reststofstromen, hergebruik en kringloop van grondstoffen beheer	26
3.7	MTBE en ETBE bij tankstations	26
3.8	Bedrijvenregeling/bodemcentrum	27
3.9	Stimulering bodemsanering particulieren	29
3.10	Provinciale eigendommen	30
3.11	Informatiebeheer	31
3.12	Programmering/overdracht van taken	32
4	Afstemming met andere beleidsterreinen	34
4.1	In welke gevallen zijn sanerende maatregelen verplicht?	34
4.1	Wet ruimtelijke ordening en relatie met Wet Bodembescherming	35
4.2	De Wm/Wabo en relatie met Wbb	36
4.3	Bodemverontreiniging en bouwen	37
4.4	Afstemming met het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit	39
4.5	Bodemverontreiniging en grondwaterbemalingen	41
4.6	Bodemverontreiniging en Aardkundige waarden	44
4.7	Bodemverontreiniging en archeologie	45
4.8	Bodemverontreiniging en Natuurbeschermingswet (Nbw) en Flora en Faunawet.	47
5	Bevelsbeleid/kostenverhaal	50
	Landelijk beleid	50
6	Kwaliteitszorg	55

	Deel 2 Uitvoering Bodemsanering	57
7	Historisch en verkennend bodemonderzoek	58
7.1	Aanleiding en doel	58
7.2	Opzet onderzoek	58
7.3	Beoordeling en vervolgaanpak	60
8	Nader onderzoek	62
8.1	Aanleiding en doel	62
8.2	Opzet en uitvoering nader onderzoek	62
8.3	Gevalsafbakening	65
8.4	Ernst	66
8.5	Spoed	66
8.6	Besluitvorming en voorwaarden	70
9	Saneren van recente bodemverontreiniging	74
10	Saneringsdoelstelling en specifieke situaties	78
10.1	Saneringsdoelstelling	78
10.2	Specifieke situaties	81
11	Saneringsonderzoek en saneringsplan	84
11.1	Aanleiding en doel	84
11.2	Opzet saneringsonderzoek en saneringsplan	84
11.3	Verschillende soorten saneringsplannen	85
11.4	Financiële zekerheidsstelling bij saneringen	88
11.5	Besluitvorming instemming BUS melding/saneringsplan/gebiedsplan	89
12	Uitvoering sanering, zorg, evaluatie en nazorg	91
12.1	Uitvoeringsaspecten	91
12.2	Zorg tijdens saneren	94
12.3	Wijzigingen voor en tijdens de sanering	94
12.4	Evaluatie	97
12.5	Zorg na saneren (nazorg)	98
12.6	Overdracht van de nazorg	100
13	Procedure	101
14	Toezicht en handhaving	104
	Bijlagen	107
1	Overzichtstabel beleidsregels	108
2	Begrippenlijst/Afkortingwijzer	118
3	Stimulering bodemsanering particulieren	119
4	Ambitieniveaus grondwateraspecten	121
5	Monitoring en eindcontrole grondwatersanering	122
6	Beslismodel	125
7	Nazorg	130
8	Celtic Fields	131
9	Behandeling zienswijzen concept-bodemnota "Werk maken van eigen bodem"	132

Deel 1

Bodemontwikkelingen en beleid

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Deze bodemnota “Werk maken van eigen bodem” 2014-2019 omvat het provinciaal beleid voor het thema bodemgezondheid en gaat over bodemsanering, bodemontwikkeling en bodemkwaliteitsbeheer.

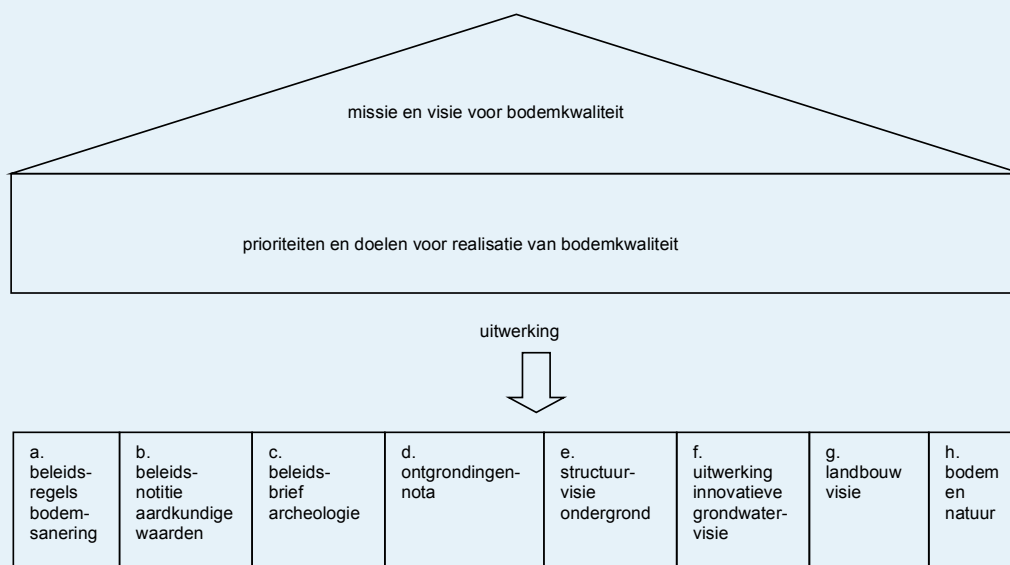
Het is de tweede nota bodem in deze vorm en betreft een herziening van de bodemnota “Werk maken van eigen bodem” deel 1 “Ontwikkelingen en activiteiten” (hoofdstuk 5, paragraaf 5.4) en deel 2 “Uitvoering en beleidsregels bodemsanering”¹ 2008. Ontwikkelingen in beleid en wet- en regelgeving maakten een wijziging en actualisatie noodzakelijk.

1.2 Afbakening: plaats van de bodemnota

De Omgevingsvisie Drenthe 2010 geeft de strategische beleidsdoelen aan voor (bodem)sanering. In de bodemvisie “Bodem, de grond van ons bestaan”² is het bodembeleid in hoofdlijnen uitgewerkt.

De Bodemvisie geeft het provinciale beleidskader en beschrijft de missie, visie en doelen voor het bodembeleid van de provincie Drenthe. De uitwerking hiervan vindt plaats, voor de prioritaire thema’s bodemgezondheid, bodemarchief, bodemvoorraad en bodemkennis, in (de actualisatie van) beleidsnota’s per thema.

Het betreft de volgende nota’s in relatie tot bodemkwaliteit:

Figuur 1. De structuur van de bodemvisie en de relatie met beleidsnota's

1 Vastgesteld door gedeputeerde staten van Drenthe, 26 augustus 2008

2 Vastgesteld door gedeputeerde staten van Drenthe, 27 april 2012 en provinciale staten van Drenthe, 6 juni 2012

De “bodemnota “Werk maken van eigen bodem” 2014-2019 vormt samen met de bodemvisie en het Meerjarenuitvoeringsprogramma Bodemsanering 2010-2014³ de invulling van de provinciale (regie) rol in het beleidsveld bodem(sanering) in relatie tot de Wet bodembescherming (Wbb).

De bodemnota die voor ligt belicht de rol van het bevoegd gezag Wbb en gaat over de complete benadering van bodem en verontreiniging en hoe de provincie Drenthe handelt bij het uitvoeren van haar bodemsaneringstaak. Het gaat vooral in op de inhoudelijke aspecten (zowel juridisch als technisch), vanuit wet- en regelgeving en landelijk beleid. We geven inzicht in de ontwikkelingen van het bodem(sanerings)-beleid. We beogen duidelijkheid te creëren over de opvattingen die de provincie heeft ten aanzien van samenhang in bodembeleid en wat dat betekent voor de beoordeling van:

- Saneringsplannen;
- Ruimtelijke plannen;
- Omgevingsvergunningen;
- Toepassingsmogelijkheden van verontreinigde grond.

Bodemkwaliteit is slechts een deel van het grote geheel van aspecten dat bijdraagt aan de kwaliteit van onze leefomgeving. Initiatieven voor maatschappelijke en/of ruimtelijke ontwikkelingen worden vrijwel niet vanuit het segment “bodemsanering” genomen met uitzondering van situaties waarin de overheid zelf initiatief neemt om de bodem te saneren⁴. In deze bodemnota wordt de speelruimte aangegeven die er binnen het deelaspect bodem is: de algemeen geldende bodemkwaliteitsdoelstellingen en de marges die er zijn om een bodemkwaliteit te accepteren afhankelijk van het gebied en afhankelijk van de functie. Hoe er gebruik van de speelruimte gemaakt wordt zal door allerlei andere afwegingen die in de planontwikkeling of projectvoorbereiding aan de orde komen.

De Wbb biedt ruimte voor eigen beleidsinterpretatie. Wij maken hier gebruik van, gelet op de specifieke Drentse situatie (onder meer kwetsbare zandbodem).

In de bodemnota staan de piketpaaltjes waarbuiten een ontwikkeling niet past binnen het vigerende bodembeleid. Ook bevat de nota beleidsregels (deel 2) die gelden als toetsingskader voor onder andere het afgeven van besluiten volgens de Wbb.

Dit geldt voor zowel het stedelijk als het landelijke gebied, met uitzondering van het grondgebied van de gemeente Emmen. Voor de gemeente Emmen geldt het beleid zoals zij dat heeft vastgesteld in de Nota klassiek bodembeleid deel 1 Visie op bodemkwaliteit en deel 2 beleidsregels bodem.

1.3 Doelstelling

Het doel van deze nota is:

- inzicht geven in ontwikkelingen van het bodem(sanerings)beleid;
- het geven van invulling aan de beleidsvrijheid en interpretatieruimte die wet- en regelgeving ons bieden;
- het bijdragen aan een, op hoofdlijnen, uniform beleid binnen de provincie;
- het vaststellen van beleidsregels voor de uitvoering van bodemonderzoek en –sanering.

3 In 2015 zal een nieuw meerjarenprogramma worden opgesteld.

4 Situaties waar sprake is van actuele risico's voor mens, plant of dier of voor verspreiding waar in alle redelijkheid niemand aansprakelijk te stellen is voor de aanpak van de verontreiniging en waar geen maatschappelijke ontwikkeling is (te) voorzien, als onderdeel waarvan de verontreiniging kan worden aangepakt (de zogenaamde statische situaties).

Met deze beleidsregels zijn wij in staat om in de praktijk bij de uitvoering van bodemsanering en onze rol daarin eenduidig, transparant en consistent te zijn. Deze beleidsregels zijn een nadere invulling van de artikelen uit de Wbb. Door de beleidsregels specifiek op te nemen in de bodemnota is de motiveringsplicht bij het nemen van beschikkingen vereenvoudigd en transparanter. Deze bodemnota heeft de status van beleidsregel als bedoeld in artikel 1:3, respectievelijk artikel 4:81 van de Awb. De bodemnota vervult de functie van toetsingskader voor de invulling van onze rol als bevoegd gezag Wbb, Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht(Wabo) en Wet Ruimtelijke Ordening(Wro).

1.4 Evaluatie

In 2011 is de Bodemnota “Werk maken van eigen bodem” 2008 volgens de beleidsvoornemens met diverse gebruikers en instanties (Drentse gemeenten, Drentse waterschappen, adviesbureaus en medewerkers van de provincie Drenthe bij diverse beleidsterreinen) geëvalueerd. Deze evaluatie had zowel een inhoudelijk als een procesmatig karakter. Gebleken is dat de bodemnota dusdanig belangrijk is dat er een vervolg aangegeven moet worden. Voor deel 1 is het gedeelte over de doorwerking van de landelijke ontwikkelingen voor het Drentse bodembeleid als belangrijk gevonden. Bij de geënquêteerden voldoet deel 2 aan de praktijk en is bruikbaar als handreiking. Vooral adviesbureaus gebruiken het op de praktijkgerichte deel 2 van de bodemnota. De resultaten van de uitgezette enquêtes zijn meegenomen bij het opstellen van nieuwe en gewijzigde teksten in onderliggende bodemnota.

1.5 Vaststellingsprocedure

In- en externe belanghebbenden zijn in het voortraject geraadpleegd. De concept bodemnota is van 5 december 2013 tot en met 15 januari 2014 ter inzage gelegd en breed verspreid onder betrokken overheden en bodemadviseurs. Er is 1 reactie ontvangen.

De concept bodemnota is toegestuurd voor advies aan de Advies commissie Fysieke Leefomgeving.

Naar aanleiding van de ontvangen reactie zijn er aanpassingen in de tekst aangebracht. De schriftelijke reactie is samen met de beantwoording opgenomen in bijlage 9.

Bij de vaststelling van voorliggende bodemnota is de Bodemnota “Werk maken van eigen bodem” deel 2 Uitvoering en Beleidsregels bodemsanering 2008 ingetrokken.

1.6 Inwerkingtreding

De Beleidsregels bodemsanering, opgenomen in deze nota, treden in werking de dag na bekendmaking in het Provinciaal blad.

1.7 Overgangssituatie

Op aanvragen die binnen komen vóór inwerkingtreding van deze beleidsregels en wordt besloten na inwerkingtreding van deze beleidsregels, zijn deze beleidsregels ook van toepassing.

1.8 Leeswijzer

Het eerste deel van deze bodemnota, de hoofdstukken 2 t/m 6, gaat in op de landelijke en provinciale bodemontwikkelingen en het bodembeleid. Voornamelijk over de aanpak van bodemverontreiniging en specifieke beleidsonderwerpen en de afstemming met andere beleids-terreinen. In het tweede deel van de nota, de hoofdstukken 7 tot en met 14, volgen de in de praktijk voorkomende stappen die een rol spelen bij bodemverontreiniging. Per stap wordt het landelijke beleid beschreven en vervolgens het Drentse beleid toegelicht. In bijlage 1 is een overzicht van de beleidsregels opgenomen met een verwijzing naar de desbetreffende paragraaf in deze nota. In bijlage 2 is een alfabetische begrippenlijst en afkortingenlijst opgenomen. In de diverse hoofdstukken vindt u een verwijzing naar de bijlagen 3 t/m 8.

Daar waar naar circulaire wordt verwezen dient altijd de meest recente circulaire te worden toegepast of de daarvoor in plaats tredende regelgeving.

In de tekst wordt op verschillende plaatsen verwezen naar de provinciale website www.provincie.drenthe.nl.

Belangrijke wijzigingen

Bij het opstellen van deze bodemnota is rekening gehouden met de volgende landelijke ontwikkelingen:

- Geactualiseerde Circulaire bodemsanering 2013. Deze is gepubliceerd in de Staatscourant op 27 juni 2013 en in werking getreden op 1 juli 2013;
- Wijziging van de Wbb per 1 juli 2013 (o.a. paragraaf over gebiedsgerichte aanpak grondwaterverontreinigingen, geen saneringsplicht bij grondwaterbemaling om civieltechnische redenen, onderzoeksplicht bedrijfsterreinen)
- Circulaire toepassing zorgplicht Wbb bij MTBE- en ETBE. Deze circulaire is per 1 februari 2009 van kracht.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de bodemnota “Werk maken van eigen bodem” 2008 zijn:

Deel 1

Op basis van de evaluatie en de bodemvisie “Bodem, de grond van ons bestaan” betreft dit deel geen Visie over de Drentse bodem en Europese ontwikkelingen. Deel 1 gaat nu in op het thema bodemgezondheid en specifieke bodembeleidsonderwerpen. Door wijzigingen van andere beleidskaders en regelingen is de afstemming met andere beleidsterreinen herzien en ook opgenomen in deel 1.

Deel 2

De belangrijkste wijzigingen in dit deel hebben betrekking op:

- De opzet van een nader onderzoek vindt plaats volgens NTA 5755;
- Gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen;
- Onderzoeksplicht bij eigenaren bedrijfsterreinen;
- Gebruiksbeperkingen in evaluatieverslag in plaats van nazorgplan;
- Melding grondwateronttrekking voor civieltechnische redenen.

2 Bodemontwikkelingen en beleid

2.1 Rijksbeleid

In 2003 is met de Bodembeleidsbrief een verdere vernieuwing van het bodembeleid in gang gebracht. Kort gezegd: de Nederlandse samenleving moet duurzamer met de bodem omgaan. Het Rijk zorgt voor consistent bodembeleid en regelgeving. De provincie als bevoegd gezag ondersteunt, waar nodig, de gemeenten bij het ontwikkelen van de bodemambities. Dat betekent dat de provincie een visie moet hebben op de bodem en het gebruik ervan.

In de beleidsbrief speelt Nederland in op het Europese bodembeleid, maar de nationale ambities zijn breder en specifiek gericht op Nederland.

Centraal staat een preventief en curatief (sanerings)beleid. Bij het preventieve aspect gaat het om het voorkomen van verontreiniging en (fysische en biologische) aantasting van de bodem. De gebruiksmogelijkheden van de bodem voor verschillende functies moeten niet verslechteren. Waar het mogelijk is, moet verbetering worden gerealiseerd.

Het stand-still beginsel blijft in het beleid vertrekpunt. Om toekomstig gebruik van de bodem mogelijk te maken voor andere functies, mag geen onherstelbare schade aan de bodem worden toegebracht.

De Toekomstagenda milieu (2006) onderstreept het belang van het saneren dan wel beheersbaar hebben van de ernstige gevallen van bodemverontreiniging, maar ook van het afstemmen van de saneringsdoelstelling op het feitelijk ruimtelijk gebruik (functiegericht en kosteneffectief saneren), nieuwe saneringstechnieken, ruimte voor maatwerk en een integrale, gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen.

Met deze maatregelen komen volgens de Toekomstagenda de doelstellingen voor bodemsanering binnen bereik. Daarnaast pleit de Toekomstagenda voor meer samenhang tussen het ruimtelijke en milieubeleid op regionaal en lokaal niveau.

Het Rijk heeft de regelgeving hierop aangepast. De nadruk moet liggen op het preventieve beleid. Immers: voorkomen is beter dan genezen (in dit geval saneren). Niet langer het Rijk, maar decentrale overheden stellen eisen aan de bodemkwaliteit en formuleren hiertoe gebiedsgerichte bodemkwaliteitsambities op basis van de aanwezige bodemkwaliteit, de gewenste bodemkwaliteit vanwege het grondgebruik en het daarmee samenhangende grondverzet. De bodemkwaliteitsambities worden vastgelegd in een bodembeheernota. Deze visie is vertaald in het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) en de Regeling Bodemkwaliteit (Rbk). Een functiegerichte benadering staat hierin centraal; zowel generieke als locatie specifieke normstelling behoren tot de mogelijkheden.

Het Rijk onderscheidt de volgende hoofdlijnen:

- Het bodembeleid richt zich op een bewuster en meer duurzaam gebruik van de bodem.
- De (gebruiks)waarde van de bodem heeft een economische, sociale en een ecologische dimensie. Het ecologisch functioneren wordt beoordeeld op basis van chemische, fysische en biologische criteria.
- Voor het beheer van bodemverontreiniging is de regelgeving vereenvoudigd en consistent gemaakt. Decentrale overheden krijgen meer ruimte voor het realiseren van gebiedsgerichte oplossingen.

- De intensiteit van het bodembeheer wordt meer dan vroeger gekoppeld aan de risico's op het ontstaan van verontreiniging, op blootstelling aan of de verspreiding van verontreiniging.
- De kennisinfrastructuur is versterkt, de praktijk wordt met kennis en uitbreiding van bevoegdheden ondersteund.
- Informatie over kwaliteit en gebruik van de bodem is beschikbaar voor de decentrale overheden.

In het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties⁵ getekend op 10 juli 2009 door het Rijk, IPO, VNG en Waterschappen zijn verdere afspraken gemaakt over de aanpak van het vernieuwde bodembeleid.

Het hoofddoel van dit Convenant is verbreding van het bodembeleid in 2015. Dit betekent dat het beleid betreffende de ondergrond, gebiedsgericht grondwaterbeheer en bodemsanering is geïntegreerd.

In het convenant is de beleidswijziging via verschillende sporen uitgewerkt:

- verdere decentralisatie van verantwoordelijkheid en uitvoering van het bodembeleid en de bodemsanering, op basis van bestuurlijke overeenkomsten;
- verbreding van "bodembeleid" door samenhang met het energie- en waterbeleid en het beleid voor de ondergrond;
- ontwikkelen van gebiedsgerichte benadering, mede in het kader van het ruimtelijke ordeningsbeleid en voor het accommoderen van het toenemend gebruik van de bodem door ruimtedruk;
- versnelde aanpak van saneringslocaties met onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid, de ecologie of verspreiding.

Zowel de Wbb als de Circulaire bodemsanering 2009 zijn in 2012 en 2013⁶ hierop aangepast. De wijzigingen van de Wbb hebben als doel om de bestuurlijke lasten te verminderen en om de uitvoerbaarheid te verbeteren. De wijzigingen hebben betrekking op met name de saneringsdoelstelling en de saneringsprocedure, de invoering van een saneringsplicht voor eigenaren of erfpachters van bedrijfsterreinen en de financiële aspecten van bodemsanering. Ook biedt de Wbb sinds medio 2012 de mogelijkheid voor een gebiedsgerichte aanpak.

De Circulaire bodemsanering is geactualiseerd t.a.v. de gevalsgerichte aanpak van mobiele verontreinigingen, de loodnormering, de risicobeoordeling voor ecologie en gebiedsgericht grondwaterbeheer. Maar ook de gevolgen van de inwerkingtreding van de Waterwet in 2009 en hoe nu omgaan met grensoverschrijdende verontreinigingen (deels water- en landbodem) is beschreven. Verder is er een paragraaf opgenomen over de samenhang tussen de Wbb en de Wabo.

In het tweede deel van deze nota zullen wij in meer detail ingaan op aspecten van de Wbb en de Circulaire bodemsanering 2013.

Voornemens beleidswijzigingen na 2015

Het Rijk vindt dat dertig jaar ervaring met het verbeteren en beschermen van de bodemkwaliteit het mogelijk maakt dat de transitie van het bodembeleid in 2015 verder door gaat naar een bodemontwikkelingsbeleid. Het bodembeleid komt in een andere fase⁷, het gaat zich richten op de waarde van de bodem voor brede maatschappelijke opgaven en gebiedsontwikkeling. Veel verontreinigingen zijn inmiddels gesaneerd of komen na 2015 onder controle. Dit betekent niet dat we alle verontreinigingen kwijt zijn. Bij ontwikkelingen en graven in de grond krijgen we nog vaak te maken met ernstige verontreinigingen die bij het huidige gebruik geen spoed

5 Het convenant loopt door tot eind 2015.

6 Circulaire bodemsanering 2013 per 1 juli 2013 (Staatscourant nr. 16675 27 juni 2013)

7 Uit "aan de ontwikkelaars van de Nederlandse ruimte" december 2011

opleveren Na 2020 is het vizier vooral gericht op beheer en op permanente bodemkwaliteitsverbetering waarbij aansluiting wordt gezocht bij de leefomgeving. Duurzaam gebruik van de ondergrond staat centraal. De kansen die de ondergrond biedt worden benut, met bescherming van de intrinsieke waarden en eigenschappen van de ondergrond. Integraliteit is het uitgangspunt.

De toekomstige functie van bodem wordt gezien als een actieve deelnemer aan de gezamenlijke ontwikkeling van de fysieke ruimte. Integratie van bodem, water, energie, ruimtelijke ordening, natuur, landbouw en iedere andere nuttige partner. Maar ook burgers en bedrijven. Bodem wordt deel van een duurzame gebiedsontwikkeling.

Nieuwe verontreiniging of uitputting van de bodem moet worden voorkomen, juist vanwege de waarde die de bodem heeft voor de gehele maatschappij. Daarbij is het de bedoeling dat niet meer sectoraal vanuit slechts bodem wordt gekeken, maar dat wordt gekeken vanuit economische, maatschappelijke én ruimtelijke overwegingen.

Er komt meer ruimte voor de bodem specifieke beleidsprincipes 'gestadige verbetering' en 'stand-still'. Voor het Rijk zijn dit uitgangspunten voor budgetten en regels en leidend voor preventie en aanpak van bestaande verontreiniging. Deze worden gehanteerd op gebiedsniveau en niet langer op gevals niveau.

Kortom: Bodemsanering kan niet meer los worden gezien van ruimtelijke ontwikkeling en (gebiedsgericht duurzaam) beheer staat centraal.

Het rijk wil dat de decentrale overheden samen met private partijen de verantwoordelijkheden in gebiedsontwikkeling oppakken, integrale afwegingen aan burgers uitleggen en de ruimte binnen de wettelijke grenzen benutten. Ruimte (maken) voor regionale kracht.

Verder kan de gebiedsgerichte aanpak mogelijk uitkomst bieden indien er stagnatie van vervreemding van bedrijfsterreinen wordt geconstateerd. Dit in belang van duurzame gebiedsontwikkeling (economisch voordeel). Het terug kunnen brengen van de terreinen in de markt vergroot ook het maatschappelijk nut.

De focus op gebiedsontwikkeling, samenwerking tussen beleidsdisciplines en de roep om meer ruimte voor regionale kracht vraagt ondersteuning in wet- en regelgeving. De Wbb zal daarom moeten aansluiten bij de nieuwe Omgevingswet. Bodemsanering wordt onderdeel van de omgevingsvisie en daarmee van duurzame gebiedsontwikkeling. Het normengebouw blijft in stand en komt onder de Omgevingswet. De sturing zal plaatsvinden via algemene regels en/of omgevingsvergunning. Bodem en watersysteem worden gekoppeld via het grondwaterbeleid. Preventief beleid en beheer zijn essentieel. Dit betekent dat er een intensivering moet plaatsvinden in het toezicht en handhaven.

Het huidige juridisch instrumentarium in de Wbb zoals kostenverhaal op de veroorzaker of bij ongerechtvaardigde verrijking zal worden gekoppeld aan de spoed van sanering. Wat blijft bestaan is dat de gebruiker betaalt.

Omgevingswet

Het omgevingsrecht gaat fundamenteel op de schop. Het is nu verspreid over meer dan 60 wetten (waaronder ook de Wbb), 100 AMvB 's (waaronder Bbk) en honderden ministeriële regelingen. Met ingang van 2011 is men druk doende het omgevingsrecht te vereenvoudigen, moderniseren en versoberen met als doel deze uiteindelijk te bundelen in één nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet integreert de gebiedsgerichte onderdelen van de huidige wetten in één wet met één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en procedures. De Omgevingswet moet het fundament bieden om toekomstige maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving het hoofd te bieden. De doelen van de Omgevingswet zijn, met het oog voor duurzame ontwikkeling en in onderlinge samenhang: bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en op een

doelmatige wijze, beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies. De transitie uit het convenant Bodem wordt uitgewerkt en op termijn opgenomen in de Omgevingswet.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)/Wijziging Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)/Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

In 2009 zijn door het IPO, de VNG en het Rijk afspraken gemaakt om de uitvoering van de vergunning verlening, het toezicht en de handhaving (hierna te noemen VTH taken) op het gebied van het omgevingsrecht structureel te verbeteren. Deze afspraken betreffen:

- het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken;
- de vorming van een landsdekkend netwerk van regionale uitvoeringsdiensten;
- de verbetering van de samenwerking en informatie-uitwisseling bij de handhaving in de bestuurlijke kolom enerzijds en tussen de bestuurlijke en strafrechtelijke kolom anderzijds;
- het vereenvoudigen van de bevoegdheidsverdeling tussen de overheden door verdere decentralisatie en
- het verminderen van de bestuurlijke drukte door versoering van het interbestuurlijk toezicht.

In 2013 zijn landelijk diverse taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving ondergebracht bij de RUD's.

De Wabo zal worden gewijzigd ter verbetering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving met het hoofdstuk kwaliteitsbevordering en samenwerking. Hiermee worden de afspraken die in 2009 (zogenoemde Package Deal) wettelijk geborgd in de Wet VTH.

2.2 Provinciaal beleid

Als uitwerking van de provinciale omgevingsvisie hebben we in 2011 de Bodemvisie "De grond van ons bestaan" vastgesteld. Deze vormt de beleidsbasis voor de aanpak en verbetering van de bodemkwaliteit.

Motto voor onze ambities is: 'Bodemkwaliteit als resultaat van de balans tussen bewaren en gebruiken.'

Onderliggende bodemnota gaat in op het thema "Bodemgezondheid" uit de bodemvisie.

De beleidsopgave voor het thema bodemgezondheid is dat eigenaren en gebruikers de bodem in 2020 op een duurzame wijze beheren en gebruiken, zodat deze ook voor toekomstige generaties optimaal kan worden benut. Voor de komende jaren hebben wij voor het bodembeleid dan ook de volgende doelen geformuleerd:

- **Bodemsanering**

In 2020 zijn onder regie van ons als bevoegd gezag alle spoedeisende bodemsaneringen uitgevoerd of zijn de risico's van verontreiniging beheerst.

- **Bodemontwikkeling**

In 2020 zijn onder onze regie alle niet-spoedeisende bodemsaneringen opgenomen in stedelijke ontwikkelingsplannen of in beheer gegeven aan de grondeigenaren. De helft van de locaties is gesaneerd of de risico's zijn beheerst.

- **Bodemkwaliteitsbeheer**

In 2020 hebben we voor functies van de bovengrond en de ondergrond de gewenste bodemkwaliteit vastgelegd. Reststofstromen worden via hergebruik en kringloop van grondstoffen beheerd.

Onze rol voor het thema bodemgezondheid vullen wij als volgt in:

- We voeren provinciale regie op bodemsanering en zorgen daarbij voor meer gebiedsgerichte, integrale oplossingen. Verontreinigde locaties zullen in de toekomst beheerd worden.
- We zien er op toe dat verantwoord met eventueel vrijkomende grond en grondwater wordt omgegaan.
- We bevorderen dat gemeenten en waterschappen verantwoordelijkheid nemen voor het bodembeheer. Het Bbk is hierbij een belangrijk kader.
- We bevorderen het nemen van verantwoordelijkheid voor bodemkwaliteit door bodemgebruikers. We stimuleren de bewustwording van bodemkwaliteit en bodemkwaliteitszorg bij burgers en bedrijven, onder meer door betere handhaving. We stimuleren goed gedrag en ideeën die vervuiling tegengaan. Doelgroepen zijn: landbouw (nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, antibiotica en gentechnologie), zorgsector (geneesmiddelen), verkeer en vervoer (uitlaatgassen, banden, vangrails, etc.) en industrie (emissies van metalen uit gebouwen en industriële productie).
- We willen de provinciale kansen bij het benutten van reststoffen als grondstof verkennen en innovatie stimuleren. Zo scheppen we ook kansen voor economische ontwikkeling. In samenwerking met gemeenten onderzoeken we mogelijkheden tot hergebruik van grondstromen en bouwstoffen.

Om het bodembeleid onderdeel te laten worden van integrale gebiedsontwikkeling is het nodig dat er samenwerking ontstaat tussen allerlei deskundigen: ruimte, economie, sociale ontwikkeling, bodem, water, energie en groen komen hierin samen. Wij willen hierin een actieve rol vervullen. Dit vergt specifieke kennis en competenties van de bodemprofessional: vertalen van doelen naar een concrete situatie, procesmatig inzicht in ruimtelijke ontwikkelingen, expertise delen buiten het werkveld en zorg dragen voor een afgewogen besluitvorming. Deze integratie-slag geven we vorm en inhoud onder andere in het Bodemberaad. Een Drentse bodemplatform voor gemeenten, waterschappen en provincie waarin naast bodemsanering ook de thema's zoals ondergrond, bodemenergie, ruimtelijke ordening, ecosysteemdiensten aan de orde komen.

In de volgende paragrafen laten wij zien hoe we de beleidsopgaven vorm geven.

2.2.1 Bodemsanering

In 2020 zijn onder regie van ons als bevoegd gezag alle spoedeisende bodemsaneringen uitgevoerd of zijn de risico's van verontreiniging beheerst. (bron: Bodemvisie)

Beleed en regelgeving gaan uit van de functiegerichte sanering van de bovengrond (tot 1 m beneden maaiveld) en kosteneffectieve sanering van de ondergrond (dieper dan 1 m). Met deze saneringsdoelstelling wordt het geschikt maken voor het huidige of geplande gebruik centraal gesteld. Bodemsanering gaat uit van het wegnemen van onaanvaardbare risico's in plaats van het volledig herstellen van de bodemkwaliteit. Er is meer ruimte voor maatschappelijke dynamiek,

maatwerk en beheer van verontreiniging. Door een effectieve en efficiënte inzet van de middelen wordt een betere bodemkwaliteit bereikt. Bodemsaneringen worden hierdoor goedkoper. Het is niet nodig dat overal dezelfde kwaliteit van de bodem wordt gerealiseerd. Ook in het bodemsaneringsbeleid worden keuzes gemaakt waarin het maatschappelijk belang meeweegt. Het gaat om verantwoorde keuzes, die op provinciaal en gemeentelijk niveau een gezonde bodem bewerkstelligen en tegelijkertijd maatschappelijke en ruimtelijke dynamiek mogelijk maken tegen aanvaardbare kosten.

Voorop staat dat een mindere bodemkwaliteit geen onaanvaardbare risico's mag hebben voor de gezondheid en het milieu.

Regie en sturing

In Drenthe zijn circa 43.000 verdachte locaties bekend. Dit is onze werkvoorraad. Wij zijn als bevoegd gezag verantwoordelijk voor het beheer van de werkvoorraad op ons grondgebied met uitzondering van het grondgebied van de gemeente Emmen.

Voor de verdachte locaties wordt bekeken of er sprake is van bodemverontreiniging. Om dit op een efficiënte manier te bepalen wordt er een onderscheid gemaakt in de werkvoorraad tussen:

- locaties waar de risico's die samenhangen met de verontreiniging bij het huidige gebruik/functie niet acceptabel zijn (spoedlocaties);
- locaties waar mogelijk sprake is ernstige verontreiniging maar waar geen onaanvaardbare risico's zijn (geen spoedlocaties). Deze dienen vóór 2030 gesaneerd te worden;
- locaties waar wij geen actieve sanerende maatregelen nodig achten en een beheerregime volstaat.

Voor de aanpak van onze werkvoorraad is een goede samenwerking met de gemeenten nodig. De komende periode ligt onze prioriteit (zoals afgesproken in het Convenant Bodem) vooral om te komen tot het saneren, dan wel beheersen van de bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's. Alle verontreinigingen waar sprake is van gezondheidsrisico's voor mensen (humane spoedlocaties) moeten in 2015 gesaneerd of tenminste beheerst zijn. De andere spoedlocaties, waar risico's voor het ecosysteem of verspreiding in het grondwater aanwezig zijn, moeten eind 2015 zoveel mogelijk gesaneerd/beheerst zijn.

Voor de spoedlocaties maken wij onderscheid in locaties binnen het stedelijk gebied van gemeenten en daarbuiten (landelijk gebied). Wij regisseren de aanpak van de verontreinigde locaties. De saneringen van de spoedlocaties worden uitgevoerd door eigenaren/gebruikers, ontwikkelaars, gemeenten of de provincie. Met de gemeenten maken wij afspraken over een voortvarende aanpak van de spoedlocaties binnen stedelijk gebied.

Inmiddels zijn de voorbereidingen over een volgend convenant begonnen. Hierin worden afspraken gemaakt over:

- bodembeleid na 2015;
- financiële middelen na 2015.

Wij zijn betrokken bij de landelijke discussie over de invulling van een volgend convenant bodem.

De overige verontreinigde locaties worden aangepakt in het kader van nieuwbouw, stads- of gebiedsontwikkeling. Van belanghebbenden, zoals eigenaren en ontwikkelaars (privaat en publiek), wordt verwacht dat zij een substantieel deel van de saneringskosten meebetalen. De beschikbare rijksmiddelen worden vooral ingezet om samen met anderen de bodem geschikt te maken voor het voorgenomen gebruik. Wij stimuleren belanghebbenden om te investeren in bodemsaneringen.

De (aanpak van de) spoedlocaties wordt gemonitord door periodieke rapportage aan het UitvoeringsProgramma (UP) van het bodemconvenant. De overige locaties worden bijgehouden via GLOBIS en openbaar gemaakt via onze Bodematlas (<http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/bodem informatie.html>).

2.2.2. Bodemontwikkeling

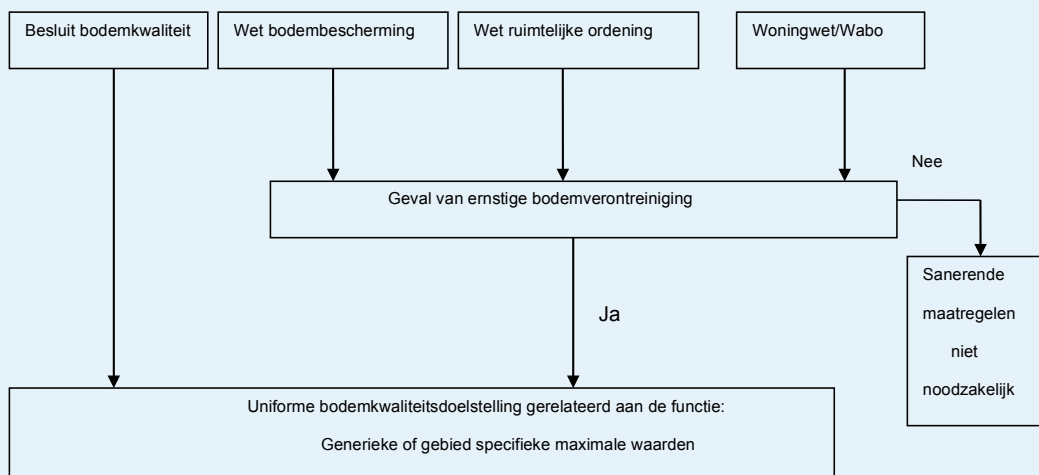
In 2020 zijn onder onze regie alle niet-spoedeisende bodemsaneringen opgenomen in stedelijke ontwikkelingsplannen of in beheer gegeven aan de grondeigenaren. De helft van de locaties is gesaneerd of de risico's zijn beheersbaar. (bron: Bodemvisie)

Indien bij ruimtelijke ontwikkelingen sprake is van een bodemverontreiniging die onder de werking van de Wbb valt, is de bevoegdheid van de provincie op grond van de Wbb in het geding. (Binnen het grondgebied van de gemeente Emmen is de gemeente het bevoegde gezag Wbb (zie hoofdstuk 1)).

Voor de provincie is het dan ook van belang om in een zo vroeg mogelijk stadium bij ruimtelijke ontwikkelingen te worden betrokken. Zo kunnen we de aanpak in het kader van de Wro/Wabo en de Wbb op elkaar afstemmen.

Een goede afstemming van de aanpak van de bodemverontreiniging is een belang van alle betrokken partijen; van elkaar afwijkende of tegenstrijdige besluiten in het kader van de Wro/Wabo en de Wbb dienen te worden voorkomen. Ons specifieke belang is door middel van afstemming te voorkomen dat de besluiten in het kader van de Wro/Wabo ongewenst zijn in het kader van de Wbb. Indien deze situatie zich toch voordoet, zullen wij gebruik maken van de ons ter beschikking staande juridische middelen.

In onderstaand figuur is de samenhang schematisch weergegeven.

Figuur 2. Schema diverse regelingen en bodemkwaliteit

Gebiedsontwikkeling

Wij zetten in op verdere integratie van het bodemsaneringsbeleid in een gebiedsgerichte benadering mede in het kader van het ruimtelijke ordeningsbeleid. Ook gaan wij ons richten op toenemende samenhang van het bodembeleid in relatie tot het gebruik van de ondergrond. Zoals met het klimaat- en energieopgaven, het waterbeleid (vernatting en verdroging), en kabels en leidingen, Wij willen het toenemend gebruik van de bodem als gevolg van ruimtedruk accommoderen onder milieu hygiënische randvoorwaarden. Door de ondergrond te gaan ordenen, al dan niet via afwegingskaders en het bewaken van belangen, kunnen we duurzaam gebruik maken van de ondergrond. De uitdaging ligt in het vinden van een balans tussen benutten en beschermen van Bodem en Ondergrond.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Het gebruik van maaiveld en ondergrond wordt soms bemoeilijkt door grondwaterverontreiniging die vanuit verschillende bronnen vermengd is geraakt en zich tot grote diepte en afstand heeft verspreid. In de gewijzigde Wbb is, naast de bestaande gevalsgerichte aanpak van verontreiniging, de gebiedsgerichte aanpak van grootschalige verontreinigingen mogelijk gemaakt. Het beheer van grondwaterkwantiteit, grondwaterkwaliteit, grondwatergebruik en gebruik van de ondergrond worden dan in samenhang en in een groter gebied beschouwd. Aandacht daarbij is afstemming op de verplichtingen van de Kader Richtlijn water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn (GWR). Degenen die volgens de Wbb verantwoordelijk en aan te spreken zijn, blijven verantwoordelijk voor de sanering van de verontreiniging. Zij kunnen overeenkomen dat het beheer van resterende diepere verontreinigingen in gebiedsverband plaatsvindt, al dan niet tegen betaling (afkoop), en dienen zelf de bron te saneren (actief wegnemen). Wij zien het gebiedsgericht beheer als een oplossing voor situaties waarin meerdere pluimen elkaar zodanig (dreigen te) beïnvloeden dat een gevalsgerichte aanpak niet kosteneffectief of slecht mogelijk is. Het gebiedsgericht grondwaterbeheer is een beleidskader waarin het integraal en duurzaam inrichten van het beheer van het grondwater binnen een begrensd gebied wordt uitgevoerd. En wel zodanig dat activiteiten met grondwater en ingrepen in het grondwater gekoppeld aan milieudoelstellingen, natuur(herstel) en de ruimtelijke en economische ontwikkelingen, geïntegreerd en systeemgericht worden uitgevoerd voor de lange termijn. Samen met gemeenten en andere partners in de waterketen, zoals waterschap, gaan wij kijken waar het gebiedsgericht grondwaterbeheer een oplossing kan bieden voor de (stedelijke) verontreinigingsproblematiek. Hiervoor gaan we met gemeenten en waar nodig andere partijen een bestuurlijk arrangement aan.

In hoofdstuk 3 hebben we het gebiedsgericht grondwaterbeheer verder uitgewerkt.

2.2.3 Bodemkwaliteitsbeheer

In 2020 hebben we voor functies van de bovengrond en de ondergrond de gewenste bodemkwaliteit vastgelegd. Reststofstromen worden via hergebruik en kringloop van grondstoffen beheerd. (bron: Bodemvisie)

De bodem in Drenthe heeft gebruikswaarden vanuit economisch, sociaal en ecologisch oogpunt. De bodem mag worden gebruikt maar dat mag niet leiden tot blijvende aantasting van de bodem en haar eigenschappen (= duurzaam bodembeheer). Een duurzaam bodembeheer is gebaseerd op de pijlers: beschermen, gebruiken en herstellen.

De diverse regelingen genoemd in figuur 2 zeggen iets over de relatie tussen bodemkwaliteit en de functie. Onze opvatting over de kwaliteit van de bodem die we geschikt vinden voor een bepaald gebruik blijft hetzelfde, ook als er een ander wettelijk regime geldt. Het maakt immers niet uit of we de vereiste bodemkwaliteit voor een woning met tuin bereiken via een sanering (omdat er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging), via een bestemmingsplan-

herziening (omdat het tot nu toe een bestemming agrarische doeleinden of bedrijfsdoeleinden had, bijv. bouwrijp maken), bij het verlenen van een omgevingsvergunning of via het aanvoeren van grond (omdat het terrein te laag ligt). Met andere woorden er zijn meer sporen die kunnen leiden tot de gewenste bodemkwaliteit.

Uitgangspunt voor de bodemkwaliteitsdoelstelling was en blijft voor alle sporen de duurzame bodemgeschiktheid, getalsmatig ingevuld door de generieke of gebiedsspecifieke maximale waarden van het Bbk.

Het realiseren van deze bodemkwaliteit stellen wij alleen verplicht als er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Opgemerkt wordt dat met deze invulling de minimaal vereiste aanpak wordt vastgelegd.

Dat neemt niet weg dat ook voor situaties waarbij geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging gekozen kan worden voor het realiseren van de duurzame bodemkwaliteit. Dit zal afhankelijk zijn van de (ruimte voor de) ambitie van de betrokken partijen om een duurzame bodemkwaliteit te realiseren.

2.3 Regionale uitvoeringsdienst Drenthe

De provincie en de 13 gemeenten in Drenthe hebben gekozen voor een RUD die milieu VTH taken gaat uitvoeren. Daarnaast zullen ook de bodemtaken op gebied van VTH en advisering door de RUD worden uitgevoerd. Vanaf 1 januari 2014 is de RUD Drenthe operationeel en houdt zich onder andere bezig met de uitvoering en advisering van de Wbb bodemtaken.

3 Specifieke beleidsonderwerpen

Voor een aantal onderwerpen hebben wij beleid ontwikkeld in relatie tot bodemverontreiniging.

3.1 Bodemsanering in relatie met bescherming grondwatervoorraden

Landelijk beleid

Binnen de gebieden die zijn aangewezen ter bescherming van het grondwater met het oog op de drinkwatervoorziening (hier kortheidshalve genoemd grondwaterbeschermingsgebieden) moeten vóór 2015 de vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen (KRW) worden gerealiseerd. Uiteraard gelden deze milieukwaliteitseisen naast de algemene eis dat de grondwaterkwaliteit binnen het grondwaterlichaam niet mag verslechteren.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen. Ernstige bodemverontreinigingen binnen de grondwaterbeschermingsgebieden zijn per definitie spoedlocaties en moeten uiterlijk in 2015 zijn gesaneerd of zodanige maatregelen worden genomen dat deze geen bedreigingen meer vormen voor de kwaliteit van het grondwater. Voor de strategische (toekomstige) grondwaterwinningen geldt in principe hetzelfde.

Binnen alle waterwingebieden stellen wij als eis dat de saneringen van de ernstige bodemverontreinigingen uiterlijk 1 jaar na ontdekking moeten starten. Met saneren wordt bedoeld het daadwerkelijk uitvoeren van een sanering of het treffen van beheersmaatregelen.

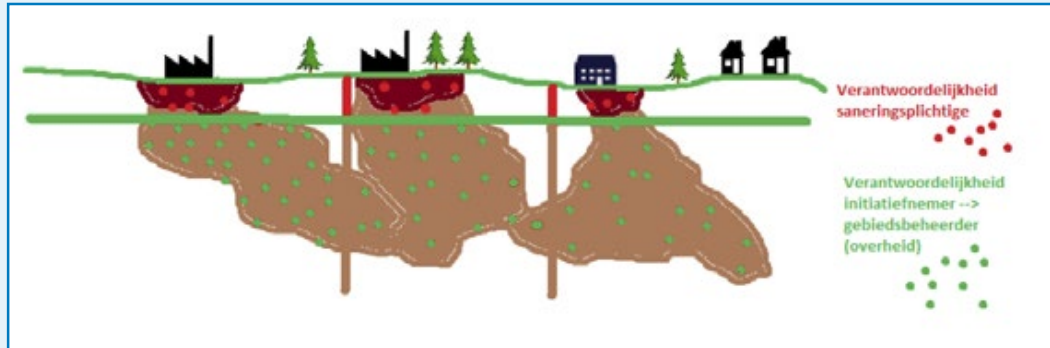
Wij hebben een zogenaamde signaleringslijst van mogelijke ernstige verontreinigde locaties gelegen nabij kwetsbare objecten (waaronder openbare drinkwaterwinningen). Het onderzoek en de aanpak van dergelijke locaties stemmen wij af met de maatregelen die nodig zijn in het kader van de KRW.

3.2 Gebiedsgerichte aanpak grondwater

Landelijk beleid

Een bodemverontreiniging bestaat vaak uit een ondiepe bron (waar de verontreiniging is ontstaan) en soms een diepe grondwaterpluim (de verspreiding). Wanneer meerdere gevallen in elkaars nabijheid liggen, kunnen de pluimen zich zodanig vermengen dat het niet mogelijk is ze af te bakenen en te onderscheiden naar een bepaalde bron of een bepaald geval. Meestal doet dit zich voor bij oudere industrieterreinen. Hierdoor wordt de ontwikkeling van zo'n gebied vaak belemmerd en dreigen saneringsmaatregelen achterwege te blijven. Met het oog daarop is in de Wbb (artikel 1 en nadere bepalingen in artikel 55c t/m i) een nieuwe aanpak geïntroduceerd, nl. de gebiedsgerichte aanpak grondwater. Gedeputeerde staten kunnen een gebied aanwijzen waar de bestaande en beoogde functies beschermd worden en waarbuiten geen verspreiding van het verontreinigde grondwater mag plaatsvinden. De verontreinigingspluim komt meestal voort uit een bron in de grond. Het is zaak dat de bron wordt uitgeschakeld om verdere nalevering aan de pluim te voorkomen. Bij gebiedsgericht grondwaterbeheer moet daarom de vervuiler of eigenaar van het terrein de bron verwijderen (als dat mogelijk is). De pluim kan dan beheerst worden of verminderd. Dit is gebiedsgericht bodembeheer. Een projectontwikkelaar kan de sanering dan combineren met zijn bouwplan of een nieuwe warmtekoudeopslag.

Deze vorm van beheer staat naast de gevalgerichtte aanpak of de clusteraanpak van bodemverontreiniging.

Gebiedsgerichte aanpak is gericht op de sanering van het diepe grondwater van meerdere gevallen van bodemverontreiniging in een daartoe aangewezen gebied. Met de saneringsplichtige grondeigenaar of veroorzaker wordt tevens een financieel arrangement getroffen, inhoudend dat naar rato van de veroorzaking of van andere criteria (bijvoorbeeld oppervlakte van het eigendom, soort verontreiniging) een afkoopsom wordt betaald.

De gebiedsgerichte aanpak richt zich bij voorkeur niet alleen op grondwaterverontreinigingen. Het biedt een unieke kans om meerdere aspecten van grondwaterbeheer te combineren en daarmee ruimtelijke plannen te faciliteren. Men moet dan, naast grondwaterverontreiniging, denken aan warmte-koudeopslag (WKO), grotere (industriële) grondwateronttrekkingen, grondwateroverlast en de relatie met oppervlaktewateren. Hogere ambities op het terrein van waterkwantiteit en bodemenergie kunnen daarbij een motivatie zijn om de ambities op het gebied van grondwaterkwaliteit lager in te steken en omgekeerd.

Een overheid (provincie, gemeente, waterschap, openbaar bestuurslichaam) kan als gebiedsbeheerder optreden. Daarvoor moet een gebiedsbeheersplan worden opgesteld. Bedrijven kunnen geen gebiedsbeheerder zijn maar kunnen wel mee doen in de gebiedsaanpak. De provincie wijst op verzoek van de aanvrager het gebied aan waarin het gebiedsgericht beheer van toepassing is. Daarbij moet door de aanvrager duidelijk worden gemotiveerd waarom voor het betreffende gebied geen gevalsaanpak of clusteraanpak in de rede ligt. In artikel 55c en 55e van de gewijzigde Wbb is een aantal vereisten genoemd voor het gebied, respectievelijk het beheersplan.

Bij het vormgeven van gebiedsgericht beheer van verontreinigd grondwater spelen aspecten van zowel van praktische als van principiële aard. Op landelijk niveau zijn diverse handleidingen verschenen ten aanzien van gebiedsgericht grondwater, zoals:

- Samenvattende handreiking ten behoeve van gebiedsgericht beheer verontreinigd grondwater (SKB project PP5302 april 2006).
- Kwantificering gebiedsgericht grondwaterbeheer in Nederland en gevolgen voor de financiering en bestuurlijk-juridische aanpak (SKB project PP6325, werkdocument 5, juli 2007).
- Handreiking Juridische Helderheid Grondwaterbeheer

Ook vanuit het Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant wordt gewerkt aan diverse handleidingen voor het instellen van gebiedsgericht beheer.

- Handreiking Gebiedsgericht grondwaterbeheer (Ministerie van VROM, oktober 2010).
- Web tool 'Kansrijke gebieden gebiedsgericht grondwaterbeheer'

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Het gebiedsgericht grondwaterbeheer is een vorm van permanent beheer die aansluit op (lokale) ruimtelijke planvorming. De regie van de gebiedsontwikkeling ligt bij de gemeenten. Daarom ligt het niet direct in de rede dat de provincie Drenthe de eerst aangewezen is die de rol als opdrachtgever, initiatiefnemer of uitvoerder van gebiedsgericht grondwaterbeheer op zich neemt. De provincie heeft vooral de rol van adviseur en van bevoegd gezag voor het aanwijzen van een gebied waar een gebiedsgerichte aanpak zal plaatsvinden, naar aanleiding van een concreet verzoek. Uiteraard is de provincie bereid ondersteuning te geven aan deze vorm van gebiedsbeheer.

De gemeente kan zowel de rol van initiatiefnemer, opdrachtgever en uitvoerder/gebiedsbeheerder vervullen. De provincie roept dan ook de gemeenten op om met initiatieven te komen.

Onderstaand wordt op twee punten verder ingegaan:

- Criteria voor gebied waar gebiedsgericht beheer plaatsvindt;
- Criteria voor de aanpak in het beheergebied mede in relatie tot andere beleidskaders (energie, grondwateronttrekking).

Criteria voor het gebied

Bij de bepaling van het gebied waarop het gebiedsgericht beheer van toepassing is spelen de volgende zaken een rol:

- de verontreinigingen (contouren) die op grotere diepte al zodanig vermengd zijn of dreigen te worden vermengd, dat gevalsgerichte aanpak of een clusterbenadering niet mogelijk of doelmatig is,
- de ruimte die nodig is om voor de betreffende verontreinigingen tot een goede kosteneffectieve oplossing te komen (zoals een reactorvat bij biologische afbraak);
- de ruimtelijke ontwikkelingen die belemmerd worden en de daarmee samenhangende ondergrondse beïnvloeding (zoals WKO);
- de mogelijke kwetsbare objecten in de omgeving.

Op basis van deze punten kan een gebied worden gedefinieerd waarop het gebiedsgericht beheer van toepassing is. Daarbij is het streven het gebied zo klein mogelijk te houden (in navolging van het advies van de TCB).

Criteria voor de aanpak in het beheergebied

Bij het bepalen van de aanpak voor het beheergebied vinden wij een afweging op het niveau van ambities noodzakelijk. De ambitieniveaus op schaal van een beheergebied zijn omschreven in een tabel (zie bijlage 4).

De afweging vindt plaats op drie aspecten:

- grondwaterkwaliteit (verontreiniging);
- grondwaterkwantiteit (onttrekkingen, maar ook voeding van bijvoorbeeld beken, kwelgebieden of juist verminderen van wateroverlast);
- bodemenergie.

In het beheergebied is het primaire uitgangspunt voor de aanpak van de verontreinigingen dat gestreefd wordt naar een oplossing zonder risico's en zonder nazorg (een stabiele eindsituatie, standstill op beheersgebied). Dit noemen we ambitieniveau midden. Als voor één van de aspecten in de afweging (grondwaterkwantiteit, bodemenergie) een hoog ambitieniveau wordt gerealiseerd en voor het derde aspect ligt het ambitieniveau minimaal op midden, dan is voor het aspect grondwaterkwaliteit ambitieniveau laag acceptabel waarbij een minder vergaande oplos-

sing wordt gehanteerd, gericht op het voorkomen van humane risico's en risico's voor kwetsbare objecten. Uiteraard mag er bij de aanpak/het beheer van het gebied geen strijdigheid zijn met andere beleidskaders zoals het provinciaal Waterplan, de KRW en de GWR. Samen met de gemeente Coevorden, Bouwfonds, het waterschap Velt & Vecht hebben wij het SKB-project uitgevoerd "Naar gebiedsgericht grondwaterbeheer in de gemeente Coevorden". Het project heeft een eindrapport "Gebiedsgericht grondwaterbeheer, De praktijk in de gemeente Coevorden" opgeleverd. Het eindrapport beschrijft een praktische en systematische aanpak voor het volgen van het proces dat de kansen en de randvoorwaarden van gebiedsgericht grondwaterbeheer in Coevorden verkent. Dit eindrapport presenteert het spoor wat is gevolgd om de verkenning uit te voeren. Deze aanpak is zodanig dat deze ook elders in Drenthe en Nederland toegepast kan worden. We gebruiken het eindrapport als een spoorboekje voor gebiedsgericht grondwaterbeheer in Drenthe. Het rapport is te vinden op www.provincie.drenthe.nl

3.3 Diffuse immobiele verontreinigingen in de stad

Landelijk beleid

De bodemkwaliteit hangt samen met de ontwikkeling van een gebied of een stad. In oudere steden, wijken of dorpen is de bodem vaak verontreinigd (boven de achtergrondwaarden). Dit is een gevolg van historische activiteiten en aangebrachte ophooglagen. De verontreinigende stoffen zijn meestal immobiel en bestaan uit PAK en zware metalen, vooral lood en zink. Verhoogde gehalten PAK zijn bijvoorbeeld te relateren aan het gebruik van kolen voor de verwarming van woningen. De opslag van steenkool en het uitstrooien van de asresten hebben een diffuse verontreiniging van de bovengrond veroorzaakt. De meeste diffuse verontreinigingen vormen geen risico voor de volksgezondheid en worden door gemeenten al vele jaren op een duurzame wijze beheerd.

De bij dat beheer vrijkomende grondstromen, zijn vaak geschikt voor hergebruik en kunnen onder de randvoorwaarden van het Bbk weer worden toegepast in nuttige en functionele toepassingen. Sinds de inwerkingtreding van het Bbk in 2008 hebben vrijwel alle gemeenten lokaal beleid opgesteld en velen ook vastgesteld voor de omgang met deze diffuse verontreinigingen. Bij dat beleid speelt de bodemkwaliteitskaart een belangrijke rol.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

In Drenthe is de bodemkwaliteit van dien aard dat er geen gezondheidsrisico's zijn en de vrijkomende grond herbruikbaar is.

Bij diffuse verontreinigingen is het over het algemeen niet redelijk om van initiatiefnemers te vragen dat zij het hele diffuse geval in beeld brengen. De kadastrale percelen binnen een groot-schalige diffuse verontreiniging, die onderdeel zijn van het gebied waar de initiatiefnemer zijn plannen wil ontwikkelen, mogen worden beschouwd als 1 geval van bodemverontreiniging. De initiatiefnemer dient aannemelijk te maken dat er sprake is van een grootschalige diffuse verontreiniging, bijvoorbeeld aan de hand van historisch onderzoek en/of bodeminformatie over het gebied (kwaliteitskaarten).

Voor de gevalsdefinitie verwijzen wij naar hoofdstuk 8.

3.4 Gesloten (voormalige) stortplaatsen

Landelijk beleid

Landelijk is vanaf de jaren '80 de problematiek van de voormalige stortplaatsen aangepakt als een bodemsanering probleem. Voor deze stortplaatsen was geen regelgeving. Uitgangspunt was wel dat oude stortplaatsen moeten worden aangepakt omdat zij een geval van bodemverontreiniging opleveren of een potentieel risico voor de toekomst vormen. Deze stortplaatsen zijn in het verleden vaak zonder adequate onder- of bovenafdichting in Nederland ontstaan. In 1993 is aan deze vorm van afvalstorten een definitief einde gekomen met de invoering van het Stortbesluit bodembescherming.

De stortplaatsen waarvan de stortactiviteiten na 1 september 1996 zijn beëindigd, vallen nu onder de zogenaamde Leemtewet (onderdeel Wm). Alle stortplaatsen waarvan de stortactiviteiten voor die datum zijn beëindigd vallen onder Nazorg Voormalige Stortplaatsen (NAVOS). Landelijk is een inventarisatie gedaan naar de omvang van de problematiek van deze voormalige stortplaatsen. Daarbij is de kwaliteit van het grondwater in de omgeving van deze voormalige stortplaatsen en de deklaag/contactzone in beeld gebracht.

Drents beleid en toelichting

In Drenthe zijn circa 200 voormalige stortlocaties onderzocht, waaronder veel gedempte wijken, agrarische stortplaatsen, stortplaatsen met bouw- en sloopafval, huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Uit het onderzoek blijkt dat bij de meeste locaties de aangetroffen verontreinigingen geen onaanvaardbare risico's met zich mee brengen en bij het huidige gebruik niet nodig is om tot spoedig saneren over te gaan. Voor een aantal locaties is vastgesteld dat de contactzone (deklaag) kwalitatief en/of kwantitatief niet in orde is. Een aantal voormalige stortplaatsen is verder onderzocht op risico's en of er sprake is van een geval van ernstige verontreiniging waarvoor spoedige sanering noodzakelijk is.

De kosten verbonden aan monitoring en nader onderzoek bij voormalige stortplaatsen kunnen vallen onder de leemtewethetfingreserve.

Welk regiem is van toepassing op voormalige stortplaatsen.

Van veel voormalige stortplaatsen is onvoldoende bekend wat het stortmateriaal is. Het voormalige stort zien wij daarom als een “black box”, die een mogelijke bedreiging vormt voor de om- en onderliggende bodem en het grondwater.

Een stortplaats kan niet in alle gevallen op grond van de Wbb worden aangepakt. Een stortlichaam beschouwen wij als een geval van bodemverontreiniging indien de omvang (met uitzondering van grondwater) voldoende is bepaald en voor zover het aandeel bodemvreemd materiaal minder dan 50% (vol.) bedraagt. Echter indien als gevolg van verspreiding uit het afvalstort bodemverontreiniging plaatsvindt in de deklaag of in de onderliggende bodem danwel grondwater, dan is de Wbb wel van toepassing.

Het vaststellen van het geval van bodemverontreiniging bij de voormalige stortplaatsen en uitvoeren van saneringsmaatregelen kan op een natuurlijk moment (zoals bij wijziging in gebruik naar een gevoeliger bestemming) plaatsvinden.

Als stortplaatsen risico's met zich meebrengen zijn saneringsmaatregelen nodig. Uitgangspunt is dat de risico's worden weggenomen.

Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid bij voormalige stortplaatsen

Indien duidelijk is dat de Wbb van toepassing is op een voormalige stortplaats, geldt ook het daarbij behorende juridisch instrumentarium. Door het uitvoeren van een juridische toets wordt bepaald wie verantwoordelijk is voor de kosten van onderzoek en/of sanering.

Bij voormalige stortplaatsen kan er sprake zijn van aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door bijvoorbeeld verzakking, blootstelling. Dit wordt geregeld door het privaatrecht. Overigens zijn wij van mening dat overheden die in het verleden stortplaatsen hebben gecreëerd en volgestort, nog steeds verantwoordelijkheid dragen voor de milieu hygiënische gevolgen. Wij vinden het daarom redelijk dat zij zich ook inspinnen voor o.m. het op toereikende dikte brengen en houden van afdichtlagen, vooral daar waar die te dun is gebleken.

Het is bekend dat landbouwgrond vervuild kan zijn omdat in het verleden wijken en sloten gedempt zijn met afval of huisafval is gestort op het perceel. Bij landinrichtingsprojecten waarbij eigenaren onderling delen van hun grond ruilen kunnen verontreinigde percelen problemen opleveren voor de nieuwe eigenaar. De nieuwe eigenaar is wettelijk aansprakelijk voor de eventuele verontreiniging. Op grond van de Wbb kan hij verantwoordelijk worden gesteld voor de sanering van de vervuilde grond. Dit kan grote financiële consequenties hebben. Wij adviseren daarom bij herinrichting/ruilverkavelingen en dergelijke tevoren historisch- en bodemonderzoek te doen binnen het plangebied

(Her)ontwikkeling voormalige stortplaatsen

a. ophogen deklaag

Eigenaren van voormalige stortplaatsen die overgaan tot het verbeteren c.q. ophogen van de deklaag vragen wij om een plan van aanpak waarin de kwaliteit en kwantiteit van de ophoog laag is aangegeven. Om de deklaag op te hogen is grond nodig. Uitgangspunt hierbij is, dat de kwaliteit van deze grond moet voldoen aan het Bbk. Het is denkbaar om hiervoor de grond uit (onder andere) natuurontwikkelingsprojecten te gebruiken.

Voor functies als recreatie, landbouw en natuur vragen wij een deklaag van minimaal een meter; de kwaliteit van de deklaag moet minimaal aan de maximale waarden van de ter plekke vastgelegde gebruiksfunctie voldoen, of, indien voor het gebied waar de betreffende locatie deel uitmaakt lokale maximale waarden zijn vastgesteld, aan die lokale maximale waarden (zie hoofdstuk 4).

b. andere bestemming

Wij vinden het belangrijk dat gesloten stortplaatsen in de toekomst geen nadelige gevolgen voor mens en milieu veroorzaken, maar ook willen wij herontwikkeling van voormalige stortplaatsen toestaan.

Bij herbestemming van een voormalige stortplaats ligt de focus op risico's en risicobeheersing. Herontwikkeling van voormalige stortplaatsen wordt door ons gestimuleerd en ondersteund. Wij hebben voorkeur voor herontwikkeling in het kader van landschapsontwikkeling, natuur- en recreatieve ontwikkeling en herinrichtingsplannen in het landelijk gebied. Voor de herbestemming van voormalige stortplaatsen naar industrie/bedrijfsterrein zien wij goede mogelijkheden. Uiteraard dient de locatie geschikt te zijn voor de beoogde functie.

Iedereen die een voormalige stortplaats meeneemt in ruimtelijke ontwikkeling, moet aantonen dat deze stortplaats geen ontoelaatbare risico's oplevert voor volksgezondheid, ecosysteem en/of verspreiding. Indien er sprake is van risico's moeten de benodigde maatregelen inclusief gebruiksbeperkingen worden uitgewerkt in een saneringsplan c.q. nazorgplan waarmee wij moeten instemmen volgens de Wbb. Ruimtelijke ontwikkelingen op en rond deze stortplaatsen dienen plaats te vinden binnen de kaders van de Wro en de Wbb, waarbij wij het volgende vinden:

- Wij zijn terughoudend in het gebruik van stortplaatsen voor woonbebouwing gezien de milieu hygiënische aspecten en psychosociale factoren. Alleen als de GGD akkoord gaat met bebouwing op een stortplaats is er wat betreft volksgezondheid voor ons geen belemmering meer. Wanneer toch tot bebouwing wordt overgegaan, moet er voldoende inzicht in de risico's en de mogelijkheden om deze te beheersen zijn. Woningbouw moet te allen tijde als veilig worden ervaren. Mogelijke maatregelen om risico's te beheersen zijn gebruiksbeperkingen en technische voorzieningen.

Het toepassen van funderingspalen is door de onzekerheid over in het verleden gestort materiaal niet zonder meer toegestaan. Verder dient bij de bouw het creëren van lekstromen waarmee mogelijk verontreinigd grondwater zich in verticale richting kan verspreiden zo veel mogelijk voorkomen te worden.

Wordt de funderingswijze niet in het saneringsplan of in het nazorgplan beschreven, dan zullen aan de instemming met het sanerings- of nazorgplan voorschriften worden verbonden in de vorm van (gebruiks)beperkingen voor handelingen op of in het gesaneerde stort.

Indien een voormalige stortplaats beschouwd wordt als een vermoedelijk geval van bodemverontreiniging volgens de Wbb zijn de hoofdstukken 7 t/m 14 in het tweede deel van deze nota van toepassing.

3.5 WRO-Ondergrond

Landelijk beleid

Doelmatig en verantwoord bodemgebruik is het motto bij de verbreding van het bodembeleid. De toekenning van gebruiksfuncties, met ordening en weging van belangen staat centraal. Maar ook het toetsen en zo nodig zorgen voor een passende chemische kwaliteit. De bedoeling van het bodemconvenant is een verbrede werking van de Wro, ordening van maaiveld en ondergrond. De regie over het bodem- en ondergrond gebruik ligt vooral in handen van de lagere overheden, provincies en (grote) gemeenten in samenwerking met de waterschappen. De provincie is de eerstverantwoordelijke partij waar het gaat om bovenlokale afwegingen tussen gebruiksfuncties voor de ondergrond. Het gebruik van de ondergrond is noodzakelijk om de doelstellingen voor klimaat en energie te verwezenlijken.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

In de structuurvisie Ondergrond 2.0 is het Drentse beleid voor de ondergrond beschreven.

De structuurvisie bevat uitgangspunten voor mogelijke toepassing van verschillende bodemfuncties, zoals de winning van delfstoffen (zout en gas), het gebruik van bodemwarmte voor duurzame energie (geothermie en WKO) en het gebruik van ondergrondse ruimte voor opslag van bijvoorbeeld (aard)gas en CO₂. Aan deze uitgangspunten ligt een Milieutoets ten grondslag, die de effecten van de verschillende bodem/gebruiksfuncties in beeld brengt. Op basis hiervan, in relatie met de Drentse belangen, zijn keuzes gemaakt voor het gebruik van de Drentse bodem. In de Structuurvisie staan deze keuzes. Daarbij wordt gelet op de relatie met het bovengrondse leefmilieu, de toepassing voor duurzame energie, maar ook met economie en werkgelegenheid. De Structuurvisie is te vinden op www.provincie.drenthe.nl.

3.6 Reststofstromen, hergebruik en kringloop van grondstoffen beheer

Landelijk beleid

Op hergebruik van schone (achtergrondwaarde) en licht verontreinigde grond (klasse Wonen en klasse Industrie) is het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit (Bbk en Rbk) van toepassing. De Handreiking Bbk beschrijft de uitvoering. In de meeste gevallen is de gemeente bevoegd gezag.

Ernstig verontreinigde grond

Ernstig verontreinigde grond (gehalten die de interventiewaarden overschrijden) komt niet voor hergebruik in aanmerking. Als de bodem ernstig verontreinigd is, wordt het ontgraven ervan gezien als saneren. Alleen in uitzonderingsgevallen mag ernstig verontreinigde grond worden hergebruikt, of beter: herschikt en dan alleen binnen het geval van bodemverontreiniging waar de bodemsanering betrekking op heeft. Voorwaarde is wel dat vooraf door het bevoegd gezag Wbb goedkeuring wordt gegeven aan een saneringsplan. Voor het overige dient ernstig verontreinigde grond gereinigd of gestort te worden.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid.

Voor verder afstemming bodem, Bbk en Rbk verwijzen wij naar hoofdstuk 4, paragraaf 4.4.

3.7 MTBE en ETBE bij tankstations

Landelijke beleid

De aanwezigheid van MTBE in oppervlakte- en grondwater staat sinds begin van deze eeuw steeds vaker op de agenda van overheden en bedrijfsleven. Deze stof is een toevoeging aan benzine om een betere verbranding te bevorderen en het vermindert daarmee de emissie van broeikasgassen. Ook vervangt het de stof tetraethyllood, zodat schadelijke loodemissies in het milieu worden vermeden. Voor dit doel wordt naast MTBE ook ETBE toegevoegd aan benzine. De lage geur- en smaakdrempel van MTBE en ETBE zorgt ervoor dat deze stoffen, als ze in het oppervlakte- en/of grondwater terecht komen, een bedreiging kunnen vormen voor de kwaliteit van het drinkwater. Uit literatuur- en veldstudies is gebleken dat de stof MTBE wordt aangetroffen bij tankstations voor motorbrandstoffen, maar vaak in lage concentraties. Er zijn een beperkt aantal locaties bekend waar hogere gehalten zijn aangetroffen, waarbij ook andere

activiteiten een rol spelen (opslag- en productiefaciliteiten). ETBE wordt momenteel zeer beperkt en in zeer lage concentraties aangetroffen.

MTBE en ETBE zijn vanaf 1985 als benzineadditief ingevoerd, daarom zal een eventuele emissie meestal na 1 januari 1987 hebben plaatsgevonden. Dit betekent dat in die gevallen de Zorgplicht bepaling geldt op grond van artikel 13 van de Wbb. (zie hoofdstuk 9)

Vanwege de specifieke problematiek is er een Circulaire toepassing zorgplicht Wbb bij MTBE- en ETBE verontreinigingen gemaakt. Deze circulaire is per 1 februari 2009 van kracht.

De circulaire houdt onder ander in dat vanuit de zorg voor de grondwaterkwaliteit is voorgeschreven dat bij de periodieke grondwatermonitoring op tankstations sinds 2009 aanvullend ook op MTBE en ETBE moet worden geanalyseerd. Deze verplichting rust op de drijver van de inrichting. Sinds 2010 geldt bovendien in bepaalde situaties de verplichting om de resultaten van de monitoring door te leiden naar het bevoegd gezag Wbb.

Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn gewijzigd per januari 2010 zodanig dat de drijver van de inrichting aan het bevoegd gezag Wbb de analysegegevens direct moet doorzenden, indien:

- a. binnen een grondwaterbeschermingsgebied; de geanalyseerde waarde van de MTBE- en/of ETBE-verontreiniging > 1 microgram per liter;
- b. buiten een grondwaterbeschermingsgebied: de geanalyseerde waarde van de MTBE- en/of ETBE-verontreiniging > 15 microgram per liter .

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

In de praktijk blijkt dat in Drenthe de meldingsplicht nagenoeg niet wordt nageleefd. Ook is het niet bekend om hoeveel tankstations het in Drenthe gaat waarbij sprake is (geweest) van overschrijding van de drempelwaarden voor MTBE/ETBE. Er is geen controle hierop geweest. De situatie in Drenthe is niet uniek, ook de aangrenzende Wbb bevoegde gezagen erkennen dat het een relatief nieuw onderwerp is en dat er nog geen beleid voor ontwikkeld is. Wij willen dan ook een systeem maken over hoe om te gaan met de meldingen en de MBTE-problematiek vanuit onze rol als Wbb-bevoegd gezag. Hierbij zal de samenwerking met de Drentse gemeenten gezocht worden.

3.8 Bedrijvenregeling/bodemcentrum

Landelijk beleid en Drents beleid

Stimulering

Bij bodemverontreiniging zijn vaak meerdere (rechts)personen betrokken. De belangrijkste zijn de eigenaar, de gebruiker van het vervuilde perceel en de veroorzaker van de bodemverontreiniging. Deze (rechts)personen kunnen ook een en dezelfde persoon zijn. Maar ook andere partijen als de gemeente, eigenaren van aangrenzende percelen en waterschappen kunnen belanghebbende zijn.

Als gevolg van de beleidsvernieuwing bodemsanering is de scheiding tussen overheid gefinancierde saneringen enerzijds en door marktpartijen gefinancierde saneringen anderzijds vervangen door het zogenaamde participatief stelsel. Bodemsanering dient zoveel mogelijk aan te haken bij maatschappelijke dynamiek die ontstaat, omdat meer partijen belang hebben bij de bodemsanering.

Naast veroorzakers en de overheid moeten ook grondeigenaren, grondgebruikers, terreinbeheerders en toekomstige gebruikers (bijvoorbeeld projectontwikkelaars) bijdragen aan de sanering van de bodem. Het beginsel “de vervuiler betaalt” blijft bestaan, maar wordt aangevuld met het beginsel “de belanghebbende betaalt mee”.

Locaties dienen zoveel mogelijk vanuit de marktdynamiek benaderd te worden, met als doel beperking van het aantal bodemsaneringen dat geheel uit publieke milieumiddelen wordt gefinancierd.

Ons doel is om de partijen te stimuleren tot sanering van de locatie. Uitgangspunt is dat een belangrijk deel van de voor bodemsanering benodigde middelen uit de dynamiek van herontwikkeling wordt gehaald. Ons overleg richt zich in eerste instantie op de veroorzaker/eigenaar. Deze bevoegdheid ontleen wij aan het juridische instrumentarium en de saneringsplicht van de Wbb. Bij het overleg verplaatsen wij ons zo goed mogelijk in de probleemhebbers, om van daaruit de oplossingen te bereiken.

Bij het creëren van oplossingen maken wij zoveel mogelijk gebruik van de dynamiek in het gebied, zoals revitaliseren van stads- en industriegebieden, nieuw- en verbouw, waarbij sprake is van het saneren van de (ernstig)verontreinigde bodem.

Sanering bestaande bedrijfsterreinen

In artikel 55a van de WBB wordt precies aangegeven wat de Wbb onder een bedrijfsterrein verstaat.

Door het gebruik in het verleden hebben bedrijfsterreinen vaak te kampen met bodemverontreiniging. Om de bedrijven over de gevolgen van bodemverontreiniging te informeren gaan wij ze actief benaderen. Wij brengen hen op de hoogte van de mogelijkheid van subsidies en van overige fiscale faciliteiten, waardoor het besef ontstaat dat een bepaalde bodemverontreiniging toch oplosbaar is. Bedrijven krijgen hierdoor een genuanceerd en positief beeld op de eigen bodemproblematiek. Met extra inzet gaan wij de doelgroep benaderen, adviseren en begeleiden.

De Bedrijvenregeling

Voor het saneren van historische bodemverontreiniging (vóór 1975) op bedrijfsterreinen is een financiële bijdrage te verkrijgen. De subsidie bedraagt maximaal 70%. Hiervoor gelden het Besluit en de Regeling financiële bepaling bodemsanering. De subsidieregeling is bedoeld voor bedrijven met een ernstig verontreinigd bedrijfsterrein, waarvoor spoedig saneren noodzakelijk is of waar gebouwd wordt. Bedrijven die zich vóór 2008 hebben aangemeld kunnen hiervan gebruikmaken. Om in aanmerking te komen voor een subsidie, gelden een aantal voorwaarden. De kern is dat subsidie kan worden verkregen voor (het deel van) de verontreiniging die vóór 1975 veroorzaakt is.

Voor de MKB-bedrijven is een uitvoeringsorganisatie opgericht, het Bodemcentrum. Deze gaat de bedrijven helpen bij bodemsanering van verontreinigde bedrijfsterreinen en regelt daarbij ook de subsidie.

Cofinanciering en draagkrachtregeling

De Bedrijvenregeling blijkt in de praktijk een beperking op te leveren waardoor de verontreinigingen niet voortvarend aangepakt worden. Dit komt omdat de Bedrijvenregeling vooral de aanpak van verontreiniging ontstaan vóór 1975 subsidieert. In gevallen dat de subsidie < 25% is, kan cofinanciering uitkomst bieden, mits er sprake is van een maatschappelijk belang. Met cofinanciering kunnen wij in dergelijke situaties ook een bijdrage leveren aan de aanpak van verontreinigingen die ontstaan zijn tussen 1975 en 1987 tot een maximum van 25% (+ 10% MKB-toeslag). Het jaar 1987 is gekozen omdat toen de zorgplicht in werking is getreden. De

zorgplicht betekent dat veroorzakers van verontreinigingen (veroorzaakt na 1987) verplicht zijn deze op te ruimen.

Eigenaren van bedrijfsterreinen die ondanks de subsidie financieel nog niet in staat zijn de lasten van de bodemsanering te dragen, kunnen wij te hulp schieten op grond van de Draagkrachtregeling. Dit betekent dat wij dan de sanering uitvoeren en de kosten betalen. De eigenaar van het bedrijfsterrein betaalt dan naar draagkracht een bijdrage.

Het beleid is erop gericht om met de Bedrijvenregeling, cofinanciering en de Draagkrachtregeling in vrijwel iedere situatie een redelijke bijdrage aan de oplossing van bodemvervuiling op het bedrijfsterrein te bieden. Wij verwachten dat hiervan een krachtige stimulans uitgaat voor het bedrijfsleven, zodanig dat wij uiteindelijk het bevel- en het kostenverhaalinstrumentarium niet hoeven in te zetten en de werkvoorraad vermindert.

Samenwerking

Verder sluiten wij overeenkomsten en convenanten af met partijen over bodemonderzoek en sanering. Zo kennen wij binnen onze provincie het Convenant gedempte wijken en overeenkomsten voor voormalige gasfabriek terreinen en in gebruik zijnde bedrijfsterreinen.

Voor de bodemsanering van de voormalige chemische wasserijen is een convenant opgesteld (tussen Netex en het toenmalige Ministerie van VROM). Deze bedrijven (chemische wasserijen) stellen sanering van de bodemverontreiniging met gechloreerde koolwaterstoffen vaak uit omdat deze erg kostbaar is. In het convenant zijn afspraken gemaakt om te komen tot bodemsanering bij deze bedrijven (BOSATEX). Het convenant neemt risico's en onzekerheden voor deze bedrijven weg én biedt kosten- en kwaliteitsvoordelen. De vakorganisatie Netex heeft de plicht op zich genomen zoveel mogelijk bedrijven hiervoor te werven. Bedrijven met een dergelijke bodemverontreiniging, die niet mee doen of niet aan de BOSATEX-verplichtingen voldoen, leggen wij een onderzoeks- en/of saneringsplicht op.

Revitalisering van bedrijventerreinen (te) combineren met bodemsanering(gebiedsgerichte aanpak)

Om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van de tijd is het noodzakelijk dat bedrijventerreinen met enige regelmaat een opknapbeurt krijgen. Daarmee kan worden voorkomen dat bedrijven het bedrijventerrein verlaten en een proces van verpaupering optreedt. Bovendien wordt hiermee bereikt dat de schaarse ruimte op een efficiënte wijze wordt gebruikt.

Bij het revitaliseren van deze terreinen speelt bodemverontreiniging ook vaak een rol. Wij zullen samen met de bedrijven en gemeenten de bodemaspecten in het voorbereidingstraject van de revitalisering aan de orde stellen. De kosten van bodemsanering kunnen een knelpunt vormen voor de verwezenlijking van de vernieuwing. De mogelijkheden van de Bedrijvenregeling, cofinanciering en de Draagkrachtregeling zullen maximaal worden benut.

Voor het revitaliseren van bedrijventerreinen en de aanpak van bodemverontreinigingen is het door het Rijk beschikbaar gestelde totaalbudget naar verwachting onvoldoende. In die situaties waar ondanks de inzet van eerder genoemde instrumenten geen passende oplossing mogelijk lijkt, zijn wij bereid ook uit eigen middelen financieel bij te dragen. Onze bijdrage zal in evenwicht moeten zijn met de inzet van andere betrokken partijen.

3.9 Stimulering bodemsanering particulieren

Landelijk beleid

Hiervoor is geen landelijk beleid ontwikkeld.

Drents beleid en toelichting

Wij willen de aanpak van bodemverontreiniging bij particulieren stimuleren om zo, vóór 2030, te komen tot sanering van de gevallen van ernstige bodemverontreiniging.

Voor de aanpak van bedrijfsterreinen gelden landelijke subsidieregelingen (zie paragraaf 3.8). Locaties die niet zijn aangemerkt als bedrijfsterrein zoals bedoeld in artikel 55a van de WBB en alleen worden gebruikt voor wonen vallen hier niet onder, terwijl ook deze bewoners te maken kunnen krijgen met ernstige bodemverontreiniging. Ook particulieren (bewoners vlg. bewonersregeling uit Beleidsregel kostenverhaal, artikel 75 Wbb van VROM d.d. april 2007, maar ook erfgenamen) kunnen te maken krijgen met ernstige bodemverontreiniging, spoed of geen spoed. Door het ontbreken van dynamiek op deze locaties zijn er meestal geen derden die belang hebben om de sanering mede te financieren. Dit stagneert de aanpak van deze ernstig verontreinigde locaties en heeft weer gevolgen voor de verkoop, de afwikkeling van erfenissen, schenkingen en bouwactiviteiten.

De uitvoering van sanering bij particulieren die een geval van ernstige bodemverontreiniging hebben willen wij daarom faciliteren. Deze facilitering geschiedt in de vorm van uitvoering van de sanering door de provincie, waarbij wij tevens de risico's van mee- en tegenvallers op ons nemen. Van de particulier wordt een bijdrage verlangd in de saneringskosten. De (rand)voorwaarden voor deze particulierenregeling zijn vermeld in de bijlage 3.

De schriftelijke aanvragen worden in volgorde van binnenkomst beoordeeld en wanneer zij voldoen aan de (rand)voorwaarden toegekend tot het moment waarop het jaarlijkse plafond is bereikt. Het plafond wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Om te voorkomen dat de financiële middelen te lang ongebruikt blijven, is uitgangspunt dat de uitvoering van de sanering binnen een jaar na aanmelding feitelijk afgerond moet zijn.

3.10 Provinciale eigendommen

Landelijk beleid

De overheid kan ook als eigenaar van gronden te maken krijgen met bodemverontreiniging. Het Rijk heeft de Gedragslijnen inzake bodemverontreiniging in staatseigendommen opgesteld. Hiermee wil zij bereiken dat de hele rijksoverheid zorgvuldig en eenduidig met bodemverontreiniging omgaat. Deze gedragslijn beschrijft hoe het Rijk moet omgaan met aan- en verkoop en het beheer van gronden in relatie tot bodemverontreiniging.

Drents beleid en toelichting

Ook wij hebben te maken met de aan- en verkoop en het beheer van gronden. Wij hebben een voorbeeldfunctie voor de omgang met bodemverontreiniging. Daarom zijn onze uitgangspunten in beginsel:

- tot verkoop overgaan nadat de bodem door ons is onderzocht en zo nodig gesaneerd;
- tot aankoop overgaan/besluiten als de bodem in voldoende mate is onderzocht en zo nodig gesaneerd;
- als eigenaar van gronden treffen wij preventieve maatregelen om bodemverontreiniging te voorkomen.

Vorengenoemde punten worden uitgewerkt in een gedragslijn opgenomen in de Nota grondbeleid.

3.11 Informatiebeheer

Landelijk beleid en Drents beleid

Informatiebeheer speelt een steeds belangrijker rol in de uitvoering van de taken van het huidige en toekomstige bodembeleid. Reden genoeg om ook voor informatiebeheer een visie⁸ op te stellen. Met de visie wordt een basis gelegd voor een efficiënt en effectief beheer van informatie over bodem en ondergrond. Daarbij wordt zowel het collectief geheugen behouden (de data en informatie die nu vastliggen), als een basis gelegd voor het toekomstig beheer. Dit alles tegen het licht van de opgave om zorg te dragen voor een adequate informatievoorziening richting burgers en bedrijven én intern richting andere overheden en beleidsterreinen.

Bij de visie staan de begrippen efficiënt en effectief centraal. Dat is op verschillende manieren geconcretiseerd: opgesteld vanuit de gebruikers, aansluiten bij wat er al is en toekomstbestendigheid.

Ontwikkelmodel

Het ontwikkelmodel richt zich op:

1. Uitgaan van wat er is en wat op korte termijn nodig is: het voortgezette gebruik van de informatie van BIELLS en LIB via o.a. de bodemkwaliteitskaart, het bodemloket en de informatiebehoefte die voortkomt uit het Uitvoeringsprogramma;
2. Aansluiten bij bredere ontwikkelingen rond nationale en internationale afspraken, zoals BRO, INSPIRE en Atlas Leefomgeving;
3. Stapsgewijs verbinding leggen en afspraken maken om de relatie met ruimtelijke ontwikkeling en water te versterken. Daarbij uitgaan van wat de ander nodig heeft. Het gaat daarbij zowel om procesafspraken, als om afspraken over data en systemen.

Aansluiten bij de bestaande afspraken, initiatieven en structuren betekent wel dat deze kritisch beschouwd moeten worden. Concretisering van de visie is dan ook een goed moment om overlappingsen en inconsistenties hierin te herstellen. Daarbij moet ook een goed onderscheid gemaakt worden tussen het beheer en gebruik van informatie die noodzakelijk is voor uitvoering van de wettelijke taken (eis), het faciliteren van de ruimtelijke ontwikkelingen (afpraak convenant) en de informatie die helpt bij het beter en efficiënter werken (wens).

De informatiebehoefte zal zich voor de korte termijn vooral richten op het voortgezette gebruik van de informatie van BIELLS en LIB via o.a. de bodemkwaliteitskaart, bodeminformatie-site (bodemloket), de informatiebehoefte die voortkomt uit het Uitvoeringsprogramma en de afspraken met betrekking tot het vanaf 2012 jaarlijks op te stellen (maatschappelijk) jaarverslag.

Over het verzamelen, opslaan en beheren van informatie die nodig is voor monitoring van de voortgang in de uitvoering van het brede bodembeleid gelden de volgende afspraken:

- a. Bodemkwaliteit (bodemkwaliteitskaarten);
- b. Spoedlocaties:
 - Overzicht van spoedlocaties met humane risico's en voortgang t.a.v. sanering;

- Overzicht van spoedlocaties met ecologische en verspreidingsrisico's en voortgang t.a.v. sanering.
- c. Bodemenergie
 - Ontwikkeling van WKO-tool.
- d. Ondergrond
 - Samenhangend beleid voor de ondergrond;
 - Toenemend duurzaam gebruik van de ondergrond;
 - Benutten van de kansen van de ondergrond.
- e. Kennisontwikkeling:
 - Kennis en (geo-)informatie vergaren en ontsluiten (Bodematlas);

3.12 Programmering/overdracht van taken

Landelijk beleid en Drents beleid

Voor het uitvoeren van het bodemsaneringsbeleid en de uitvoering van overheidsprojecten zijn budgetten beschikbaar vanuit de Wbb (Decentrale Uitkering Bodem via het provinciefonds) en het ISV. Voor niet- overheidssaneringen zijn er ook overheidsbudgetten beschikbaar. Voor bedrijven is er een subsidieregeling, de Bedrijvenregeling (zie paragraaf 3.8) Voor particulieren is er de Particulierenregeling (zie paragraaf 3.9).

Op basis van inzicht in de werkvoorraad worden meerjarenprogramma's opgesteld. De gemeente Emmen en de provincie Drenthe stellen ieder een eigen meerjarenprogramma op voor hun eigen grondgebied.

Meerjarenprogramma Wbb

Per 1 januari 2010 is de specifieke uitkering op grond van de Wbb vervallen en voor de periode 2010 tot en met 2014 vervangen door een decentralisatie uitkering bodem (DU-bodem), een gelabelde uitkering in het provinciefonds. Daarnaast ontvangen we een decentralisatie uitkering ISV-bodem. De ambities uit het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties zijn gekoppeld aan beide budgetten. De toedeling naar gemeenten vindt op projectbasis plaats. Maximale afstemming tussen bodemambitie en stedelijke ontwikkeling is hierbij het uitgangspunt.

Het rijk stelt het geld beschikbaar op basis van het convenant, dat loopt tot 2015. Het is niet meer vereist een meerjarenprogramma Wbb te schrijven waarmee het ministerie I&M moet instemmen en we hoeven niet een aparte verantwoording af te leggen aan I&M over de middelen die we krijgen uit de decentrale uitkering. Wel moeten de afspraken uit het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties nageleefd worden.

Toch is voor de uitvoering van onze bodemsaneringstaak en de afspraken uit het Convenant voor de periode 2010 tot en met 2014 net als voorgaande jaren een uitvoeringsprogramma opgesteld. Uit het programma blijkt dat de ambities hoger zijn dan met het door het rijk beschikbaar gestelde budget kan worden gerealiseerd. De provincie is net als in de afgelopen programmaperiode bereid in een aantal gevallen de door de provincie uit te voeren Wbb-projecten voor te financieren. Dit geldt ook voor bodemsaneringsprojecten waarbij de provincie meefinanciert.

De kosten verbonden aan de uitvoering van de bodemsaneringsprojecten (onderzoek en sanering) worden mede door gemeenten gedragen (10% bijdrage in de onderzoeksfase; bijdrage in saneringsfase is maatwerk).

Behalve dat het convenant een basis biedt om gezamenlijk te werken aan de uitvoering en beleidsvernieuwing, heeft het er ook toe geleid dat de op rijksniveau gereserveerde gelden veilig zijn gesteld en weinig onder de bezuinigingsronden hebben geleden. Het ziet er naar uit dat ook voor de periode na 2015 een convenant opgesteld wordt. Bij het opstellen van het convenant voor na 2015 wordt het bedrijfsleven nadrukkelijk betrokken. Op basis van het convenant met nieuwe afspraken wordt een meerjarenprogramma voor de komende programmaperiode (2015 tot en met 2019) opgesteld. De afronding van de “spoed” locaties zal hierin uitdrukkelijk naar voren komen.

Rechtstreekse gemeente Emmen

Emmen is de enige rechtstreekse gemeente in Drenthe. Zij is bevoegd gezag Wbb en ontvangt haar WBB- en ISV-budget ook rechtstreeks van het Rijk. Wij trekken gezamenlijk met de gemeente Emmen op bij diverse onderdelen van het uitvoeringsbeleid. Verder vindt bilateraal afstemming en uitwisseling plaats over juridische, beleids- en handavingsaspecten over zowel bodemsanering als bodembescherming. Dit overleg vindt voor een deel plaats in het Bodemberaad, een periodiek overleg tussen alle gemeenten en de provincie Drenthe. Vanaf 2014 zijn alle bodemtaken belegd in de RUD.

Decentralisatie

Gemeenten kunnen ons verzoeken om de taken en bevoegdheden voor bodemsanering aan hen over te dragen (Provinciewet, artikel 107). Wij toetsen de verzoeken om delegatie aan de volgende uitgangspunten.

- Bodemsanering moet binnen een gemeente organisatorisch voldoende kritische massa hebben om een onafhankelijke plaats ten opzichte van andere beleidsvelden te kunnen innemen. De inzet voor toezicht en handhaving moet daarbij gegarandeerd zijn.
- De inzet van de gemeente moet aantoonbaar gericht zijn op het halen van de doelstelling om alle humane spoedlocaties uiterlijk in 2015 gesaneerd en of beheerst te hebben en dat met de overige spoedlocaties zoveel mogelijk is gestart met sanering danwel beheersing. Voor de ernstige niet spoedlocaties geldt dat deze voor 2030 gesaneerd en/of beheersbaar zijn.
- Een nieuwe taakverdeling mag er niet toe leiden dat de kosten voor de uitvoering per saldo hoger worden.

Naast het overdragen van het gehele takenpakket bodemsanering op grond van de Provinciewet maakt de Wbb (artikel 53) het ook mogelijk aan een gemeente op verzoek de feitelijke uitvoering van een onderzoeks- en/of saneringsproject over te dragen (dus exclusief het nemen van beschikkingen).

Tot nu toe heeft nog geen enkele gemeente in Drenthe verzocht om het hele takenpakket overgedragen te krijgen. De gemeente Hogeveen is door de provincie gemandateerd om met geld vanuit het meerjarenprogramma enkele bodemsaneringsprojecten uit te voeren.

4 Afstemming met andere beleidsterreinen

Bij de uitvoering van activiteiten anders dan bodemsanering kan de initiatiefnemer te maken krijgen met de Wbb. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relatie tussen de Wbb en een aantal andere wetten, verordeningen of andere beleidsvelden. Het is van belang in deze situaties tijdig in contact te treden met het bevoegd gezag Wbb.

Via verschillende regelingen die hun basis vinden in diverse wetten (zie ook hoofdstuk 2) wordt er uitvoering gegeven aan het bodembeleid:

1. de Wet bodembescherming (Wbb);
2. de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
3. de Woningwet (Ww)/ de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht(Wabo);
4. het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

4.1 In welke gevallen zijn sanerende maatregelen verplicht?

In de Wbb en Ww/Wabo zijn verschillende voorwaarden gesteld waarbij het verplicht is om maatregelen te nemen. Voor wat betreft de Wbb moet het in ieder geval gaan om een geval van ernstige bodemverontreiniging (zie hoofdstuk 7). De aan de Ww ten grondslag liggende uitgangspunten zijn veiligheid en gezondheid van mensen (Memorie van Toelichting, nr. 24 809, nr. 3). In de wet is geen getalsmatige invulling gegeven van de bodemkwaliteit waarboven risico's voor de gezondheid van mensen optreden, noch van de te hanteren bodemkwaliteitsdoelstelling bij het nemen van maatregelen. Op dit punt heeft het bevoegde gezag beleidsvrijheid, met dien verstande dat de uitgangspunten van de Wbb het kader vormen.

Als er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging zijn bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij handelingen worden verricht ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt verminderd of verplaatst, in ieder geval op grond van de Wbb sanerende maatregelen noodzakelijk. Indien er ook sprake is van risico's voor de gezondheid van mensen, zijn ook op grond van de Ww/Wabo sanerende maatregelen noodzakelijk.

De Wro kent beleidsvrijheid op dit punt, dit betekent dat het mogelijk is dat aangesloten wordt bij de benadering van de Wbb en Ww/Wabo.

In situaties waarbij geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging is ook geen sprake van risico's voor de volksgezondheid. In die situaties zijn daarom zowel in het kader van de Wbb als in het kader van de Ww/Wabo sanerende maatregelen niet noodzakelijk.

Op basis van het voorgaande wordt de benadering van de Wbb en Ww/Wabo doorgetrokken naar de Wro. Dit betekent dat bij nieuwe ontwikkelingen enkel indien sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging sanerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Bij deze invulling van de wettelijke kaders zit de samenhang in enerzijds de uniforme keuze voor situaties waarbij sanerende maatregelen worden verlangd (geval van ernstige bodemverontreiniging), en anderzijds de uniforme norm die wordt gehanteerd indien sanerende maatregelen nodig zijn.

Bij hergebruik van grond is het nemen van sanerende maatregelen niet aan de orde. Het gaat enkel om het toepassen van grond. (zie ook Memorie van Toelichting, nr. 24 809, nr. 3)

Daarvoor geldt altijd het generieke of gebiedsspecifieke toetsingskader. Bij hergebruik geldt altijd dat voldaan moet worden aan het Bbk. Dat betekent dat er situaties kunnen zijn waarbij volgens de Wbb, Wro en Ww/Wabo sanerende maatregelen niet noodzakelijk zijn, en vervolgens bij het toepassen van grond van elders eisen worden gesteld aan de kwaliteit van die grond die strenger zijn dan de aanwezige kwaliteit.

Argument voor dit verschil is dat bij hergebruik de grond al ‘op de schop’ is genomen, terwijl het in de andere kaders gaat om het bepalen wanneer de schop de grond in moet teneinde sanerende maatregelen te treffen.

4.1 Wet ruimtelijke ordening en relatie met Wet Bodembescherming

Landelijk beleid

Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wro in werking getreden. Met deze inwerkingtreding is het kader voor het uitvoeren van ruimtelijk beleid veranderd en dat heeft gevolgen voor het provinciaal handelen. De belangrijkste veranderingen betreffen onder meer de bestuurlijke verhoudingen binnen de ruimtelijke ordening en een vernieuwing van de wettelijke instrumenten voor doorwerking en uitvoering van het beleid. De goedkeuringsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten bij bestemmingsplannen is vervallen en de provincie kijkt alleen nog maar naar gemeentelijke bestemmingsplannen als er sprake is van provinciaal belang vanuit ruimtelijke ordening perspectief.

Burgemeester en wethouders moeten in het kader van de ruimtelijke ordening onderzoek doen naar de uitvoerbaarheid van het plan (artikelen 3.1.6 en 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening en artikel 6.13, eerste lid, onder c, van de Wet op de ruimtelijke ordening).

De wetgever heeft bepaald dat de provincie in zijn structuurvisie(s) moet aangeven wat de relevante provinciale ruimtelijke belangen zijn.

Het overzicht van de provinciale belangen is belangrijk, omdat het aangeeft met welke belangen de gemeenten bij het opstellen van hun structuurvisies, bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen op grond van artikel 2.1, lid 1, onder c Wabo rekening dienen te houden en waarover dus met de provincie vooroverleg gevoerd moet worden. Ook vormen zij de basis voor de inzet van (uitvoerings)instrumenten uit de nieuwe Wro/Wabo.

Met Wabo wordt hier bedoeld op een omgevingsvergunning krachtens artikel 2.1, lid 1, onder c Wabo. Dit was vroeger (onder andere) het projectbesluit uit de Wro.

Bodemverontreiniging kan invloed hebben op de uitvoerbaarheid. Bodemonderzoek moet dan ook worden uitgevoerd om te toetsen of de bodem geschikt is voor de gewenste ontwikkeling en om na te gaan of eventueel aanwezige bodemverontreiniging de (financiële) haalbaarheid van het plan niet in de weg staat. Als er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging, kan het zijn dat de bodem moet worden gesaneerd voordat de bestemming kan worden gerealiseerd.

In de Wro is op basis van de beleidsbrief bodem het begrip bodemkwaliteit ruimer uitgelegd dan alleen chemische kwaliteit, namelijk als de kwaliteit van de ondergrond. Hiermee wordt de bodemkwaliteit bedoeld (niet te verwarren met het begrip ondergrond zoals binnen de Wbb wordt gebruikt). In de huidige praktijk van ruimtelijke planning en gebiedsontwikkeling speelt de ondergrond volgens de lagenbenadering uit de Nota Ruimte een medebepalende en sturende rol. De ondergrond bepaalt mede op welke plek binnen de gemeente het beste woningen, parken of bedrijven ontwikkeld kunnen worden.

De lokale kwaliteiten van de ondergrond zijn daarbij richtinggevend. Om de lokale kwaliteitsambities voor de ondergrondthema's vast te stellen is de landelijke handreiking "Routeplanner bodemambities" opgesteld (zie www.bodemambities.nl).

Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten wij aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen. Voor de provincie Drenthe zijn de provinciale belangen vastgelegd in de omgevingsvisie Drenthe en de Bodemvisie.

De provinciale belangen gaan over “Saneringslocaties Wbb (en vermoedelijke locaties daarvoor), buiten het grondgebied van de gemeente Emmen”.

Indien onze bevoegdheden op grond van de Wbb in het geding zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen, is het van belang om ons te betrekken bij het vooroverleg om zodoende (in een zo vroeg mogelijk stadium) de aanpak in het kader van de Wro/Wabo en de Wbb op elkaar af te stemmen. Een goede afstemming van de aanpak van de bodemverontreiniging is een belang van alle betrokken partijen; van elkaar afwijkende of tegenstrijdige besluiten in het kader van de Wro/Wabo en de Wbb willen we voorkomen.

Daarnaast is ons specifieke belang om door middel van afstemming te voorkomen dat de besluiten in het kader van de Wro/Wabo ons voor ongewenste voldongen feiten stellen in het kader van de Wbb. Indien deze situatie zich voordoet, zullen wij gebruik maken van de ons ter beschikking staande juridische middelen om dit te voorkomen.

Voor de inhoudelijke beoordeling van de aanpak van de bodemverontreiniging bij ruimtelijke ontwikkelingen, hanteren wij het beleid zoals is vastgelegd in deze nota.

4.2 De Wm/Wabo en relatie met Wbb

Landelijk beleid

De Wabo is op 1 oktober 2010 in werking getreden. Deze wet regelt de omgeving beschermende maatregelen die nodig zijn om te voorkomen dat projecten nadelige gevolgen voor de omgeving kunnen hebben. De belangrijkste instrumenten van de Wabo zijn algemene maatregelen van bestuur en de omgevingsvergunning. Preventieve bodembescherming is wettelijk verplicht (zie zorgplichtartikel 1.1a in de Wet milieubeheer en artikel 13 Wbb).

Volgens artikel 5.4 van het Besluit omgevingsrecht geldt de eis dat bij verlening van de omgevingsvergunning de technieken moet worden voorgeschreven die als de best beschikbare technieken (BBT) beschouwd worden. Hierbij geldt het NRB. In deze NRB is de systematiek om te komen tot preventieve bodembescherming weergegeven.

Nulsituatie- en eindsituatieonderzoek

Het preventieve bodembeschermingsbeleid gaat ervan uit dat bij bodembedreigende activiteiten een verwaarloosbaar bodemrisico niet uitsluit dat een belasting van de bodem optreedt. Om vast te stellen of gedurende de activiteit stoffen in de bodem zijn geraakt en deze hebben verontreinigd of aangetast, wordt 2 maal bodemonderzoek uitgevoerd. Het nulsituatieonderzoek wordt voor aanvang van de activiteit/inrichting uitgevoerd en het eindsituatieonderzoek na beëindiging ervan. De onderzoeken richten zich op de afzonderlijke activiteiten en de gebruikte stoffen.

Het nulsituatieonderzoek moet ten minste duidelijkheid verstrekken over:

- de locatie van bemonsteringspunten, rekening houdend met de mobiliteit van de gebruikte stoffen en de lokale grondwaterstroming;
- de wijze waarop de desbetreffende stoffen moeten worden gedetecteerd, bemonsterd en geanalyseerd;
- de bodemkwaliteit ter plaatse van bemonsteringslocaties.

De door middel van nulsituatieonderzoek vastgelegde bodemkwaliteit geldt als uitgangspunt voor bij de beoordeling of ten gevolge van de desbetreffende activiteiten bodembelasting heeft

plaatsgevonden en of bodemherstel nodig is. Aanvullend onderzoek moet dan zo nodig uitgevoerd worden om de aangetroffen verontreiniging zodanig af te perken dat er een goed referentiekader ontstaat voor mogelijke nieuwe verontreiniging bij de potentieel bodembedreigende activiteiten van het bedrijf. Dit kan alleen binnen de terreingrenzen afgedwongen worden voor zover dat van belang is voor de toekomstige bedrijfsactiviteiten.

Voor de uitvoering van het nul- en eindsituatieonderzoek zijn landelijk vastgestelde en geaccepteerde protocollen beschikbaar. In nieuwe vergunningen wordt voor uit te voeren onderzoeken het NEN 5740-protocol gehanteerd.

Indien in het verleden onderzoeken hebben plaatsgevonden op basis van (thans) verouderde protocollen, kunnen deze onder voorwaarden als nulsituatie worden geaccepteerd. Dit betekent dat alle plekken waar bodembedreigende activiteiten worden uitgevoerd in beeld moeten worden gebracht. Dit moet per geval beoordeeld worden. Indien noodzakelijk kunnen aanvullende eisen vastgesteld en opgenomen worden in de vergunning. In de vergunning kan worden vastgelegd dat het nulsituatieonderzoek deel uitmaakt van de vergunning.

In het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) staan regels die betrekking hebben op het bodemonderzoek en het herstellen van de bodemkwaliteit na beëindiging van de activiteiten binnen de inrichting.

Drents beleid

In Drenthe sluiten wij aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen. Wij vinden het van belang dat in de omgevingsvergunningen expliciet wordt vastgelegd dat nulsituatieonderzoeken naar de kwaliteit van de bodem deel uitmaken van de vergunning;

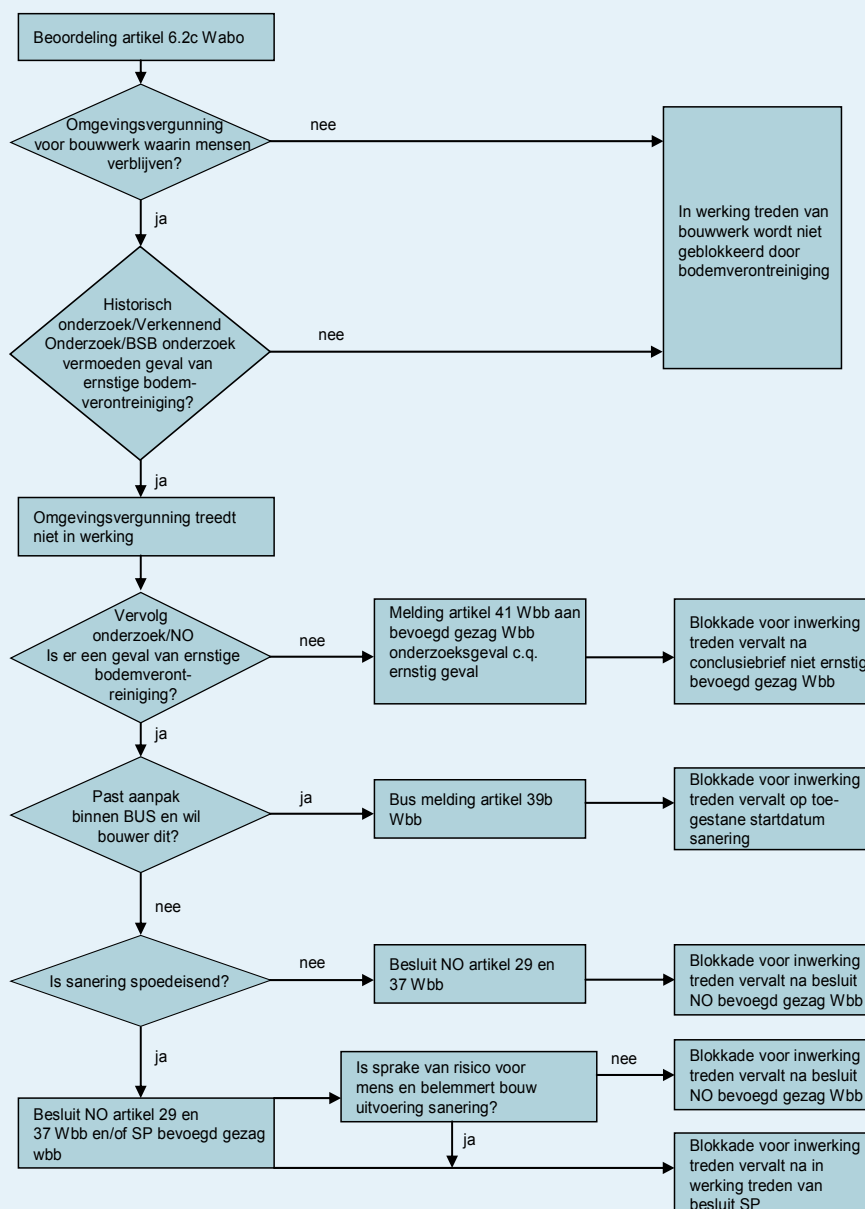
De herstelplicht wordt primair gehandhaafd op basis van de Wm/Activiteitenbesluit. Indien blijkt dat het op grond van Wm juridisch niet meer mogelijk blijkt om de bodemkwaliteit wegens opgetreden bodemverontreiniging via handhaving te herstellen, dan zullen wij trachten herstel af te dwingen op grond van de Wbb.

4.3 Bodemverontreiniging en bouwen

Landelijke beleid en Drents beleid

In het kader van een omgevingsvergunning voor het aspect bouw is inzicht in de bodemkwaliteit van belang. De bodemkwaliteit kan van invloed zijn op het tijdstip waarop een omgevingsvergunning in werking treedt. In figuur 4.3 is dit weergegeven.

De Woningwet is gericht op het voorkomen van gezondheidsrisico's voor toekomstige gebruikers. Hiermee wordt ook voorkomen dat er kapitaalvernietiging ontstaat bijvoorbeeld doordat een nieuw gebouw moet worden gesloopt voor bodemsanering. De modelbouwverordening op grond van de woningwet bevat bepalingen om bouwen op verontreinigde bodem te reguleren, inclusief bepalingen voor uit te voeren bodemonderzoek.

- het bevoegd gezag Wbb bij een verontreiniging waarbij sanering spoedeisend is, heeft ingestemd met het saneringsplan waarin de aanpak van de bodemverontreiniging ter plaatse van het bouwwerk is uitgewerkt, of
- een melding van een voornemen tot sanering is gedaan op grond van het BUS en de termijn is verstreken, waarna de sanering volgens de Wbb of het BUS mag starten.

Er is dus sprake van een uitgestelde inwerkingtreding van de omgevingsvergunning in plaats van, zoals voorheen, een door het vergunningverlenend gezag toe te passen aanhoudingsplicht. Wij vinden het belangrijk dat het vergunningverlenend gezag de aanvrager waarschuwt voor de uitgestelde inwerkingtreding en hierop toezicht uitoefent. De aanvrager kan door deze regeling te maken krijgen met extra kosten als gevolg van bodemonderzoek, bodemsanering en uitstel van bouwactiviteiten. De regeling heeft niets te maken met de vraag of de vergunning-aanvrager betrokken is bij de oorzaak van de verontreiniging of dat hij wel of niet op de hoogte was van de bodemverontreiniging. De kosten komen voor zijn rekening. Het belang zit in het voorkomen dat er wordt gebouwd op ernstig verontreinigde grond, wat ook in het belang van de initiatiefnemer c.q. bouwer is.

Wanneer op grond van het nader onderzoek duidelijk is dat er geen risico's voor de menselijke gezondheid zijn, is er geen noodzaak het saneringsplan af te wachten alvorens de omgevingsvergunning in werking treedt.

Overige afstemming tussen bouwen en bodemverontreiniging

Ook wanneer geen BUS-melding of besluit op grond van de Wbb nodig is om de omgevingsvergunning in werking te laten treden, kan bij grondverzet ten behoeve van de bouw de initiatiefnemer toch verplicht zijn om een (deel)saneringsplan in te dienen of een BUS-melding te doen. Er kan immers sprake zijn van een melding plichtig voornemen tot saneren, verplaatsen of verminderen bij een geval van ernstige bodemverontreiniging volgens artikel 28 van de Wbb. Als in dat geval alleen verontreinigd grondwater moet worden vermindert of verplaatst ten behoeve van de bouwwerkzaamheden, geldt wat daarover is opgemerkt in paragraaf 4.5 (Bodemverontreiniging en grondwaterbemalingen). Het saneringsplan kan uiteraard ook een deelsaneringsplan zijn. De criteria voor de beoordeling van een deelsanering zijn in het tweede deel van deze nota in hoofdstuk 11 nader uitgewerkt.

Naast het voorgaande kunnen volgens de bouwverordening zo nodig voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning om de bodem geschikt te maken voor het beoogde doel.

4.4 Afstemming met het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit

Landelijk beleid

Algemeen

Het Bbk bestaat uit de volgende onderdelen:

- de kwaliteit van uitvoering (kortweg "Kwalibo");
- bouwstoffen;
- grond en baggerspecie.

Bij het Bbk hoort de Regeling bodemkwaliteit. De Regeling geeft een technische invulling aan de hoofdregels van het Bbk en uitleg over de uitvoering. Hierin staan onder andere de normen, de wijze waarop de kwaliteit van grond en baggerspecie kan worden bepaald en hoe aan de normen moet worden voldaan. Het Besluit en de Regeling zijn niet los van elkaar te gebruiken.

Het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit zijn te raadplegen via www.wetten.nl.
Het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit zijn voor de dagelijkse praktijk uitgewerkt in de Handreiking Bbk. Deze is te downloaden via www.rijksoverheid.nl.

Bevoegd gezag

Op een geval van bodemverontreiniging is de Wbb van toepassing. Buiten een geval van bodemverontreiniging is het Bbk van toepassing. Daarvoor zijn veelal de gemeenten het bevoegd gezag. Artikel 35 van het Bbk verklaart het Bbk ook van toepassing op het aanbrengen van grond op saneringslocaties.

Ook geeft het Bbk een meldingsplicht voor het aanbrengen van grond op saneringslocaties. Uit navraag bij AgentschapNL (voorheen onderdeel van AgentschapN, nu Rijkswaterstaat Leefomgeving) blijkt dat dit niet de bedoeling van de wetgever is geweest. De bedoeling was en is, dat alleen het bevoegd gezag Wbb bevoegd is op saneringslocaties (binnen gevallen van bodemverontreiniging).

Gevalsgrens

De grens van een geval van bodemverontreiniging wordt gevormd door de achtergrondwaardecontour in de grond en de streefwaarden in het grondwater van de verontreinigende stoffen van dat betreffende geval.

Terugsaneerwaarde

De terugsaneerwaarde van de leeflaag wordt gevormd door de maximale waarden van de gebruiksfunctie volgens het Besluit bodemkwaliteit, zoals weergegeven op de functieklasse kaarten die door de gemeenten zijn vastgesteld. In het geval de Raad van de betreffende gemeente gebied specifiek beleid heeft vastgesteld, gelden de lokaal maximale waarden als terug-saneerwaarden.

Het Besluit uniforme saneringen (BUS) stelt eigen terugsaneerwaarden voor mobiele verontreinigingen

Kwaliteit leeflaag

De kwaliteit van de leeflaag sluit minimaal aan bij het generieke beleid. Dat wil zeggen dat de kwaliteit van de leeflaag moet voldoen aan de zogenoemde dubbele toets van de maximale waarden van bodemgebruiksfunctie voor de betreffende locatie en de actuele bodemkwaliteitsklasse ter plaatse. In het geval de Raad van de betreffende gemeente gebied specifiek beleid heeft vastgesteld, gelden de lokaal maximale waarden als kwaliteitseis voor de leeflaag. Het bevoegd gezag Wbb heeft de mogelijkheid hier gemotiveerd van af te wijken.

Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten wij aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Gevalsgrens

In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij diffuus verontreinigde gebieden, zoals stedelijke ophooglagen, is de achtergrondwaardecontour niet vast te stellen. In dat geval hanteren wij de gemiddelde bodemkwaliteit, zoals vastgesteld in de bodemkwaliteitskaart (ontgravingskaart) van de betreffende gemeente als gevalsgrens; de zogenoemde verhoogde achtergrondwaarde.

Terugsaneerwaarde en kwaliteit leeflaag

Wij zijn terughoudend in het gebruik maken van onze bevoegdheid om af te wijken van de hoofdregel.

4.5 Bodemverontreiniging en grondwaterbemalingen

Landelijk beleid

In artikel 28 van de Wbb staat dat degene die voornemens is de bodem te saneren dan wel handelingen te verrichten ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt vermindert of verplaatst, van dat voornemen melding moet doen bij het bevoegd gezag Wbb. Hiervan kan ook sprake zijn bij een grondwaterbemaling, zonder dat er gesaneerd wordt, maar om andere redenen dan milieuredenen, bijvoorbeeld om civieltechnische redenen, zoals het bouwen van een kelder of het aanleggen van een tunnel, riool of bij een bodemenergiesysteem. Het reguliere saneringstraject is voor de hiervoor genoemde onttrekkingen van verontreinigd grondwater buiten werking gesteld. In die situatie is geen beschikking ernst en spoedeisendheid en geen instemming op een saneringsplan nodig als:

- óf een provinciale vergunning vereist is op grond van artikel 6.4 van de Waterwet en de onttrekking geschiedt voor een bodemenergiesysteem;
- óf een vergunning vereist is krachtens een verordening van een waterschap;
- óf een melding moet worden gedaan aan het bevoegd gezag op grond van de Waterwet.

Als op basis van de verstrekte gegevens blijkt dat de onttrekking het belang van de bescherming van de bodem naar het oordeel van het bevoegd gezag Wbb niet schaadt, dan accepteert het bevoegd gezag de melding. Hieraan is geen formeel besluit verbonden. Na verloop van vijf weken vanaf de melding en wanneer de vergunning op grond van de Waterwet is verleend, kan de melder overgaan tot de bemaling, ook wanneer hij niets van het bevoegd gezag heeft vernomen (artikel 29, lid 5 Wbb).

Wordt het belang van de bescherming van de bodem wel geschaad volgens het bevoegd gezag, dan zal het de melding niet accepteren (Volgens de Memorie van toelichting geeft het bevoegd gezag dan aan dat geen melding volgens artikel 28, lid 3, is gedaan). Hiertegen kan geen bezwaar en beroep worden ingediend omdat dit geen besluit is op grond van de Algemene wet bestuursrecht. De onttrekking kan eventueel opnieuw gemeld worden met aanvullende gegevens. Zo nodig moeten tegenmaatregelen worden getroffen om aan de criteria te voldoen. Is het niet mogelijk om aan de vereisten te voldoen, dan moet alsnog een melding o.g.v. artikel 28, lid 1 Wbb worden verricht en is instemming nodig op een (deel)saneringsplan.

Als bekend wordt dat een onttrekking wordt uitgevoerd waarbij er geen goede melding o.b.v. artikel 28, lid 3, Wbb gedaan is of een goedgekeurd saneringsplan ligt, dan kan de onttrekking wegens strijd met de wet worden stopgezet.

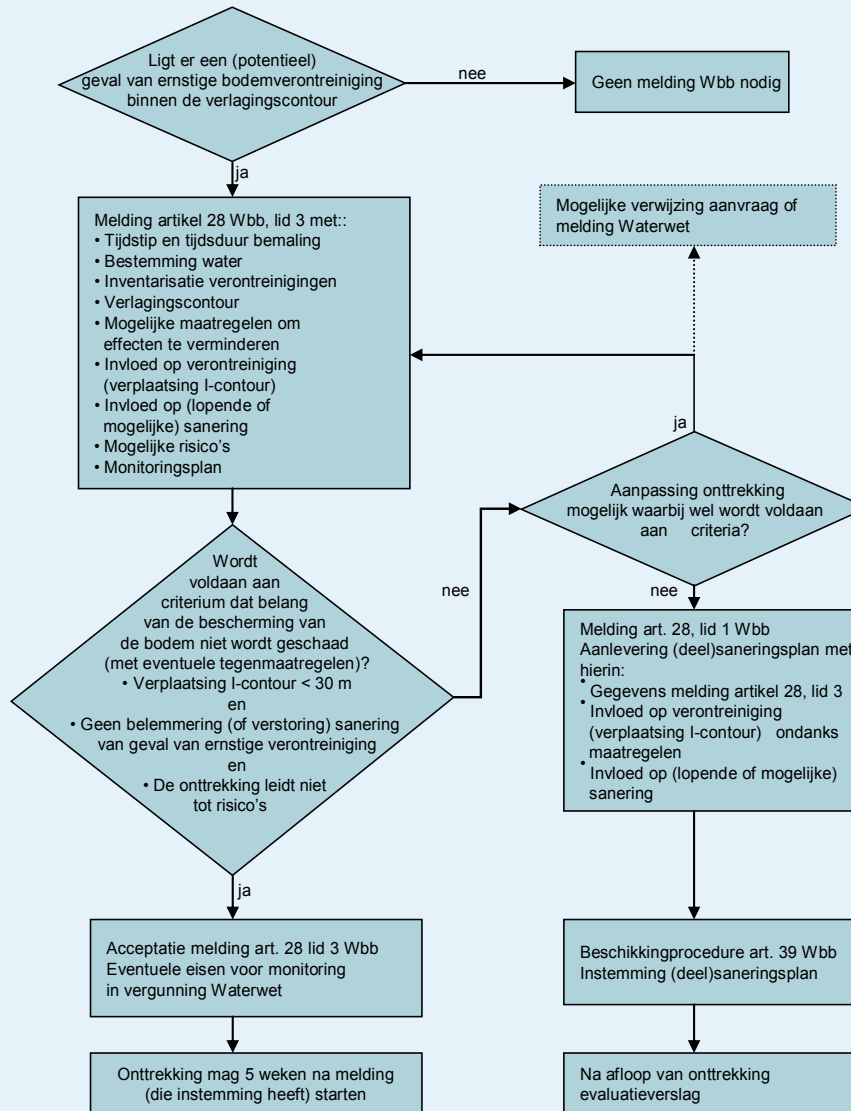
Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten we aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen. Wij geven invulling aan het criterium “schaden van het belang van de bescherming van de bodem”. Onderstaand wordt ingegaan op de volgende punten:

- meldingsplicht en vereiste gegevens;
- beoordeling meldingsplicht en het criterium “niet schaden van belang van de bescherming van de bodem” in artikel 28, lid 4 onder c;
- saneringsplan als de meldingsplicht volgens artikel 28, 39 en 40 Wbb wel van toepassing is;
- maatregelen om effecten te voorkomen.

Meldingsplicht en vereiste gegevens

In onderstaand figuur is aangegeven in welke gevallen melding Wbb noodzakelijk is bij bemaling.

Figuur 4.5 Afstemming bodemverontreiniging en bemaling

In alle situaties moet de initiatiefnemer inventariseren of er binnen de verwachte verlagingscontour bij het bevoegd gezag bekende (potentiële) gevallen van ernstige verontreiniging in het grondwater aanwezig zijn. Daarbij wordt niet direct van een initiatiefnemer verwacht dat hij een verontreiniging op grond van de Wbb verder onderzoekt. Wel kan het zijn dat dit vanuit de Waterwet vereist is (lozing).

Op basis van de beschikbare gegevens moet de initiatiefnemer bepalen wat de mogelijke invloed (worst case) is op eventuele gevallen van ernstige bodemverontreiniging en hoe dit zich verhoudt tot de criteria hierna genoemd. Deze inventarisatie en berekeningen worden meegestuurd met de aanvraag van een onttrekking vergunning of een melding van een onttrekking én toegestuurd naar ons.

Belang van de bescherming van de bodem

Het belang van de bescherming van de bodem wordt naar ons oordeel in Drenthe niet geschaad als:

- de verplaatsing van de I-contour van een verontreiniging minder is dan 30 meter en er geen ontoelaatbare belemmering (of verstoring) van de sanering van een geval van ernstige bodemverontreiniging optreedt en
- de onttrekking niet leidt tot onaanvaardbare risico's. Hierbij moet worden gedacht aan (mogelijke) risico's voor kwetsbare objecten, bijvoorbeeld een industriële of publieke onttrekking of een kwetsbaar oppervlaktewater. Daarbij zijn niet alleen de actuele risico's (op basis van Sanscrit) bepalend, maar ook potentiële risico's zoals verspreiding van grondwaterverontreiniging naar een kwetsbaar object met voorzienbare schade voor derden door een belemmering in het gebruik.

Deze criteria hanteren wij voor onttrekkingen waarbij geen oogmerk is om te saneren en de (potentieel) ernstige verontreinigingen binnen de verlagingscontour van de voorgenomen onttrekking is gelegen.

Maatregelen

Maatregelen om de verplaatsing van verontreiniging te voorkomen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit:

- aanpassing of gefaseerde onttrekking (met kleinere invloedssfeer);
- isoleren onttrekking (damwanden);
- retourbemaling tussen de onttrekking en de verontreiniging;
- onttrekking ter plaatse van (of "achter") de verontreiniging om de invloed op te heffen.

Saneringsplan

In de situaties dat het saneringstraject moet worden gevolgd kan in de meeste situaties worden volstaan met een (deel)saneringsplan. Het (deel)saneringsplan kent in deze situatie geen echte saneringsdoelstelling, maar een beschrijving van de voorgenomen activiteiten, de maatregelen om ongewenste effecten zo veel als mogelijk te voorkomen, de monitoring die plaatsvindt en van de effecten die ondanks de maatregelen optreden. De monitoring richt zich in eerste instantie op de beïnvloeding van de grondwaterstanden (stijghoogten) en in tweede instantie op meting van de grondwaterkwaliteit (analysesresultaten).

Belangen van derden en geschillen

Een initiatiefnemer wordt geadviseerd in overleg te treden met mogelijke verantwoordelijken voor de aanwezige grondwaterverontreinigingen (saneerders) en mogelijke andere belanghebbenden om een privaatrechtelijk geschil (schadeclaims over en weer) te vermijden.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Als een gemeente gebiedsgericht grondwaterbeheer heeft vastgesteld met instemming van het bevoegd gezag Wbb, gelden de eventuele beleidsregels die zijn opgenomen in het gebiedsbeheerplan.

Voor de meldingen grondwateronttrekkingen moet volgens de POV gebruik worden gemaakt van het formulier Melding grondwateronttrekking civieltechnische redenen (zie www.provincie.drenthe.nl) De melding toetsen wij aan de Wbb. Hoewel wij niet verplicht zijn tot de schriftelijke acceptatie van de melding en de melder na verloop van vijf weken mag beginnen met de bemaling indien hij niets heeft vernomen, realiseren wij ons dat de melder behoefte heeft aan een schriftelijk oordeel. Wij zullen daarom steeds een schriftelijke reactie geven.

4.6 Bodemverontreiniging en Aardkundige waarden

Landelijk beleid

Een initiatiefnemer van een bodemsanering kan te maken krijgen met aardkundige waarden. Over het algemeen wordt het begrip aardkundige waarde omschreven als die onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van een gebied. Dit kunnen bijvoorbeeld belangrijke landschapsvormen zijn of variatie in geologie. Onder het begrip vallen geomorfologische, geologische, bodemkundige en geohydrologische verschijnselen, zoals stuifzandgebieden, dekzandruggen, hoogveengebieden en stuwwallen. In de Nota Ruimte worden aardkundige waarden beschermd als deze binnen nationale landschappen en werelderfgoederen liggen. De Nota Ruimte benoemt specifieke kernkwaliteiten van nationale landschappen. Deze moeten behouden blijven. Hiermee worden een groot aantal aardkundige waarden beschermd, zoals de wadden, stuwwallen en veengebieden door ‘Borging en ontwikkeling van bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische waarden’.

Daarnaast wordt de koppeling gelegd tussen aardkundige waarden en natuurbeleid door de doelstelling ‘instandhouding van ecologische en culturele waarden in natuurgebieden en Nationale landschappen.

Verder is beleid voor aardkundige waarden terug te vinden binnen het landschapsbeleid.

Het landelijk beleid voor behoud en bescherming van aardkundige waarden wordt uitgewerkt in structuurvisies op provinciaal niveau en via het instrument Verordeningen in bestemmingsplannen op gemeentelijk niveau.

Een aardkundig monument heeft geen status als een rijks- of gemeentelijk monument, maar is bedoeld om interesse voor het gebied op te wekken en de kennis over dit gebied onder een breder publiek te verspreiden. Op deze manier kunnen overheid, organisaties en particulieren zich inzetten voor bescherming ervan. Enkele provincies hebben beleid uitgewerkt om aardkundig waardevolle gebieden te behouden en waar mogelijk te versterken. Andere provincies hebben geen beleid ten aanzien van aardkundige waarden benoemd.

Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten we aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Ons aardkundig erfgoed is de enige informatiebron over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van Drenthe. Daarnaast is de bodem in belangrijke mate bepalend voor het aanwezige landschap. Net als archeologische waarden zijn aardkundige waarden voor het merendeel onzichtbaar, onvervangbaar en niet te compenseren. Ze zijn per definitie kwetsbaar voor ontwikkelingen die met bodemingrepen gepaard gaan, zoals bij bodemsanering.

Dit vergt zorgvuldige afstemming tussen aardkundige waarden en bodemonderzoek/bodemsanering.

Ons beleid voor aardkundige waarde is opgenomen in de Omgevingsvisie en de POV (kernkwaliteit aardkundige waarden, kaart 2d.) en de beleidsnota Waardevol Drenthe.

Voor aardkundige waarden onderscheiden wij drie beschermingsniveaus die verschillen in de mate van inzet van de provincie. De hoge en het gemiddelde beschermingsniveau zijn van provinciaal belang. De beschermingsniveaus zijn terug te vinden op kaart 2D van het provinciaal omgevingsbeleid. Bij de eerstvolgende actualiteit van de beleidsnota Waardevol willen we komen tot een ruimtelijke begrenzing van de aardkundige stergebieden.

De drie beschermingsniveaus zijn:

1. Hoog beschermingsniveau: beschermen & eisen stellen

In deze gebieden zijn ontwikkelingen alleen toegestaan als aardkundige kwaliteiten en kenmerken worden behouden. Het zorgvuldig en verantwoord omgaan met de aardkundige waarden is vertrekpunt.

Binnen de gebieden met een hoog beschermingsniveau onderscheiden we stergebieden. Hier zijn ontwikkelingen met ingrepen in de bodem niet toegestaan

2. Gemiddeld beschermingsniveau: regisseren en voorwaarden stellen

Bij ontwikkelingen in deze gebieden vormen de aardkundige kenmerken een randvoorwaarde. Initiatiefnemers hebben daarmee de verantwoordelijkheid om vroegtijdig in het planproces inzichtelijk te maken op welke wijze de aardkundige kwaliteiten worden benut. Wij zijn beschikbaar voor (het regelen van) begeleiding van het planvormingsproces, waarbij de kansen vanuit de aardkundige samenhang uitgangspunt zijn.

3. Generiek beschermingsniveau: respecteren

In deze gebieden geven gemeenten aan welke kenmerkende aardkundige waarden aanwezig zijn en extra bescherming krijgen.

Om bij ontwikkelingen het belang van de aardkundige waarden volwaardig mee te kunnen wegen, is goede informatie over en kennis van aardkundige waarden belangrijk. Deze informatie is beschikbaar via de provinciale website.

4.7 Bodemverontreiniging en archeologie

Als een initiatiefnemer een archeologische opgraving of een proefsleuvenonderzoek uitvoert (of uit laat voeren) kan deze geconfronteerd worden met bodemverontreiniging.

Andersom kan een initiatiefnemer van een bodemsanering geconfronteerd worden met archeologie. Vergravingen zorgen voor verregaande aantasting en grondwaterstandverlaging houdt een langzame degradatie van organische resten in. Eenmaal weg betekent nooit meer terug. Dit vergt zorgvuldige afstemming tussen archeologie en bodemonderzoek/bodemsanering.

Landelijk beleid archeologie

Rijksbeleid archeologie

In 2007 is de Wet Archeologische Monumentenzorg (Wamz) van kracht geworden. Hieraan ligt het Europese Verdrag van Valletta (Malta) uit 1992 ten grondslag dat zich richt op een betere bescherming van het archeologisch erfgoed - het collectieve Europese geheugen - door alle lidstaten.

De Wamz is een Wijzigingswet die de Wet op de ruimtelijke ordening, de Ontgrondingenwet, de Wet Milieubeheer, de Woningbouwwet en de Monumentenwet dusdanig heeft gewijzigd dat het archeologisch erfgoed een duidelijke plek krijgt in ruimtelijke processen. De belangrijkste aspecten van de nieuwe archeologiewetgeving zijn:

- behoud in-situ (in de bodem) en alleen als dit echt niet kan, opgraven;
- het verstoorder-betaalt-principe, dat wil zeggen de initiatiefnemer van de bodemverstoring betaalt de archeologische onderzoekskosten;
- verankering van de archeologie in de ruimtelijke ordening zodat een vroegtijdige belangenafweging en bescherming gerealiseerd kan worden;

- het belangrijkste ruimtelijke instrument hiertoe is het gemeentelijk bestemmingsplan;
- introductie marktwerking in de archeologie: archeologisch onderzoek mag alleen door erkende bedrijven worden uitgevoerd (opgravingsvergunning)
- de archeologische beroepsgroep is gehouden aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, meest actuele versie).

Het rijk heeft primair een rol bij de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten.

Voor werkzaamheden aan of op een archeologisch rijksmonument, is een Monumentenwet vergunning vereist. Deze dient via de gemeente bij de minister van OC&W, namens deze de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort, te worden aangevraagd. Het is de bedoeling dat bij de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet de vergunningverlening voor archeologische rijksmonumenten bij de gemeente komt te liggen, net zoals dat nu al voor gebouwde rijksmonumenten het geval is.

Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten wij aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Provinciaalbeleid archeologie

De provincie bekleedt wisselende rollen in het brede beleidsveld van de archeologische monumentenzorg (archeologisch deponhouder, bevoegd gezag, initiatiefnemer van bodemverstoring, opdrachtgever van onderzoek, kennismakelaar, partner, aanjager en bruggenbouwer). Vanuit de positie van partner, aanjager en bruggenbouwer, heeft zij ruim vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wamz in opeenvolgende provinciale streekplannen al verplicht tot het rekening houden met het archeologisch erfgoed in gemeentelijke bestemmingsplannen. Hierdoor waren de Drentse gemeenten in 2007 al goed bekend met hun nieuwe wettelijke taak. De implementatie van de Wamz in Drenthe is daarnaast versneld door provinciale financiële ondersteuning van het laten maken van gemeentelijke archeologiekarten en samenwerking op het gebied van kennisuitwisseling.

Na de inwerkingtreding van de Wamz focust de provincie zich op haar wettelijke taken (o.a. deponhouder van het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis) en haar autonoom archeologiebeleid. Het provinciaal beleid is verwoord in de Cultuurnota (o.a. meldpunt toevalsvondsten), de Provinciale Omgevingsvisie en –Verordening Drenthe (kernkwaliteit archeologie en cultuurhistorie, kaarten 2.e en f) en het Cultuurhistorisch Kompas.

Bij de bepaling van het provinciaal belang archeologie voor de Omgevingsvisie is gekozen voor regionale thema's als essen, beekdalen en Celtic fields (akkerbouwsystemen van rond de 2200 jaar oud, zie afb. Celtic field Evertsbos, gemeente Aa en Hunze (Bijlage 9) maar ook alle hunebedden en de middeleeuwse kernen van Coevorden en Meppel vallen onder provinciaal belang archeologie (=kernkwaliteit archeologie). De provinciale doelstellingen zijn: behoud in-situ, kwalitatief goed onderzoek indien behoud niet mogelijk is, vroegtijdige betrokkenheid bij ruimtelijke ontwikkelingen aangaande deze gebieden of terreinen en het laten zien van de toegevoegde waarde van archeologie in de maatschappij. Het provinciaal belang is op meer gedetailleerde schaal terug te vinden op de gemeentelijke archeologische beleid(advies)kaarten.

Gemeentelijk beleid archeologie

Door de Wamz zijn de gemeenten primair verantwoordelijk geworden voor de archeologische monumentenzorg in hun gemeente. De Drentse gemeenten beschikken sinds 2012 over actuele archeologische beleid(advies)kaarten waarop de bekende archeologische waarden, de archeologische verwachtingsgebieden en het gemeentelijk beleid hieromtrent staat aangegeven. De meeste gemeenten beschikken over /of maken gebruik van eigen gemeentelijke adviseurs archeologie.

Bodemverontreiniging en archeologie

Drenthe heeft een rijk archeologisch bodemarchief. Dit betekent dat de initiatiefnemer van een bodemsanering geconfronteerd kan worden met de verplichting tot het doen van archeologisch onderzoek. Afhankelijk van de aard van de bodemverontreiniging en de waarde van het archeologisch erfgoed, wordt terughoudend met het uitvoeren van archeologisch onderzoek omgegaan. Bij de verplichting tot het laten uitvoeren van archeologisch onderzoek zijn het gemeentelijk archeologiebeleid en het provinciaal belang archeologie zoals opgenomen in de provinciale Omgevingsvisie Drenthe leidend.

Saneringsaanvragen worden standaard voor advies voorgelegd aan de provinciaal archeologen. Het is daarnaast wenselijk om bij ieder saneringsplan een paragraaf archeologie op te nemen waarin wordt aangegeven welke archeologische verwachting dan wel bekende waarden op de locatie aanwezig zijn volgens de gemeentelijke archeologische beleid(advies)kaart. Dit versnelt het proces van vergunningverlening en voorkomt de inbreng van het aspect archeologie in een (te) late fase. Informatie over de gemeentelijke kaarten is verkrijgbaar via de website van de meeste gemeenten, de gemeentelijk en/of provinciaal archeoloog en vanaf eind 2013 ook via www.provincie.drenthe.nl. Wordt bij de uitvoering van archeologisch onderzoek nog onbekende bodemverontreiniging geconstateerd, dan geldt een meldingsplicht Wbb met bijbehorende regelgeving. Indien tijdens een sanering toch archeologische waarden worden aangetroffen terwijl die niet werden verwacht, dient direct advies te worden ingewonnen bij de gemeentelijk dan wel provinciaal archeoloog.

Bodemsanering kan goed samengaan met een archeologische opgraving door de archeologische opgraving als (deel)saneringsmethode te kiezen. Het verdient aanbeveling voorafgaand aan archeologisch onderzoek ook de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging te onderzoeken.

Relatie met hergebruik

Soms wordt grond waarin nog archeologische vondsten aanwezig kunnen zijn (scherven bijv.) hergebruikt buiten de herkomstlocatie. Dit kan leiden tot 'verontreiniging' van de archeologische verwachting van deze locatie (bijvoorbeeld van laag naar hoog). Daarom is het wenselijk dat dit goed wordt geregistreerd. Gemeenten kunnen dit meenemen bij de invulling van hun lokale bodemambities.

4.8 Bodemverontreiniging en Natuurbeschermingswet (Nbw) en Flora en Faunawet.

Landelijk beleid

Natura 2000

Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, die beschermd worden op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze Europese richtlijnen geven aan welke type natuur (habitattypen) en welke specifieke soorten beschermd moeten worden. Hiervoor zijn speciale beschermingszones aangewezen met instandhoudingsmaatregelen. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn in Nederland vertaald in de Natuurbeschermingswet. De instandhoudingsdoelen worden vertaald naar beheerplannen waarin precies staat welke maatregelen genomen moeten worden om de waarden te behouden en te verbeteren.

Natuurbeschermingswet

Deze wet maakt het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Natura 2000-gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet. Tot voor kort werden ook Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen. Voor activiteiten of projecten die mogelijk een significant negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen geldt een vergunningplicht. Vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ.

Projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de Habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, mogen niet plaatsvinden zonder vergunning (artikel 19d, eerste lid). Ook plannen moeten worden getoetst op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden (artikel 19j).

Daarbij gaat het om ingrepen in en/of nabij Natura 2000-gebieden.

Wat verstaat de wet onder een 'project'? De definitie van 'project' dient men ruim te nemen.

In ieder geval is daar sprake van bij de uitvoering van bouwwerken of bij het tot stand brengen van andere installaties of werken. Verder betreft het andere ingrepen in het natuurlijk milieu of landschap, inclusief ingrepen voor de ontginning van bodemschatten.

Door de ruime uitleg van "project" valt hier bijna elke handeling onder. Dat geldt dus ook voor bodemsanering en hergebruik van grond en baggerspecie. Dit kan betekenen dat een melder die de bodem wil saneren in één van hiervoren genoemde gebieden, geconfronteerd wordt met de eisen voor natuurbescherming (zoals aanvullende eisen voor grondwaterverlaging of al dan niet toestaan van infiltratie opgepompt grondwater). Het is daarom raadzaam in een vroegtijdig stadium deze belangen op elkaar af te stemmen. Wij verzoeken daarom alert te zijn op de toepasselijkheid van de Natuurbeschermingswet. Het is verstandig om voor het indienen van een saneringsplan overleg te voeren met de betrokken organisatieonderdelen van de provincie en het bevoegd gezag Wbb.

Flora en Faunawet

De Flora- en Faunawet stelt dat men altijd zorgvuldig moet omgaan met natuurwaarden, in dit geval planten- en diersoorten. Dit ongeacht of ze zich in een beschermd gebied bevinden zoals de Natuurbeschermingswet voorschrijft. Het raakvlak met bodemsanering bestaat eruit dat, voor werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor bodemsanering, in sommige situaties tevens toestemming op grond van de Flora- en Faunawet noodzakelijk kan zijn (bijvoorbeeld in het broedseizoen, of bij verstoring voor vleermuizen, uilen enz.). Het is dus van belang de Flora- en faunawetgeving te raadplegen.

Drents beleid en toelichting

In Drenthe sluiten wij aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Voor nadere informatie over de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.

Bij de afweging van mogelijke saneringsmaatregelen moet ook de invloed van de werkzaamheden op de natuurwaarden meegewogen worden. In bepaalde situaties kan de uitvoering van een bodemsanering juist strijdig zijn met het belang van de natuurwaarde op de locatie (het middel saneren is erger dan de kwaal). In die situatie moet op basis van een brede afweging worden bepaald hoe hier mee om te gaan.

Bij de uitvoering van een sanering moet rekening worden gehouden met de vereisten uit de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet. Hierbij kunnen afzonderlijke vergunningen/ontheffingen nodig zijn. Daar binnen kunnen ook eisen worden gesteld aan onder meer de fysieke kwaliteit van de bodem na saneren. Belangrijk is om vooraf te weten welke natuurwaarden (b.v. bedreigde of beschermde soorten) aanwezig zijn.

5 Bevelsbeleid/kostenverhaal

Landelijk beleid

Het wettelijk instrumentarium zorgt ervoor dat veroorzakers en eigenaren explicieter en eerder worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid om bij te dragen aan bodemsanering, waardoor een extra geldstroom vanuit de markt aangewend kan worden. Ook kunnen de kosten van onderzoek en sanering die ten laste van de overheid zijn gekomen achteraf verhaald worden op de veroorzaker dan wel op degene die door de overheid gefinancierde sanering ongerechtvaardigd wordt verrijkt. De inzet van bevelen blijft echter een uiterst middel.

Het kostenverhaal op veroorzakers en eigenaren vertoont grote gelijkenis met het bevelinstrumentarium. De Beleidsregel kostenverhaal (Min. Vrom 2007) bevat in hoofdlijnen het beleid tot kostenverhaal op grond van artikel 75 WBB. De landelijke notitie Project afstemming bevel/kostenverhaal Wbb regelt de afstemming van het bevelinstrumentarium van de Wbb en het kostenverhaal daarbij op grond van de Wbb. De notities vormen een gemeenschappelijk kader waarbinnen de bevoegde gezagen hun beleidsregels kunnen opstellen.

Het bevelsbeleid/kostenverhaal heeft in beginsel betrekking op gevallen van bodemverontreiniging die vóór 1 januari 1987 zijn ontstaan. Bodemverontreiniging, die op of na 1 januari 1987 is ontstaan (nieuw geval), valt immers onder de zogenaamde zorgplicht van artikel 13 Wbb (en voor zover sprake is van een ongewoon voorval, artikel 30 Wbb).

Aansprakelijkheid

Algemeen

De eigenaar van de vervuilde grond is vaak aansprakelijk voor de kosten van onderzoek en sanering, maar er geldt geen “algemene” saneringsplicht. Als iemand een vervuild terrein heeft, kan deze de vervuiler aanspreken voor de saneringskosten. Alleen als bekend is wie de vervuiler was en deze nog leeft of als de rechtspersoon nog bestaat.

Bij aansprakelijkheid wordt er vanuit gegaan dat kopers vanaf 1975 hadden kunnen weten van de bodemverontreiniging. Dit betekent dat hoe later na 1975 een eigenaar heeft verworven des te meer verwacht wordt dat de eigenaar het wist of had kunnen weten.

De volgende jaartallen zijn belangrijk als het gaat om te beoordelen of een eigenaar aansprakelijk is:

- bij aankoop vóór 1975 is een eigenaar meestal niet aansprakelijk;
- bij aankoop tussen 1975 en 1983 is de eigenaar aansprakelijk als deze van de verontreiniging had kunnen weten;
- bij aankoop tussen 1983 en 1990 is de eigenaar ook alleen aansprakelijk als deze van de verontreiniging had kunnen weten. Maar er wordt nu wél eerder van uitgegaan dat de eigenaar het had kunnen weten;
- bij aankoop tussen 1990 en 1993 is een eigenaar in beginsel aansprakelijk met uitzondering van een bewoner of een “kleine zelfstandige”;
- bij aankoop na 1993 is een eigenaar in beginsel aansprakelijk.

Voor “professionele” kopers gelden strengere normen.

Het vorenstaande is een algemene weergave van zaken. In concrete gevallen zal het steeds van de specifieke omstandigheden afhangen of iemand aansprakelijk is. Verder is het zo dat ook bij (ver)koop van een vervuild terrein de verontreiniging een rol speelt. Daarover moeten tussen de koper en verkoper afspraken worden gemaakt.

Bewoners

Bij de aankoop van een woning op vervuilde grond wordt de koper in beginsel schuldig eigenaar. Dit betekent dat deze, volgens de Wbb, voor eventuele onderzoeken en sanering van de verontreiniging kan worden aangesproken. Landelijk is afgesproken een terughoudend beleid bij aansprakelijkheid van bewoners voor bodemverontreiniging te voeren.

De nieuwe eigenaar wordt door het bevoegd gezag niet verplicht tot het doen van een onderzoek en sanering als deze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- op het moment van verwerven van het perceel rust op dat perceel de bestemming “wonen” en
- de woning is gekocht voor eigen bewoning en
- er is voor de woning een redelijke koopprijs betaald, wat betekent dat hierbij geen rekening is gehouden met de verontreiniging en
- het perceel is niet verontreinigd door een aan de woonfunctie gerelateerde verontreiniging zoals een lekkende huisbrandolietank en
- de nieuwe eigenaar is niet betrokken geweest bij het ontstaan van de verontreiniging.

Erfgenamen

Ook wat erfgenamen betreft is afgesproken terughoudend te zijn met de inzet van bevelen. De reden voor deze keuze is dat een erfgenaam niet in een slechtere positie komt te verkeren dan de erflater zou zijn geweest als deze nog geleefd had. Bovendien betreft verkrijging door erfopvolging geen vrijwillig en zelfgekozen moment.

Erfgenamen zijn rechtsopvolgers onder algemene titel. Dit betekent dat zij treden in de rechten en verplichtingen van de erflater. Het beleid ten aanzien van erfgenamen kent de volgende uitgangspunten:

- in die gevallen waarin de erflater onschuldig zou zijn geweest, gaat diens ‘onschuld’ over op de erfgenaam, tenzij de erfgenaam tijdens de periode van veroorzaking een duurzame rechtsbetrekking heeft gehad met de veroorzaker(s) of anderszins betrokken is geweest bij de veroorzaking;
- indien de erflater ‘schuldig’ zou zijn geweest, dan treedt de erfgenaam in deze positie.

De erfgenaam kan echter niet voor meer worden aangesproken dan de omvang van de boedel. Voorwaarde om in aanmerking te komen voor deze versoepelde regeling is wel dat de erfgenaam niet zelf (mede) veroorzaker is, geen duurzame rechtsbetrekking heeft gehad met de veroorzaker, voldoende schadebeperkende maatregelen heeft getroffen dan wel geen schuldig eigenaar is door verkrijging van de eigendom anders dan door erfopvolging. Dit betekent niet dat het bevoegd gezag zich hiermee verplicht tot het doen van onderzoek en sanering in deze gevallen. Per geval zal bekeken worden wat de bijdrage van het bevoegd gezag kan zijn. Dit zal afhangen van de spoed en het maatschappelijke belang van het geval van bodemverontreiniging.

Bedrijfsterreinen

Voor in gebruik zijnde bedrijfsterreinen geldt een wettelijke nader onderzoeks- en saneringsplicht voor eigenaren en/of erfpachters, ook als zij niet veroorzakers zijn. De onderzoeksplicht geldt indien blijkt uit oriënterend danwel verkennend onderzoek met betrekking tot de kwaliteit van de bodem dat een verontreiniging aanwezig is. Daarbij moet het een bedrijfsterrein zijn die behoort tot een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie bedrijfsterreinen waarvan aannemelijk is dat een geval van ernstige verontreiniging is ontstaan en spoedige sanering noodzakelijk zal zijn als bedoeld in artikel 37, eerste lid (art. 55ab Wbb). De saneringsplicht geldt indien een beschikking is genomen waaruit blijkt dat er sprake is van een ernstig geval van verontreiniging dat met spoed moet worden gesaneerd en de bron zich bevindt op het perceel. Ondernemers die niet zelf met risicovolle stoffen hebben gewerkt kunnen met bodemverontreiniging te maken krijgen, bijvoorbeeld wanneer er door het bedrijf

grond is aangekocht dat door een ander is verontreinigd. De kosten kunnen dan wel verhaald worden op de vervuiler, alleen als bekend is wie het was en deze nog leeft, c.q. als de rechtspersoon nog bestaat. Soms is de vervuiling van lang geleden. Is het vervuilen vóór 1975 gebeurd, dan is het meestal niet meer mogelijk de vervuiler hierop aan te spreken. Landbouwbedrijven zijn uitgezonderd van de saneringsplicht bedrijfsterreinen.

Zowel de plicht tot nader onderzoek als de saneringsplicht wordt op basis van de wettelijke bepaling (art. 55ab en 55b Wbb) gehandhaafd. Ook is in artikel 55b Wbb voor eigenaren en erfpachters een verplichting opgenomen om tijdelijke beveiligingsmaatregelen (artikel 37, lid 3, Wbb) of beheersmaatregelen te nemen (artikel 37, lid 4, Wbb) alsmede van de uitvoering van de aangegeven beheersmaatregelen verslag te doen.

Afbakening

De Wbb kent een groot aantal bevelen, dat het bevoegd gezag in het kader van de bodemsaneringsoperatie kan inzetten. In grote lijnen zijn de volgende bevelen te onderscheiden:

- bevel tot nader onderzoek (artikel 43, eerste lid, onder a, en derde lid, Wbb);
- bevel tot saneringsonderzoek (artikel 43, derde lid, Wbb);
- saneringsbevel (artikel 43, derde en vierde lid, Wbb);
- bevel tot het treffen van tijdelijke beveiligingsmaatregelen (TBM)(artikel 43, eerste lid, onder b, en vierde lid, Wbb);
- het bevel tot het nemen van beheersmaatregelen (artikel 43, derde lid, Wbb);
- gedoogbevel (artikel 49 juncto artikel 30, derde en vierde lid, Wbb);
- stakingsbevel (artikel 49 juncto artikel 30, tweede lid, Wbb);
- aanwijzing op grond van artikel 72 Wbb juncto artikel 4 Besluit verplicht bodemonderzoek;

Het bevelbeleid gaat uitsluitend in op bovengenoemde de onderzoeks- en saneringsbevelen, alsmede het bevel TBM en het bevel beheersmaatregelen van de artikelen 43 en 46 Wbb.

Indien de wettelijke naderonderzoek- en saneringsverplichting als bedoeld in artikel 55ab en 55b Wbb wordt overtreden is het bevelbeleid niet aan de orde maar wordt er bestuurlijk en of strafrechtelijk gehandhaafd.

Drents beleid

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Wij nemen de beleidsregel Kostenverhaal en de notitie Project afstemming bevel/kostenverhaal Wbb over als eigen beleid. Op enkele onderdelen hebben wij deze aangevuld. Wij volgen de beleidsregel Kostenverhaal waar dit het afzien van kostenverhaal betreft. Ook is het provinciale bevelsbeleid afgestemd op de beleidsregel kostenverhaal.

In het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties wordt het bevelsinstrumentarium expliciet genoemd als instrument om een van de doelen van het convenant te bereiken, namelijk de aanpak van de verontreinigde locaties die vanwege risico's met spoed moeten worden gesaneerd. In de uitvoering van ons bevelsinstrumentarium houden wij rekening met bepaalde onderwerpen die speciale aandacht vragen, zoals de voorkeursvolgorde, de positie van eigenaren/erfpachters die tevens bewoners zijn, hoe om te gaan met verontreinigingen die de perceelgrenzen overschrijden (mobiele verontreinigingen) en de positie van erfgenamen.

Voorkeursvolgorde

De Wbb geeft ons de mogelijkheid om veroorzakers, bedrijfsmatige gebruikers en eigenaren of erfpachters door een bevel te dwingen bodemonderzoek en eventueel saneringen uit te voeren. Het bevelsbeleid heeft in beginsel alleen betrekking op gevallen van bodemverontreiniging die vóór 1 januari 1987 zijn ontstaan. Bodemverontreiniging, die op of na 1 januari 1987 is ontstaan (nieuw geval), valt onder de zogenoemde zorgplicht van artikel 13 Wbb. Echter uit de recht-

spraak (Ab 31 maart 2004, nr. 200308910/1) blijkt dat bij verontreinigingen die zijn ontstaan ná 1 januari 1987 ook een onderzoeksbevel kan worden opgelegd.

De Wbb geeft, met uitzondering van de verplichtingen voor bedrijfsterreinen als neergelegd in artikel 55a b en 55 b Wbb, geen regels ten aanzien van de ‘voorkeursvolgorde’ voor de inzet van het bevel. Tijdens de parlementaire behandeling is destijds wel een voorkeursvolgorde aangegeven waarbij in de eerste instantie wordt gekeken of er een veroorzaker is, die kan worden aangesproken. Daarbij is het bevoegd gezag echter niet verplicht om per geval een diepgaand onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden om een bevel in te zetten tegen een veroorzaker of eigenaar wanneer een bevel aan een andere (rechts-)persoon meer in de rede ligt. Dit wordt ook in de jurisprudentie bevestigd. Ook is met de opname van de saneringsplicht voor bedrijfsterreinen in de Wbb het beginsel ‘de vervuiler betaalt’ meer naar de achtergrond verschoven. De plicht tot saneren van bedrijfsterreinen richt zich immers in eerste instantie op de eigenaar of de erfpachter. Dat betekent dat de overheid zich als regel niet meer tot de veroorzaker zal richten wanneer er sprake is van een bedrijfsterrein.

Ons doel is om de partijen te bewegen tot sanering van de locatie. Uitgangspunt is dat wij dat bereiken op basis van overleg, waarbij wij ons in eerste instantie richten tot de eigenaar. Bij het overleg verplaatsen wij ons zo goed mogelijk in de probleemhebbers, om van daaruit de oplossingen te bereiken. Deze oplossingen kunnen ook in de financiële sfeer liggen, zoals subsidie in het kader van de Bedrijvenregeling (zie paragraaf 3.8) en de Regeling stimulering bodemsanering particulieren (zie paragraaf 3.9). Verder is het vaak zo dat bodemverontreiniging zich uitstrekt tot percelen van aangrenzende eigenaren en dat sanering slechts zinvol is als de buurman ook saneert. In dat geval bevorderen wij het overleg met de overige grondeigenaren om in clusterverband tot bodemsanering te komen, al dan niet met onze financiële medewerking in het kader van de Wbb.

Lukt het niet om partijen tot saneren te krijgen via het overleg, dan gebruiken wij de dwangmiddelen die wij tot onze beschikking hebben.

Bewoners

Bij bewoners en erfgenamen zijn wij terughoudend met de inzet van kostenverhaal achteraf c.q. bevel vooraf om stagnatie op de woningmarkt te voorkomen. Hierbij moet het gaan om bewoners die voldoen aan de voorwaarden, genoemd onder landelijk beleid van dit hoofdstuk onder bewoners.

Bewoners van percelen met een bodemverontreiniging hebben niet het recht om van ons een sanering te verlangen. Wanneer partijen onderling een financiële regeling hebben getroffen voor een sanering zullen wij, wanneer wij ook partij worden in een sanering, deze middelen claimen voor zover er door ons kosten zijn gemaakt. Verder zullen wij ook beoordelen of de huidige eigenaar zijn best heeft gedaan om de kosten te verhalen.

Erfenissen/schenken

Wij vinden dat erfenissen/schenken niet moeten leiden tot het verwerpen daarvan door de aanwezigheid van een bodemverontreiniging die met spoed gesaneerd moet worden. Van erfgenamen/begunstigden kunnen wij een financiële inspanning van maximaal de omvang van de boedel vragen. Per geval vindt een onderhandeling plaats waarbij ruimte wordt gegeven aan de opvatting dat een erfenis aantrekkelijk moet zijn om te aanvaarden in plaats van deze te verwerpen.

Voorwaarde hierbij is wel dat de erfgenaam niet (mede)veroorzaker is, geen duurzame rechtsbetrekking met de veroorzaker heeft gehad, dan wel onvoldoende schadebeperkende maatregelen heeft getroffen dan wel geen schuldig eigenaar is door verkrijging van de eigendom anders dan door erfopvolging.

Zorgplichtgevallen

De veroorzaker van een dergelijke verontreiniging dient in principe de gehele verontreiniging te verwijderen, dan wel de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Er zijn echter situaties denkbaar dat de veroorzaker van zo'n verontreiniging niet kan worden achterhaald of niet kan worden aangesproken. Op die situaties verklaren wij de beleidsregels van de hoofdstukken 7 t/m 14 in deel 2 van deze nota van overeenkomstige toepassing evenals de relevante bepalingen ten aanzien van melding, bevelen, saneringsplan etc. in hoofdstuk IV van de Wbb.

Kostenverhaal

Bij het inzetten van het WBB-geld voor onderzoek of sanering kunnen wij of de Staat achteraf de kosten verhalen op een veroorzaker of eigenaar. De kosten worden verhaald op de veroorzaker of degene die door de sanering ongerechtvaardigd is verrijkt (waardestijging van het terrein). Met algemeen mandaat van de minister van I&M geven wij kwijting van kostenverhaal achteraf door de Staat indien met een veroorzaker of een eigenaar een overeenkomst wordt aangegaan. Dit betekent dat er geen kostenverhaal meer wordt toegepast.

Bevelsbeleid

In het kort komt het erop neer dat:

- wij het bevelsbeleid vooral inzetten voor het aanpakken van de spoedlocaties zoals overeengekomen in het Convenant bodem;
- de inzet van bevelen voor ons een uiterst middel is; door goede communicatie wordt eerst geprobeerd anderen te bewegen op vrijwillige basis bodemonderzoek en sanering te laten uitvoeren;
- wij de veroorzaker/eigenaar/erfpachter aanspreken;
- wij een terughoudend beleid voeren over aansprakelijkheid van particulieren;
- bij erfenissen/schenken het principe geldt dat wij willen zorgen dat men niet financieel wordt benadeeld;
- wij bij ongerechtvaardigde verrijking overgaan tot kostenverhaal.

Bovenstaande is niet van toepassing indien de onderzoeks- c.q. saneringsplicht voor bedrijventerreinen (art. 55ab en 55b Wbb) uitvoerbaar is. Eigenaren van bedrijfsterreinen zoals bedoeld in artikel 55ab en 55 b Wbb waarvan wij een sterk vermoeden hebben dat er sprake is van een zogenoemde spoedlocatie worden door ons aangeschreven om een nader onderzoek uit te voeren.

Uitvoering van vorengenoemde gebeurt in samenspraak met handhaving

6 Kwaliteitszorg

Landelijk beleid en Drents beleid

Kwaliteit

Met het Normblad SIKB 8001 en de ISO 9001:2008 als leidraad hebben wij bestaande werkprocessen op het gebied van *bodemsanering* in kaart gebracht en waar nodig geoptimaliseerd. Daarbij zijn zowel de primaire processen (denk daarbij aan beschikking procedures, subsidieaanvragen en de inzet van het juridische instrumentarium Wbb) als de secundaire processen (bijvoorbeeld archivering, informatieverstrekking en uitbesteding van diensten) bekeken en vastgelegd in een kwaliteitssysteem.

Door een jaarlijkse cyclus van interne en externe audits wordt het systeem voortdurend beoordeeld, verbeterd en bijgesteld. Het doel van het kwaliteitssysteem is het kunnen waarborgen van een goede en constante kwaliteit van onze producten en diensten, die de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid van een ieder ten goede komt.

De RUD Drenthe voert de bodemtaken uit en werkt volgens het kwaliteitsmanagementsysteem. Daarbij staat een voortdurende herijking zowel voor wat betreft de doeltreffendheid van het systeem als de klantgerichte verbetering van het product centraal.

Deze Bodemnota Werk maken van eigen bodem zal periodiek geëvalueerd worden (conform SIKB-normblad 8000). Daarbij wordt aangesloten bij de noodzaak om de nota te herzien, onder andere door ontwikkelingen met als gevolg belangrijke beleidswijzigingen in wetgeving, zoals:

- Omgevingswet en de gevolgen daarvoor bij andere wetgeving

De Bodemnota blijft gelden tot deze is vervangen door een geactualiseerde of nieuwe versie.

Kwaliteitsborging (Kwalibo)

Kwaliteitsborging is een van de maatregelen om het bodembeheer te verbeteren en kent 3 speerpunten:

- kwaliteitsverbetering bij de overheid zoals hiervoor staat omschreven;
- versterking van het toezicht en de handhaving met ondersteuning van Bodem+;
- erkenningsregeling bodemintermediairs.

Het Bbk richt zich op kwaliteit én integriteit van de bodemintermediair (aannemers, inspectie-instellingen, milieukundige begeleiders). De kwaliteitseisen zijn vastgelegd in beoordelingsrichtlijnen, protocollen en andere documenten. Met een certificaat moeten bodemintermediairs aantonen dat hun bedrijf aan de kwaliteitseisen voldoet.

Wij accepteren, mede op grond van artikel 21 Bbk, alleen gegevens van Kwalibo-erkende instanties. Personen en instellingen die bepaalde cruciale functies in het bodembeheer vervullen (milieukundige begeleiding, monsterneming bij partijkeuringen, veldwerk, certificatie en inspectie) moeten onafhankelijk zijn van hun opdrachtgever (eigenaar/initiatiefnemer).

Deel 2

Uitvoering Bodemsanering

7 Historisch en verkennend bodemonderzoek

7.1 Aanleiding en doel

Een onderzoek naar bodemverontreiniging begint bij het uitvoeren van historisch en verkennend/oriënterend bodemonderzoek. De aanleiding voor het uitvoeren van dit bodemonderzoek kan divers zijn, o.a.:

- voorafgaand aan vergunningverlening (nulsituatieonderzoek -Wm of kwalitatief bodemonderzoek bijlage I, II en III van het Besluit omgevingsrecht Wm);
- aanleg of verwijdering van ondergrondse tanks (Activiteitenbesluit);
- de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het bouwen;
- het opstellen of wijzigen van een bestemmingsplan (Wro);
- aan- en verkoop van grond (privaatrecht);
- bouwrijp maken;
- het verplaatsen van grond (Wbb, Bbk);
- landinrichtingsprojecten, ruilen van gronden;
- meldingen derden (klachten stank)
- afspraken/convenanten, zoals Bedrijvenregeling, aanpak spoedlocaties;
- aanpak van de werkvoorraad (NMP 3).

De doelstelling is echter altijd dezelfde: het aantonen van de aan- of afwezigheid van mogelijke bodemverontreiniging op de locatie. In dit hoofdstuk wordt beschreven waar historisch en verkennend/oriënterend bodemonderzoek aan moet voldoen en hoe wij daarmee omgaan.

7.2 Opzet onderzoek

Landelijk beleid

Normbladen

Voor het uitvoeren van bodemonderzoek zijn landelijk diverse NEN-normen ontwikkeld:

- NEN 5725 (Bodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek, 2009);
- NEN 5740 (Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieu hygiënische kwaliteit van bodem en grond, 2009);
- NEN 5707 (Bodem - Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in de bodem, 2003) voor asbest;
- NEN 5897 (Monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat, 2005);
- NVN 5720 (Bodem - Waterbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend onderzoek - Onderzoek naar de milieu hygiënische kwaliteit van waterbodem en baggerspecie, 2007);
- NTA 5755 (Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van nader onderzoek - Onderzoek naar de aard en omvang van bodemverontreiniging, 2010)

Historisch onderzoek

Elk onderzoek begint met een “duik” in de geschiedenis om te weten hoe, waardoor en in welke periode de bodemverontreiniging, met bijzondere aandacht voor de saneringsbepalende stoffen, is ontstaan. Dit historisch onderzoek dient er ook voor om de bodembedreigende activiteiten

(bedrijfsactiviteiten, calamiteiten) op een perceel inzichtelijk te maken en hierop een onderzoeksprogramma in te stellen. Mocht dan een bodemverontreiniging aangetroffen worden, dan dienen de onderzoeksgegevens naast het historisch onderzoek gelegd te worden om te kijken hoe en in welke periode de aangetroffen bodemverontreiniging veroorzaakt is.

Hiervoor is het normdocument voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, oriënterend en nader onderzoek (NEN 5725) opgesteld. Deze norm dient gehanteerd te worden.

Kwalibo (Bbk en Regeling Bodemkwaliteit)

Deze regelgeving heeft als doel de kwaliteit van de werkzaamheden van het bodembeheer te verbeteren. Werkzaamheden, zoals bodemonderzoek, bodemsanering en laboratoriumanalyses, moeten voldoen aan kwaliteitseisen. Bedrijven en overheidsinstanties (de zogenaamde bodemintermediairs) die werkzaamheden willen uitvoeren, mogen bepaalde werkzaamheden alleen verrichten als zij daarvoor door het ministerie van Infrastructuur en Milieu zijn erkend. Voor nadere informatie over de Kwalibo-regelgeving, inclusief de erkenningen, wordt verwezen naar Bodem+ (<http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/erkenningen/>). In de rapportages van de bodemonderzoeken moeten de uitvoerders aantoonbaar maken dat de werkzaamheden door gecertificeerde en erkende intermediairs zijn uitgevoerd. Als aan deze eisen niet wordt voldaan, kan het bevoegd gezag de aanvraag/melding niet in behandeling nemen en de overtreding (bodemsignaal) doorgeven aan het meldpunt hiervoor. (<https://meldingen.vrominspecties.nl/melding-bodemsignaal.php>) Normdocumenten (zoals de Beoordelingsrichtlijnen) zijn te downloaden op de website van het SIKB (www.sikb.nl).

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Historisch onderzoek

In de praktijk blijkt dat het vooronderzoek in onvoldoende mate wordt uitgevoerd. Daarom moet uit de rapportage van het vooronderzoek blijken welke bronnen daadwerkelijk zijn geraadpleegd, ook wanneer een bron geen informatie oplevert.

Asbest

Bij het historisch onderzoek moet ook worden bekeken of de locatie potentieel asbestverdacht is. Wanneer dit het geval is, dient bij het uitvoeren van bodemonderzoek ook asbestonderzoek

verricht te worden. Hierbij zijn de NEN 5707 en NEN 5897 het uitgangspunt. De volgende situaties worden door ons als potentieel asbestverdacht beschouwd:

- aanwezigheid van oude (voor 1993 aangebrachte) verhardingslagen op/in de bodem, bestaande uit puin- of menggranulaat of ophogingen/dempingen met bouw- en sloopafval (bijvoorbeeld op erven bij (voormalige) boerderijen);
- zichtbare aanwezigheid van asbestresten in de bodem;
- aanwezigheid van oude/verweerde asbestdaken;
- aanwezigheid voormalige stortplaats;
- voormalig glastuinbouwgebied met oude verhardingen en afval van kassen;
- asbestverdachte bedrijven, zoals scheepswerven, gasfabrieken, metaalgieterijen, lasbedrijven, defensie terreinen, garagebedrijven;
- sterk puinhoudende grond in een oud stedelijk gebied;
- asbesthoudende beschoeiingen langs watergangen;
- asbest producerende of verwerkende industrie (UBI-code 2665).

Relatie tussen verharding (van erven en wegen) en bodem

Verhardingen die op de bodem zijn aangebracht, maken geen deel uit van de bodem en vallen dus niet onder de Wbb. De verharding moet als zodanig herkenbaar zijn en te scheiden zijn van de bodem. Bij verwijdering van dit materiaal zijn de regels van het Besluit en Regeling bodemkwaliteit (voor hergebruik als grond of bouwstof) of de regels van de Wm (bij definitieve verwijdering als afvalstof) van toepassing. Bij de fundering onder een verharding is door vermenging met de bodem geen eenduidige scheiding meer waarneembaar. Ook kunnen puinlagen voorkomen in de diepere ondergrond. Uitgangspunt is dat wij puin en slakken niet als bodem zien in de zin van de Wbb als zij meer dan 50% van het volume uitmaken. Wanneer er echter sprake is van verontreiniging op of in de verharding (aangebracht op of na 1 januari 1987) die zich kan verspreiden naar onderliggende bodem geldt artikel 13 (zorgplicht) van de Wbb.

7.3 Beoordeling en vervolgaanpak

Landelijk beleid

Toetsing bodemverontreiniging

De gehalten die zijn gemeten in de bodemmonsters worden getoetst aan de achtergrondwaarden/streef- en interventiewaarden (Besluit en Regeling bodemkwaliteit en Circulaire bodemsanering).

Gehalten onder de achtergrondwaarden (AW) bij grond en streefwaarden (S) bij grondwater betekenen dat er sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. Gehalten boven de interventiewaarden (I) betekenen dat de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Er is dan sprake van een ernstige (bodem)verontreiniging.

In de praktijk worden de tussenwaarden ook gebruikt. Deze zijn niet vastgelegd in de genoemde circulaire. Deze tussenwaarden gelden als toetsingswaarden voor nader onderzoek en worden getalsmatig ingevuld door $(A+I)/2$ voor grond, respectievelijk $(S+I)/2$ voor grondwater.

Als er sprake is van verontreiniging maar de tussenwaarde wordt niet overschreden, is vervolgonderzoek niet nodig. Als in een of meer monsters de aangetroffen gehalten de tussenwaarden of de interventiewaarden overschrijden is een nader bodemonderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of er daadwerkelijk sprake is van een geval van (ernstige) bodemverontreiniging in de zin van de Wbb. Het nader bodemonderzoek moet meer inzicht geven in de aard en de omvang van de verontreiniging en de mogelijke risico's daarvan.

Melding volgens artikel 41 Wbb

Vroeg of laat zal een gemeente op de hoogte worden gesteld van onderzoeksgevallen en van gevallen van ernstige bodemverontreiniging. De gemeente is wettelijk verplicht deze onderzoeksgevallen dan wel de gevallen van ernstige bodemverontreiniging te melden bij het bevoegd gezag Wbb. Het bevoegd gezag zal zich dan een oordeel moeten vormen over de vervolgaanpak.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Melding volgens artikel 41 Wbb

Wij hebben een formulier ontwikkeld voor de gemeente voor het doorgeven van onderzoeksgevallen en gevallen van ernstige bodemverontreiniging (Melding bodemverontreiniging, www.provincie.drenthe.nl). Aan de hand van de melding en de gegevens die wij ontvangen bepalen wij of (vervolg)onderzoek noodzakelijk is en/of gaan wij over tot het bepalen van de ernst van het geval van bodemverontreiniging en of een spoedige sanering noodzakelijk is.

Ouderdom onderzoek

Als uitgangspunt geldt dat het onderzoek niet ouder mag zijn dan 5 jaar. Wij kunnen dit verlengen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van:

- een immobiele verontreiniging en onderbouwd is dat er in de tussenliggende periode geen wijziging in het verontreinigingsbeeld is opgetreden;
- een mobiele verontreiniging, waarbij uit de onderzoeksrapporten een stabiel beeld van de verontreiniging naar voren is gekomen.

Wij kunnen de periode ook verkorten wanneer het een zeer mobiele verontreiniging betreft of er activiteiten (zoals een naburige onttrekking) hebben plaatsgevonden waardoor de gegevens niet actueel meer zijn.

Bij besluitvorming in het kader van het bevelsbeleid, waarbij ambtshalve een besluit wordt genomen (zie hoofdstuk 5) kan een actualisatieonderzoek bij gegevens ouder dan 5 jaar achterwege blijven.

8 Nader onderzoek

8.1 Aanleiding en doel

Een nader onderzoek heeft meerdere doelen, zoals:

- het definiëren van het geval of de gevallen van bodemverontreiniging(en), zodat duidelijk is op welke verontreiniging(en) de beschikking(en) vaststelling ernst en spoed, artikelen 29 en 37 Wbb betrekking heeft;
- het bepalen of een verontreiniging een geval van ernstige bodemverontreiniging betreft;
- het bepalen van de omvang van zowel grond als grondwater, oorzaak, veroorzaker en periode van veroorzaking van een geval van bodemverontreiniging;
- in bepaalde situaties wordt deze omvang niet volledig vastgesteld (geen afperking), zoals bij een (beperkt) onderzoek voorafgaand aan een deelsanering;
- het bepalen of de verontreiniging met spoed gesaneerd moet worden.

In dit hoofdstuk wordt op deze aspecten ingegaan. Ook wordt ingegaan op mogelijke beheersmaatregelen en tijdelijke beveiligingsmaatregelen die in bepaalde situaties noodzakelijk zijn en kunnen worden voorgeschreven in een beschikking ‘vaststelling ernst en spoed’.

8.2 Opzet en uitvoering nader onderzoek

Landelijk beleid

Protocollen en richtlijnen

De vereisten en opzet van een nader onderzoek zijn vastgelegd in :

- NTA 5755 ‘Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van nader onderzoek - Onderzoek naar de aard en omvang van bodemverontreiniging, 2010’

Deze NTA dient gehanteerd te worden.

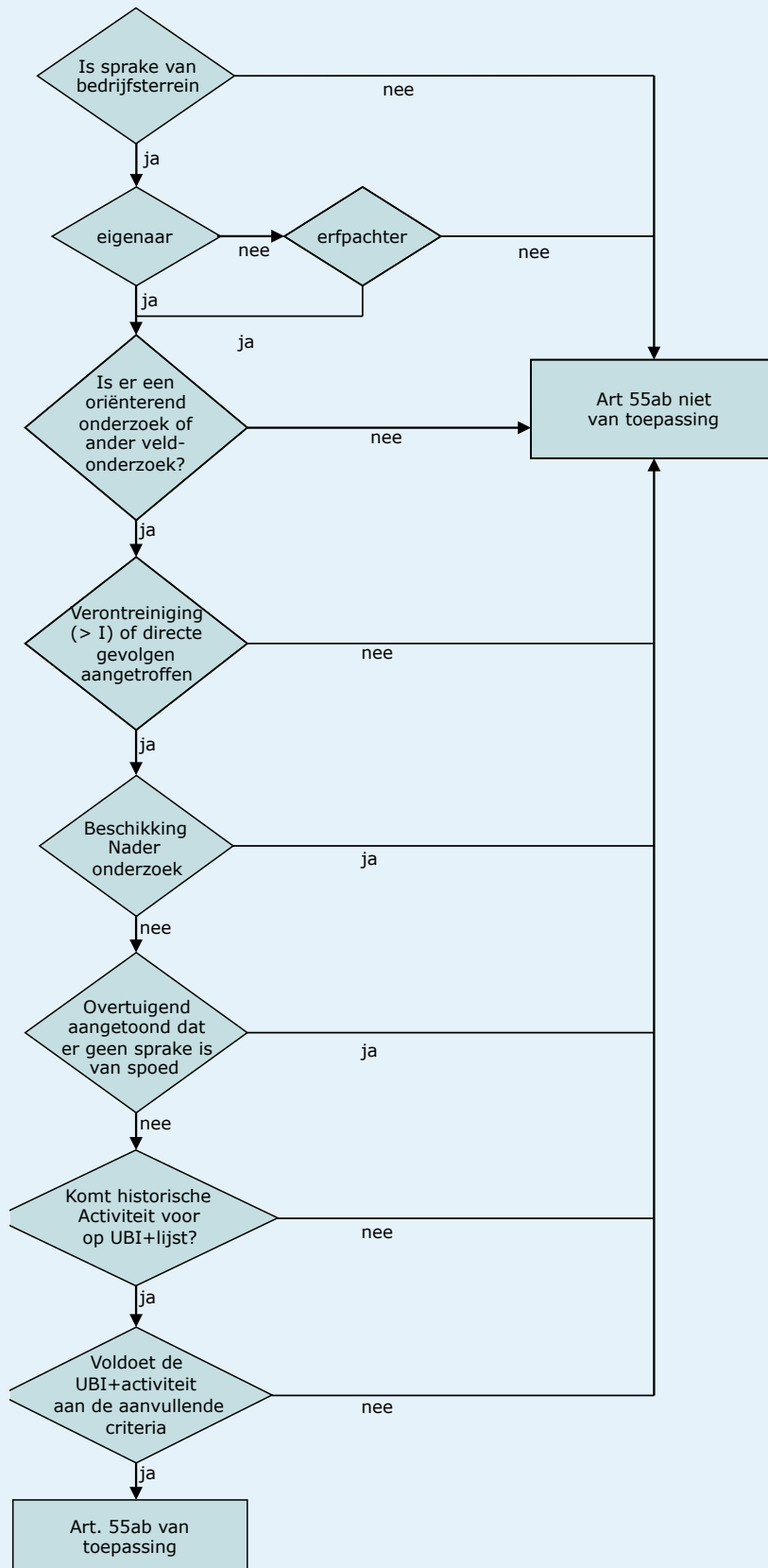
Kwalibo (Besluit uitvoeringskwaliteit bodembeheer)

Werkzaamheden zoals bodemonderzoek, bodemsanering en laboratoriumanalyses moeten voldoen aan kwaliteitseisen. Zie ook paragraaf 7.2.

Eigenaren van bedrijfsterreinen

Voor in gebruik zijnde bedrijfsterreinen geldt een wettelijke nader onderzoeksplicht voor eigenaren en/of erfpachters, ook als zij niet veroorzakers zijn. Bedrijfsmatige eigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het nader onderzoek. Op grond van artikel 55 ab van de Wbb wordt aan de uitvoering van het nader onderzoek een termijn van zes maanden gekoppeld voor per AmvB aangewezen categorie bedrijven.

In artikel 55ab Wbb gaat het om bedrijfsterreinen waar met een zekere mate van waarschijnlijkheid ernstige en spoedeisende verontreiniging aanwezig is. Hiervoor geeft artikel 55ab diverse criteria's. In figuur 8.2 is in een stappenplan⁹ de criteria's uitgewerkt.

Figuur 8.2 Stappenschema artikel 55ab Wbb

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Protocollen en richtlijnen

Afwijking van de NTA 5755 kan toelaatbaar zijn en dient te worden aangeduid en voldoende te worden gemotiveerd.

Nader onderzoek

In het formulier voor het aanvragen van de beschikking ernst, spoed en instemming met een saneringsplan (www.provincie.drenthe.nl) hebben wij de eisen opgenomen waaraan een nader onderzoek minimaal moet voldoen.

Voor het nader onderzoek geldt verder dat de historie goed beschreven dient te zijn, inclusief aanduiding van de oorzaak, de relatie met de aangetoonde verontreiniging, de veroorzaker en de periode van veroorzaking. De vermelding van de periode van veroorzaking is van belang voor onder meer de vraag of er sprake is van een historische bodemverontreiniging of een recente verontreiniging (zie hoofdstuk 9).

Als uit het verkennend/oriënterend onderzoek het vermoeden naar voren komt dat het om een geval van ernstige bodemverontreiniging gaat die is veroorzaakt voor 1987, benaderen wij de eigenaar over de vervolgaanpak. Wij maken onderscheid in de benadering van particulieren en bedrijfsmatige eigenaren.

Eigenaren van bedrijfsterreinen

Het nader onderzoek houdt in dat de omvang van de verontreiniging in de grond en het grondwater in beeld wordt gebracht en de risico's voor de gezondheid van de mens en het milieu worden bepaald. Voor het afperken van de pluim in grondwater maken we het volgende onderscheid:

- Veroorzaker, bronperceel = nader onderzoek inclusief pluim perceel overschrijdend;
- Niet veroorzaker, bronperceel, = naderonderzoek inclusief pluim perceel overschrijdend;
- Niet veroorzaker, geen bronperceel, = nader onderzoek inclusief grondwater eigen perceel.

Particulieren niet zijnde bedrijfsterrein

Ook particuliere eigenaren zijn zelf in principe verantwoordelijk voor de vervolgaanpak van een nader onderzoek. Wij zijn terughoudend met het verplichten tot nader onderzoek bij particulieren (zie hoofdstuk 3 paragraaf 3.9. Dit betekent dat als bij een particulier een nader onderzoek nodig is wij dit kunnen verrichten. Ook hier geldt voor het afperken van de pluim een onderscheid:

- Veroorzaker, bronperceel = nader onderzoek, inclusief pluim perceel overschrijdend
- Schuldig eigenaar, bronperceel = nader onderzoek, eigen perceel
- Niet schuldig eigenaar, bronperceel/geen bronperceel = vangnet artikel 48 WBB

Beperkt onderzoek bij deelsaneringen

Heeft iemand het voornemen om een gedeelte van een verontreiniging te verplaatsen of te saneren dan mag het nader onderzoek zich beperken tot dat gedeelte van verontreiniging.

Onderzoeksmethoden Voormalige Stortplaatsen

Voor het onderzoeken van de afdeklaag van een stortplaats hanteren wij de "NTA 5755". Vooral gericht op het vaststellen van (mogelijke) risico's voor de mens.

Voor onderzoek naar de ecologische risico's en de verspreidingsrisico's hanteren wij de Circulaire bodemsanering waarin de mogelijkheid wordt geboden om voorafgaand aan de uitvoering van een Triade, een maatschappelijke afweging te maken. (zie ook paragraaf 8.5)

Wanneer uit het onderzoek blijkt dat sprake is van een spoedsituatie kan vervolgonderzoek worden uitgevoerd conform de “Richtlijn nader onderzoek deel 1” (onderzoek voor specifieke categorieën van gevallen van bodemverontreiniging) categorie “bodemverontreiniging door ophooglagen”. Voor het in kaart brengen van de horizontale omvang van het stortlichaam vinden wij het wenselijk dat gebruik wordt gemaakt van grondradartechnieken (non-destructieve methode).

Als er sprake is van spoed dan volgen sanerende maatregelen.

Als uit het nader onderzoek blijkt dat de aanpak van een stortplaats geen spoed heeft en dit is in een beschikking ernst en spoed vastgelegd, bestaat de mogelijkheid dat volgens artikel 37 Wbb beheersmaatregelen worden gevraagd danwel gebruiksbeperkingen worden opgelegd. Zie paragraaf 8.6. Deze beheersmaatregelen kunnen bestaan uit monitoring van de locatie. De beheersmaatregel is bedoeld om te controleren dat blijvend geen sprake is van (verspreidings-) risico's. De monitoringsstrategie die wordt gevraagd is opgenomen in bijlage 5 van deze bodemnota en sluit aan bij de monitoringsstrategie voor het vaststellen van de stabiele eindsituatie bij saneringen. Als de stabiele (eind)situatie is vastgesteld kan de beheersmaatregel worden beëindigd. De gebruiksbeperkingen zijn gericht op het voorkomen van veranderingen in het stortlichaam, waardoor processen op gang kunnen komen die uitloging van verontreiniging tot gevolg kunnen hebben. Gedacht moet worden aan het toevoeren van zuurstof (bij boren of graven in de stortplaats), waardoor chemische processen op gang kunnen komen die kunnen leiden tot mobilisatie van verontreinigingen.

8.3 Gevalsafbakening

Landelijk beleid

Gevalsdefinitie

De Wbb definieert een geval van bodemverontreiniging als een (dreigende) bodemverontreiniging die betrekking heeft op grondgebieden die vanwege die verontreiniging, de oorzaak of de gevolgen daarvan in technische, organisatorische en ruimtelijke zin met elkaar samenhangen.

Om te kunnen spreken van een geval van bodemverontreiniging moet aan alle drie criteria van samenhang zijn voldaan. Bovendien moet de verontreiniging zijn veroorzaakt door menselijk handelen. De 3 criteria die bepalen of er sprake is van een geval van bodemverontreiniging kunnen als volgt worden samengevat:

- Technische samenhang:
Een technische samenhang is aanwezig als de verontreiniging het gevolg is van een bepaald productieproces, installatie of mechanisme of stelselmatig handelen.
- Organisatorische samenhang:
Een organisatorische samenhang is aanwezig als de verontreinigingen het gevolg zijn van een en dezelfde organisatorische eenheid/veroorzaker.
- Ruimtelijke samenhang:
Een ruimtelijke samenhang is aanwezig als de verontreinigingen in aan elkaar grenzende of in elkaars nabijheid gelegen grondgebieden voorkomen of in het verspreidingsgebied van de verontreiniging liggen. Een vaste afstand is echter niet te geven.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid.

8.4 Ernst

Landelijk beleid

De Circulaire bodemsanering bevat de landelijke richtlijnen voor het vaststellen van de ernst en spoed van een geval van bodemverontreiniging.

Vaststellen ernst

Van een geval van ernstige verontreiniging is sprake als voor tenminste 1 stof gemiddeld de interventiewaarde in een bodemvolume van meer dan 25 m³ vaste bodem en/of 100 m³ grondwater wordt overschreden. Dit wordt vastgesteld door toetsing van de gemeten gehalten uit het onderzoek aan de interventiewaarden uit de Circulaire bodemsanering. Ook kunnen er gevallen zijn waarbij de interventiewaarde niet wordt overschreden en er toch sprake is van een geval van ernstige verontreiniging. Zie bijlage 2 Circulaire bodemsanering.

Asbest

Voor asbest geldt een uitzondering op het volumecriterium zoals hiervoor aangegeven. Volgens de Circulaire bodemsanering is er sprake van een ernstige verontreiniging met asbest als de concentratie (gewogen gemiddelde) binnen een ruimtelijke eenheid hoger is dan de interventiewaarde voor asbest 100mg/kg/ds (te bepalen volgens het protocol NEN 5707). Hier geldt geen minimum hoeveelheid bodemvolume.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid.

8.5 Spoed

Landelijk beleid

Wanneer is vastgesteld dat er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging, moet er worden nagegaan of de verontreiniging dusdanige risico's met zich meebrengt dat spoedige sanering noodzakelijk is (artikel 37 Wbb). De wet maakt onderscheid in risico's voor mens en ecologie en risico van verspreiding van de verontreiniging.

De Circulaire bodemsanering geeft richtlijnen voor het vaststellen van de risico's voor de mens, het ecosysteem en de verspreiding van de verontreiniging. Als er sprake is van onaanvaardbare risico's dient de verontreiniging met spoed gesaneerd te worden.

Risico's voor de mens

Er is sprake van onaanvaardbare risico's voor de mens als bij het huidige of voorgenomen gebruik een situatie bestaat waarbij:

- chronische negatieve gezondheidseffecten kunnen optreden;
- acute negatieve gezondheidseffecten kunnen optreden.

Ook wanneer bij het huidige gebruik aantoonbare hinder is voor de mens (onder andere huidirritatie en stank) moet met spoed worden gesaneerd.

Risico's voor ecosysteem

Er is sprake van onaanvaardbare risico's voor het ecosysteem als bij het huidige of voorgenomen gebruik een situatie bestaat waarbij:

- de biodiversiteit kan worden aangetast;
- kringloopfuncties kunnen worden verstoord;

- bio-accumulatie (ophoping van giftige stoffen in een organisme) en doorvergiftiging (door eten van een vergiftigd organisme) kunnen plaatsvinden.

Risico's van verspreiding

Er is sprake van onaanvaardbare risico's van verspreiding van de verontreiniging in de volgende situaties:

- het gebruik van de bodem door mens of ecosysteem wordt bedreigd door de verspreiding van verontreiniging via het grondwater, waardoor kwetsbare objecten hinder ondervinden of worden bedreigd.
- als er sprake is van een onbeheersbare situatie, dat wil zeggen als:
 - er een drijfslag aanwezig is die door activiteiten en processen in de bodem kan verplaatsen en van waaruit verspreiding van verontreiniging kan plaatsvinden;
 - er een zaklaag aanwezig is die door activiteiten en processen in de bodem kan verplaatsen en van waaruit verspreiding van verontreiniging kan plaatsvinden;
 - de verspreiding heeft geleid tot een omvangrijke grondwaterverontreiniging (meer dan 6.000³ m bodemvolume) én de verspreiding nog steeds plaatsvindt (meer dan 1.000 m³ per jaar).

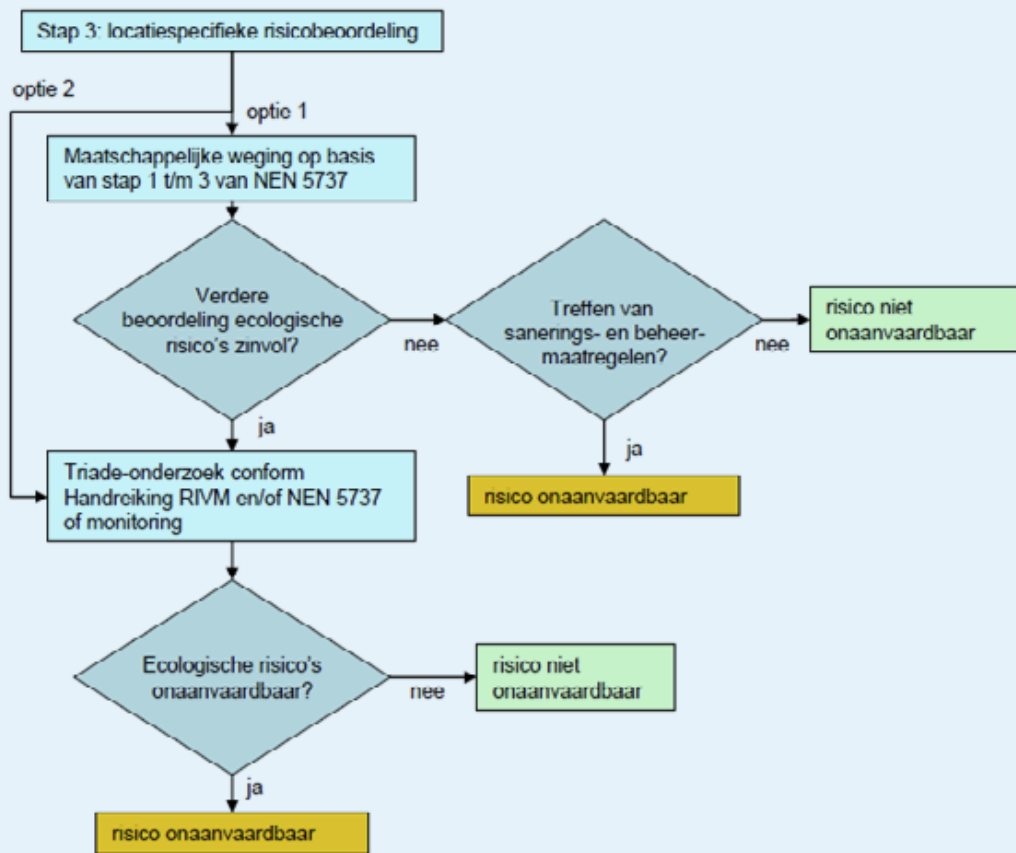
Vaststellen risico's

De wijze van vaststellen van de risico's is omschreven in de Circulaire bodemsanering, bijlage 2, Saneringscriterium: Vaststelling van het risico voor de mens, voor het ecosysteem of van verspreiding:

- Stap 1 bestaat uit het vaststellen van het geval van ernstige bodemverontreiniging.
- Stap 2 bestaat uit een standaard risicobeoordeling met de web applicatie Sanscrit (www.risico-toolbox.nl).
- Stap 3 bestaat uit een locatie specifieke risicobeoordeling en kan worden uitgevoerd als uit stap 2 blijkt dat er onaanvaardbare risico's zijn. De initiatiefnemer kan zelf hiervoor kiezen, het bevoegd gezag kan dit verlangen van de initiatiefnemer, als zij dit noodzakelijk acht met het oog op de besluitvorming.

Maatschappelijke afweging ecologische risico's

De Circulaire bodemsanering biedt de mogelijkheid van een maatschappelijke afweging van de ecologische risico's na afronding van stap 2 met als conclusie "onaanvaardbare ecologische risico's en vóór uitvoering van stap 3. De maatschappelijke afweging biedt de mogelijkheid om vast te stellen of het zinvol is om vervolgonderzoek (Triade) uit te voeren en sanerings- en beheersmaatregelen getroffen moeten worden.

Figuur 8.5: Maatschappelijke weging ecologische risico's

Asbest

Voor het vaststellen van risico's van ernstige verontreiniging met asbest worden alleen humane risico's bepaald en hiervoor wordt gebruikt gemaakt van bijlage 3 van de Circulaire bodemsanering.

Tijdstip start sanering

Gevallen die met spoed moeten worden gesaneerd op grond van humane en verspreidingsrisico's, moeten volgens de huidige Circulaire bodemsanering zo spoedig mogelijk starten.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Risico's voor de mens

Voor de vaststelling van de humane risico's sluiten wij aan bij bijlage 2 van de Circulaire bodemsanering. Bij de vaststelling van de risico's wordt altijd de meest recente versie van Sanscrit gebruikt.

Een uitgebreide risicobeoordeling (verdergaand dan stap 2) kan achterwege blijven als tegelijkertijd met het vaststellen van de ernst en spoed van het geval van bodemverontreiniging een verzoek om instemming met een saneringsplan voor het gehele geval van bodemverontreiniging is ingediend en de sanering binnen 6 maanden na afgifte van de beschikking zal worden gestart. Bij humane risico's moet echter altijd stap 3 plaatsvinden, waarbij:

- de Sanscrit-modellering locatie specifiek moet plaatsvinden. Dit betekent dat alleen de werkelijke aanwezige blootstellingsroutes worden meegenomen in de modelberekening;

- bij uitdampingsrisico's minimaal een luchtmeting (kruipruimte en binnenlucht) moet plaatsvinden die representatief is voor de situatie. Er is sprake van een onaanvaardbare situatie van hinder door stank, wanneer de mediane geurdrempel wordt overschreden;
- een waterleiding permeabel is en door de verontreiniging loopt. Er is sprake van een onaanvaardbare situatie wanneer er sprake is van permeatie.

Risico's voor ecosysteem

De ecologische risico's worden bepaald op grond van het daadwerkelijk gebruik. Als er sprake is van een bronlocatie (perceel waar de bron van verontreiniging zich bevindt) binnen een gebied met kritischer gebruik, dan vindt de toetsing gesplitst plaats. Een voorbeeld is een bedrijfsterrein binnen een Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR)-gebied of binnen de ecologische hoofdstructuur (EHS) of de hierin gelegen Natura-2000 gebieden. De verontreiniging op de bronlocatie wordt aan het daadwerkelijke gebruik, dus industrie, getoetst.

Voor de verontreiniging buiten de bronlocatie vindt toetsing plaats aan het daar aanwezige daadwerkelijk gebruik, dus natuur. Per gebruiksfunctie wordt het ecologische risico van de aanwezige verontreiniging vastgesteld. Het meest kritieke risico is bepalend voor de risicobepaling van het gehele geval. Dit betekent dat alleen de meest gevoelige functie getoetst hoeft te worden.

Wanneer uit stap 2 van de risicobeoordeling onaanvaardbare risico's voor de ecologie volgen, dan bieden wij de initiatiefnemer de mogelijkheid om de noodzaak voor verder onderzoek, sanering en/of beheersmaatregelen te bepalen door middel van een maatschappelijke afweging. Daarbij dienen stap 1 t/m 3 van de NEN 5737 (Bodem - Landbodem - Proces van locatie specifieke ecologische risicobeoordeling van bodemverontreiniging) gevolgd te worden. Uitvoering van een maatschappelijke afweging dient in samenspraak met ons te gebeuren. Wij hechten daarbij veel belang aan een afgewogen samenstelling van de zogenaamde overleggroep.

Risico's van verspreiding

Gezien de specifieke situatie van de ondergrond in Drenthe is een goede beoordeling van de verspreidingsrisico's gewenst. Wij beoordelen daarom de vastgestelde verspreidingsrisico's kritisch en eisen zo nodig aanvullend onderzoek van de initiatiefnemer.

Kwetsbare objecten

In Drenthe zijn de volgende kwetsbare objecten benoemd:

- 17 grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, inclusief de aangewezen gebieden ter bescherming van het grondwater;
- grondwaterbeschermingsgebied Drentsche Aa, oppervlaktewaterwinning ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening;
- 3 aangewezen strategische grondwaterwinningen voor een drinkwaterwinning;
- particuliere grondwateronttrekkingen ten behoeve van menselijke consumptie;
- de in het kader van de KRW aangewezen grondwaterafhankelijke oppervlaktewaterlichamen, inclusief zwemwateren;
- de in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) aangewezen grondwaterlichamen en de daarin liggende, grondwaterafhankelijke EHS, Beschermde Natuurmonumenten (Natuurbeschermingswet) en Natura-2000 gebieden;

Onbeheersbare situaties

Voor de bepaling van de verspreidingsrisico's is het in ieder geval vereist dat de initiatiefnemer in aanvulling op stap 2 de jaarlijkse toename aan bodemvolume met grondwater met gehalten boven de interventiewaarde zoals benoemd in de circulaire onder stap 3 berekent.

Humane risico's

Bij gevallen met onaanvaardbare humane risico's geldt dat binnen 1 jaar na de beschikking ernst en spoed met sanering van het spoedeisende deel moet worden begonnen en dat het saneringsplan binnen 0,5 jaar, na afgifte van de beschikking ernst en spoed, ter instemming bij ons moet zijn ingediend. De initiatiefnemer kan een gemotiveerd verzoek indienen voor afwijking van deze termijn(en). Daarnaast wordt altijd om Tijdelijke beveiligingsmaatregelen (TBM) gevraagd (zie paragraaf 8.6).

Verspreidingsrisico's met kwetsbaar object

Als er sprake is van spoedeisende sanering vanwege het (eventueel binnen enkele jaren) bereiken van een kwetsbaar object, kan de start van de sanering binnen 1 jaar na afgifte van de beschikking ernst en spoed worden geëist.

Andere spoedeisende gevallen

In andere spoedeisende gevallen stellen wij het precieze saneringstijdstip vast wat zal liggen binnen 4 jaar na het afgeven van de beschikking 'ernst en spoed'. Het tijdstip is afhankelijk van de locatie specifieke omstandigheden.

8.6 Besluitvorming en voorwaarden

Na afronding en melding van het nader onderzoek vindt besluitvorming over ernst en spoed plaats.

Landelijk beleid

Melding nader onderzoek

De beoordeling van een nader onderzoek vindt plaats naar aanleiding van een melding artikel 28 of artikel 29, tweede lid, Wbb bij het bevoegd gezag.

Op grond van de artikelen 29 en 37 Wbb kan het bevoegd gezag de beschikking ernst en spoed nemen. Hierin wordt vastgesteld of er al dan niet sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging en of het huidige dan wel voorgenomen gebruik of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging tot zodanige risico's voor mens, plant of dier leidt dat een spoedige sanering noodzakelijk is. Als er sprake is van onaanvaardbare risico's (en dus van spoed), wordt ook een tijdstip vastgelegd waarop met de sanering moet worden gestart en een tijdstip wanneer een saneringsplan bij het bevoegd gezag ter instemming moet worden ingediend.

De beschikking ernst en spoed wordt in ieder geval door het bevoegd gezag genomen op aanvraag van degene die het nader onderzoek overlegt of degene die een melding artikel 28, eerste lid Wbb heeft gedaan. Ook kan de beschikking ernst en spoed genomen worden indien een saneringsplan wordt ingediend volgens artikel 39 eerste lid Wbb.

Voorwaarden

In een beschikking ernst en spoed van het geval van bodemverontreiniging kan het bevoegd gezag de persoon noemen wie moet saneren en/of nadere voorwaarden moet nakomen. Dit geldt onder andere bij de volgende maatregelen:

- tijdelijke beveiligingsmaatregelen bij gevallen waar spoedig saneren noodzakelijk is;
- beheersmaatregelen bij gevallen waar spoedige sanering niet noodzakelijk is;
- gebruiksbeperkingen;
- maatregelen bij wijzigingen in het gebruik;
- maatregelen bij wijzigingen van omstandigheden.

Tijdelijke beveiligingsmaatregelen (TBM)

TBM worden getroffen tot het moment dat door sanering de onaanvaardbare risico's worden weggenomen (artikelen 37, 38, 43, 45 en 46 van de wet) en worden opgenomen in de beschikking ernst en spoed. TBM kunnen nodig zijn vanwege acute risico's of om een flexibele aanpak van de sanering mogelijk te maken (binnen de gestelde termijnen)..

Een TBM kan ook betrekking hebben op het deel van de spoedlocatie waar geen onaanvaardbare risico's aan de orde zijn.

Voorbeelden van TBM zijn:

- het plaatsen van een hekwerk en borden;
- het afdammen van sloten;
- het treffen van bijzondere bouwkundige voorzieningen (luchtafzuiging);
- bodemluchtafzuiging;
- monitoring en rapportageverplichting;
- het afdekken van de (een deel van de) verontreiniging om risico's weg te nemen;
- grondwaterbeheersing.

Beheersmaatregelen

Beheersmaatregelen kunnen worden getroffen bij gevallen van ernstige bodemverontreiniging waar spoedig saneren niet noodzakelijk is. Het vragen en treffen van beheersmaatregelen moet worden opgenomen in de beschikking ernst en spoed (artikel 37, vierde lid). Het bevoegd gezag kan, in het belang van de bescherming van de bodem, deze beheersmaatregelen eisen.

Beheersmaatregelen kunnen ook aan de orde zijn wanneer er na sanering een restverontreiniging achterblijft. Deze beheersmaatregelen worden opgenomen in het evaluatieverslag en nazorgplan. Mogelijke beheersmaatregelen zijn:

- monitoring met daaraan gekoppelde rapportageverplichting;
- maatregelen ter voorkoming van verspreiding;
- in stand houden van peilbuizen (voor monitoring).

Gebruiksbeperkingen

Bij ernstige gevallen van bodemverontreiniging kunnen door de verontreiniging gebruiksbeperkingen gelden.

Wijziging in het gebruik/van omstandigheden

Op grond van de Wbb (artikel 37, zesde lid) kan het bevoegd gezag Wbb de risico's (opnieuw) vaststellen bijvoorbeeld naar aanleiding van monitoringsgegevens, een melding in de wijziging in het gebruik of bij wijziging van omstandigheden. Dit kan leiden tot herziening van de beschikking ernst en spoed.

Registratie bij het Kadaster

De beschikkingen ernst en spoed worden op grond van de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB) voor registratie aangeboden aan de Dienst voor het Kadaster en de openbare registers. Deze beschikkingen zijn beperkingenbesluiten volgens de WKPB indien er sprake is van een overschrijding van de interventiewaarde in de grond. Het Kadaster schrijft de publiekrechtelijke beperking in het openbare register. De publiekrechtelijke beperking vervalt als de verontreiniging geheel tot beneden de interventiewaarde is verwijderd en het saneringsresultaat is vastgelegd in een beschikking tot instemming op het evaluatieverslag.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Melding nader onderzoek

Voor de melding artikel 28 Wbb moet volgens de POV gebruik worden gemaakt van het formulier voor het aanvragen van de beschikking ernst, spoed en instemming met een saneringsplan (www.provincie.drenthe.nl). Als uitgangspunt geldt dat een onderzoek niet ouder mag zijn dan 5 jaar (zie paragraaf 7.3).

Blijkt uit een nader onderzoek dat een geval niet ernstig is, dan nemen wij alleen op verzoek een beschikking geval van niet-ernstige bodemverontreiniging.

Wij nemen altijd een beschikking ernst en spoed op grond van artikel 29 en 37 Wbb indien blijkt dat er sprake is van een ernstig geval van bodemverontreiniging die met spoed moet worden gesaneerd en er TBM nodig zijn. Eveneens nemen wij altijd een beschikking als een geval van bodemverontreiniging ernstig is en niet met spoed moet worden gesaneerd maar er wel sprake is van beheersmaatregelen.

In hoofdstuk 13 is een toelichting gegeven op de procedurele aspecten bij het nemen van de beschikking.

Bij een melding nader onderzoek moeten de nodige gegevens worden aangeleverd. (www.provincie.drenthe.nl).

Voorwaarden

Tijdelijke beveiligingsmaatregelen (TBM)

TBM eisen wij altijd bij onaanvaardbare humane risico's. Voorbeelden zijn:

- huidirritatie en stankoverlast ten gevolge van de bodemverontreiniging;
- uitdamping verontreiniging;
- mogelijkheden voor direct contact met de verontreiniging;
- aanwezigheid van respirabele asbestvezels in de contact laag.

De vereiste TBM moeten direct genomen worden. Ook kunnen TBM worden geëist bij onaanvaardbare verspreidingsrisico's, vooruitlopend op de sanering. Deze zullen dan vaak bestaan uit monitoring en zo nodig het tegengaan van de mogelijke verspreiding van verontreinigd grondwater.

Beheersmaatregelen

Monitoring

In situaties waar geen onaanvaardbare risico's zijn voor verspreiding eisen wij alleen monitoring als een nadere verificatie geëist wordt of als wijziging van omstandigheden kan leiden tot andere risico's. De monitoring dient daarbij ter ondersteuning van geohydrologische modelberekeningen. Een voorbeeld waarbij monitoring is gewenst, is de situatie waarbij de verspreiding mede wordt bepaald door menselijke invloeden. De verspreidingsrisico's kunnen onaanvaardbaar worden als deze situatie wijzigt. Een voorbeeld hiervan is een onttrekking op of nabij de verontreinigingslocatie die de verspreiding beperkt. Wanneer deze onttrekking wordt beëindigd, verminderd of per seizoen fluctueert, is de werkelijke verspreiding anders dan is bepaald tijdens het onderzoek. Het gaat niet om eeuwigdurende monitoring, maar om het opbouwen van een meetreeks, dit om berekeningen in een geohydrologisch model te kunnen toetsen en daarop mogelijke maatregelen te baseren.

De monitoringsfrequentie is afhankelijk van het type verontreiniging, de verspreidingsnelheid en de aanwezigheid van kwetsbare objecten (ook vanuit potentiële humane risico's die als gevolg van verspreiding kunnen optreden). Dit is dus maatwerk.

Maatregelen ter voorkoming van verspreiding

Hierbij moet worden gedacht aan onttrekking binnen het geval van verontreiniging of aan het plaatsen van een geohydrologisch scherm aan de rand van het geval.

Gebruiksbeperkingen

Voor de locatie kunnen door de verontreiniging gebruiksbeperkingen gelden. Per situatie kunnen andere gebruiksbeperkingen gelden die in de beschikking ernst en spoed worden aangegeven. Hierna is een overzicht gegeven van mogelijke gebruiksbeperkingen als gevolg van aanwezige verontreiniging (niet uitputtend):

- in stand houden van verhardingen;
- geen gewasteelt voor consumptie;
- geen begrazing door vee;
- geen bouwwerkzaamheden met grondverzet;
- geen drenking van vee;
- niet betreden terrein;
- geen onttrekking van grondwater.

Wijzigingen in het gebruik

Alle wijzigingen van het gebruik moeten bij ons worden gemeld. Na een melding beoordelen wij of bij het voorgenomen gewijzigde gebruik aanvullende maatregelen nodig zijn. Vooral in navolgende situaties dient met aanvullende maatregelen rekening te worden gehouden:

- wijziging van alle landgebruik naar gebruik “natuur”;
- wijziging van “bebouwing”, “verharding”, “industrie” naar “woningbouw”;
- wijziging van “landbouw” naar “woningbouw”.

Wijziging van omstandigheden

Wij hebben geen algemene criteria voor het herzien van de beschikking ernst en spoed bij een melding van wijziging van omstandigheden. Dit is namelijk zeer situatie afhankelijk en locatie specifiek. Een melding wijziging van omstandigheden aan het bevoegd gezag moet vergezeld gaan van een risicobeoordeling met Sanscrit.

Voorbeelden:

- als uit monitoring (zie beheersmaatregelen) blijkt dat de verspreiding groter is dan aangenomen of dat een bedreigd object sneller wordt bereikt dan verwacht;
- het stopzetten of verminderen van een industriële onttrekking, wat gevolgen kan hebben voor de verspreiding. Het omhoog komen van de grondwaterstand kan ook gevolgen hebben voor mogelijke uitdampingrisico's. Met Sanscrit zullen dan de risico's opnieuw moeten worden bepaald.

9 Saneren van recente bodemverontreiniging

In de aanpak van bodemverontreinigingen wordt onderscheid gemaakt tussen historische verontreinigingen (ontstaan vóór 1987) en recent ontstane verontreinigingen (ontstaan ná 1987). De saneringsparagraaf van de Wbb (artikel 28 en volgende) is van toepassing op de historische verontreinigingen. In de hoofdstukken 7 en 8 is de aanpak van historische verontreinigingen uitgewerkt.

Landelijk beleid

Zorgplicht

Met de inwerkingtreding van de Wbb in 1987 kent Nederland een algemeen beschermingsniveau en is het veroorzaken van bodemverontreiniging verboden. Dit wordt het zorgplichtbeginsel genoemd.

Het zorgplichtbeginsel verplicht degene die handelingen verricht waardoor de bodem kan worden verontreinigd of aangetast, alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om de bodem te saneren en de directe gevolgen te beperken en zo veel mogelijk ongedaan te maken. Het zorgplichtbeginsel is vastgelegd in artikel 13 Wbb, artikel 1.1a Wm en in artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit (Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer). Deze zorgplichten gelden tegelijk, zonder dat de ene voor de ander terugtreedt.

Voor verontreinigingen ontstaan na 1 januari 1987 en voor asbestverontreinigingen ontstaan na 1 juli 1993, kent de Wbb een strenger saneringsregime. Dergelijke verontreinigingen moeten zo spoedig mogelijk worden gesaneerd, ongeacht de aangetroffen gehalten en de risico's van de verontreinigde stoffen. De bepaling van ernst en spoed van het geval van bodemverontreiniging als bedoeld in artikel 29 Wbb speelt geen rol.

Ongewone en gewone voorvallen

Uit de Wbb (artikelen 13 en 30) blijkt dat er onderscheid is tussen ongewone voorvallen en niet ongewone voorvallen. Een ongewoon voorval wordt als volgt gedefinieerd: "elke gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van de normale bedrijfsactiviteiten". Dit zijn bijvoorbeeld storingen in het productieproces en storingen in de voorzieningen van de inrichting, als ongelukken en calamiteiten (zoals kantelen van tankwagens of stuk trekken leiding). Het gaat daarbij bijvoorbeeld niet om (dagelijkse) verontreinigingen bij benzinstations door morsen en ook niet over verontreinigingen in het verleden.

Meldingsplicht

Nieuwe verontreinigingen (veroorzaakt na 1987) moeten worden gemeld (art. 27 Wbb).

Als de verontreiniging het gevolg is van een ongewoon voorval, moeten de maatregelen zo spoedig mogelijk worden genomen. De veroorzaker of degene die bij de handelingen is betrokken maakt onmiddellijk melding van de nieuwe verontreiniging en de voorgenomen maatregelen aan het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten).

Als de verontreiniging zich binnen een inrichting bevindt dient de melding ook te worden verricht bij het bevoegd gezag Wm van de desbetreffende inrichting. Meestal is dat de gemeente. Voor nieuwe verontreinigingen buiten inrichtingen geldt dat onmiddellijk bij het bevoegd gezag Wbb (Gedeputeerde Staten) dient te worden gemeld.

Bevoegdheidsverdeling handhaving

De gemeente (burgemeester en wethouders), de provincie (gedeputeerde staten) en het Rijk (de betrokken minister) zijn allen bevoegd voor de bestuursrechtelijke handhaving van artikel 13 Wbb (artikel 95, lid 3, Wbb). Indien nodig kunnen zij afspraken hierover maken.

Als voor de inrichting een omgevingsvergunning vereist is, geldt dat het bestuursorgaan dat bevoegd is de omgevingsvergunning te verlenen tot taak heeft zorg te dragen voor de bestuursrechtelijke handhaving van de zorgplicht (artikel 95, lid 2, Wbb).

Dit betekent dat bij nieuwe verontreiniging:

- Het bevoegd gezag Wm optreedt in het kader van de Wm (zorgplichtbepaling 1.1a), de Wabo en de Wabo-vergunning en de verontreiniging door meldt aan gedeputeerde staten, die zo nodig bodemkundige expertise verlenen;
- Wanneer handhaving in het kader van de Wm niet slaagt, Gedeputeerde Staten binnen de inrichting optreden in het kader van artikel 27 Wbb.

Saneringsdoelstelling

Op grond van artikel 13 Wbb moet binnen redelijke grenzen de verontreiniging worden verwijderd. Als er geen duidelijke veroorzaker meer is aan te wijzen, kan worden terug gevallen op de saneringsparagraaf van de Wbb. Dit betekent dat functiegericht en kosteneffectief gesaneerd mag worden (en dat er dus ook een beschikking ernst en spoed genomen moet worden).

Deels voor en deels na 1987

Een verontreiniging kan deels vóór 1987 en deels na 1987 veroorzaakt zijn. De veroorzaker en/of initiatiefnemer/eigenaar dienen aan te tonen dat er een relevant onderscheid kan worden gemaakt tussen deze periodes. Gaat het om een verontreiniging die deels vóór 1987 en deels na 1987 is ontstaan, dan kan de saneringsparagraaf van de Wbb worden toegepast.

Als het zwaartepunt van de veroorzaking na 1987 is gelegen, kan het bevoegd gezag van de initiatiefnemer/veroorzaker een verdergaand saneringsresultaat verlangen. Is het onderscheid niet gemaakt, dan geldt in principe voor het hele geval de zorgplichtaanpak tenzij aangetoond kan worden dat er sprake is van een uitzonderingsgeval.

Aanwijzingen

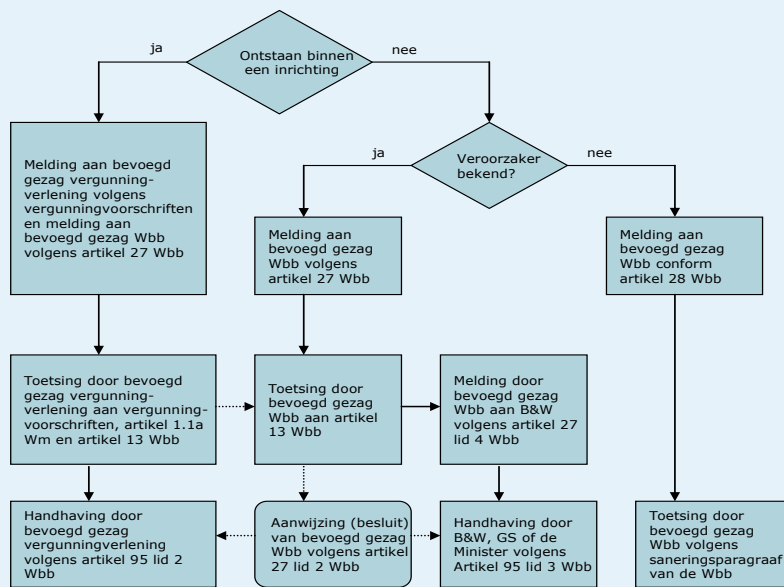
Bij een melding in het kader van artikel 27 Wbb kan het bevoegd gezag aanwijzingen geven aan de initiatiefnemer/veroorzaker voor te nemen maatregelen, zoals een plan van aanpak voor de geheel te saneren verontreiniging. Als de initiatiefnemer niet alles kan saneren (restverontreiniging), kan het bevoegd gezag via instemming met het plan van aanpak en instemming evaluatieverslag beoordelen of eventuele restverontreiniging acceptabel is. Daarbij moet de initiatiefnemer/veroorzaker desnoods met een saneringsonderzoek komen waarbij de verschillende saneringsalternatieven met elkaar vergeleken worden.

Drents beleid en toelichting

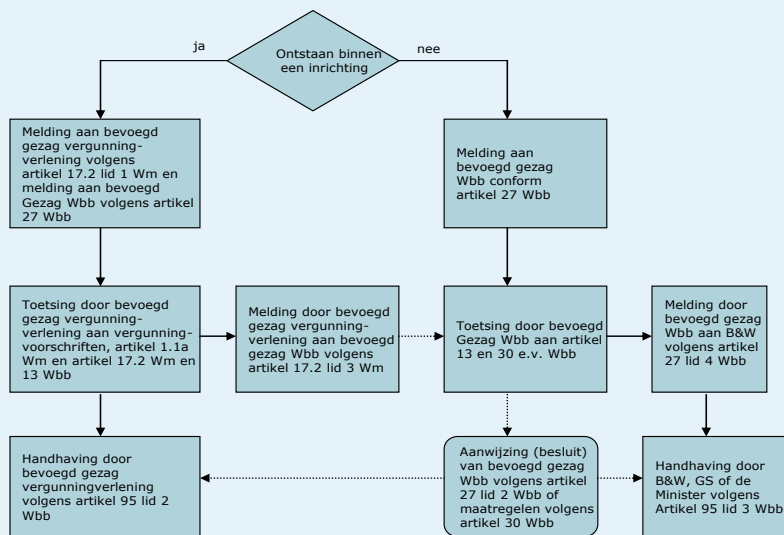
Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Meldingsplicht

In de figuren 9.1 en 9.2 laten we zien hoe we de meldingsplicht hanteren.

Figuur 9.1. Melding nieuwe verontreiniging (niet zijnde ongevoon voorval)

Figuur 9.2. Melding van nieuwe verontreiniging als gevolg van een ongevoon voorval

Bevoegdheidsverdeling

Buiten inrichtingen

Voor de handhaving van onder meer artikel 13 Wbb buiten inrichtingen geldt het volgende:

- gaat het om slib op oevers of dammen in watergangen, dan is de gemeente aanspreekpunt volgens Bbk;
- voor het dempen van watergangen is de provincie aanspreekpunt;
- voor het overige storten van bedrijfsafval buiten inrichtingen van minder dan 50 m3 is de gemeente aanspreekpunt;
- voor het storten van bedrijfsafval buiten inrichtingen van meer dan 50 m3 is de provincie aanspreekpunt;
- voor het storten van gevaarlijk afval is het Ministerie van I & M aanspreekpunt om handhavend op te treden.

Saneringsdoelstelling

Recente verontreinigingen dienen geheel te worden verwijderd.

Bij recente verontreiniging kunnen wij op basis van redelijkheid (artikel 13 Wbb) toestaan dat daarvan wordt afgeweken. Voor deze situaties kan de saneringsparagraaf van de Wbb ook van toepassing zijn. Dit houdt in dat er een saneringsplan inclusief onderzoek ter instemming ingediend moet worden (zie de hoofdstukken 7 en 8). Dit kunnen wij doen in het geval dat:

- er geen veroorzaker is aan te wijzen of
- als het vanuit milieutechnisch oogpunt niet redelijk is verdergaande sanering te vragen of
- de verontreiniging is ontstaan deels voor en deels na 1987. Voor asbest geldt 1993.

Aanwijzingen

Het kan voorkomen dat een veroorzaker niet weet dat er een verontreiniging is ontstaan na 1987, want bodemverontreiniging ontstaat nu eenmaal vaak verborgen. Volgens artikel 27 Wbb dient de veroorzaker de verontreiniging zo spoedig mogelijk bij ons te melden. Als dit wordt nagelaten, maar na een lange tijd wordt wel een saneringsplan ingediend door de veroorzaker, kunnen wij dit als een verlate melding beschouwen volgens artikel 27 Wbb. Dit betekent niet dat de overtreding wegens het niet zo spoedig mogelijk gemeld hebben ongedaan wordt gemaakt. Wij beoordelen de saneringsmethodiek en geven aanwijzingen voor de te nemen maatregelen. Dit kan betekenen dat de maatregelen kunnen afwijken van de maatregelen die in het saneringsplan of plan van aanpak staan.

Saneringsparagraaf Wbb

Ook kan het voorkomen dat er een melding artikel 28 Wbb wordt gedaan door een veroorzaker van een verontreiniging die vraagt om instemming met het saneringsplan. Uit de gegevens kan blijken dat de verontreiniging is ontstaan na 1987. Hiervoor is in principe een melding artikel 27 Wbb van toepassing. Wij kunnen besluiten om hier de saneringsparagraaf van toepassing te verklaren (met dien verstande dat niet het vereiste geldt dat sprake is van een geval van ernstige verontreiniging), omdat de veroorzaker hiervoor kiest en overgaat tot een multifunctionele sanering of op basis van de uitzonderingsregels hiervan kan afwijken.

Evaluatieverslag

Wij kunnen de aanwijzing geven dat na afronding van de sanering volgens plan van aanpak (artikel 27), de saneerder een evaluatieverslag moet opstellen en bij ons indienen. Voor de opzet van het evaluatieverslag kan gebruik worden gemaakt van de checklist voor het evaluatieverslag die is opgenomen in het BUS.

Wij geven, indien het evaluatieverslag voldoet aan het plan van aanpak en artikel 38 van de Wbb, een schriftelijke goedkeuring op het ingediende evaluatieverslag. Ook worden mogelijke belanghebbenden schriftelijk geïnformeerd. Wij gaan ervan uit dat de beslissing op het evaluatieverslag geen besluit is in de zin van de Awb.

Procedure

Voor de overige procedure verwijzen wij naar hoofdstuk 13.

10 Saneringsdoelstelling en specifieke situaties

Voor historische verontreinigingen (sinds 1987 (1993 voor asbest) geldt een zorgplicht) wordt de saneringsdoelstelling bepaald door de gewenste functie van de locatie en de wijze waarop de risico's worden weggenomen. Hierbij wordt voor de saneringsaanpak een afweging gemaakt tussen de kosten en baten van het wegnemen van de risico's. Er blijft wel beheer nodig als de verontreinigingen niet volledig worden weggenomen.

10.1 Saneringsdoelstelling

Landelijk beleid

De Wbb van 1 januari 2006 gaat uit van een functiegerichte saneringsdoelstelling. Artikel 38 van de Wbb stelt dat degene die de bodem saneert dat zodanig moet doen, dat:

- de bodem ten minste geschikt wordt gemaakt voor de functie die hij na saneren krijgt waarbij het risico voor mens, plant of dier als gevolg van blootstelling aan de verontreiniging zoveel mogelijk wordt beperkt;
- het risico van de verspreiding van verontreinigende stoffen zoveel mogelijk wordt beperkt;
- de noodzaak tot het nemen van maatregelen na saneren en beperkingen in het gebruik van de bodem zoveel mogelijk worden beperkt.

De saneringsdoelstelling moet gericht zijn op vorenstaande eisen uit de wet. Met “zoveel mogelijk” bedoelt de wetgever dat de kosten in een goede relatie moeten staan tot het resultaat van de sanering. Het saneringsplan dient een duidelijk inzicht te geven met welke saneringsmaatregelen de saneringsdoelstelling het beste wordt behaald.

Onderscheid mobiele en immobiele verontreinigingen

Vanuit de betekenis van de saneringsdoelstelling voor de praktijk is een onderscheid naar immobiele en mobiele verontreinigingssituaties van belang (in het vervolg kortweg aangeduid met immobiele en mobiele verontreinigingen). Bij immobiele verontreinigingen ligt de nadruk op het functiegericht saneren van de contactzone, terwijl bij mobiele verontreinigingen de kosteneffectiviteit van de sanering een centrale rol speelt.

Een verontreiniging in de bodem wordt mobiel genoemd als deze, al dan niet via de vaste fase van de bodem, in het grondwater terecht is gekomen en zich in of met het grondwater kan verspreiden. Voor de saneringsaanpak is het onderscheid in de bronzone en de pluim van de verontreiniging van belang.

Saneringsdoelstelling immobiele verontreinigingen in de bovengrond

De standaardaanpak voor immobiele verontreinigingen in de bovengrond bestaat uit het aanbrengen van een leeflaag.

Voor de leeflaag gelden de eisen die daaraan worden gesteld in de Circulaire bodemsanering:

- de leeflaag heeft een standaarddikte van 1 m;
- in tuinen kan afhankelijk van de bewortelingsdiepte een grotere diepte, variërend van 1 m tot 1,5 m, noodzakelijk zijn;
- bij overig begroeid terrein (parken, openbare groenstroken, groen op bedrijfsterrinen of wegbermen) mag de dikte variëren van 0,5 m tot 1,5 m, afhankelijk van de bewortelingsdiepte;
- een van de standaarddikte afwijkende leeflaag is mogelijk onder bijzondere omstandigheden, zoals een hoge grondwaterstand, ter beoordeling aan bevoegd gezag;

- de leeflaag moet kunnen worden onderscheiden van de onderliggende bodem als sprake is van verschillende kwaliteit. Daarvoor wordt als regel een signaallaag aangebracht. Hoofdreel is dat de terugsaneerwaarden voor de bovengrond aansluiten bij de generieke dan wel gebiedsspecifieke waarden die op grond van het Bbk zijn vastgesteld. Het bevoegd gezag Wbb heeft echter altijd mogelijkheid om hiervan af te wijken bij het vaststellen van de saneringsdoelstelling waarvan de redenen liggen in de omstandigheden van het geval.

Saneringsdoelstelling mobiele verontreinigingen in de (onder)grond

Voor mobiele verontreiniging in de (onder)grond geldt dat de verontreiniging verwijderd wordt voor zover dit kosteneffectief kan. De aanpak moet erop gericht zijn zoveel mogelijk verontreiniging te verwijderen. Als het verwijderen van alle verontreiniging niet kosteneffectief kan, dient gekoerst te worden op het bereiken van een stabiele eindsituatie. De bron en de pluim van de verontreiniging moeten zoveel mogelijk worden verwijderd. Daarnaast moet het risico van de verspreiding van verontreinigende stoffen zoveel mogelijk worden beperkt alsook de noodzaak tot het nemen van nazorgmaatregelen en beperkingen in het gebruik van de bodem. Als het bereiken van een stabiele eindsituatie te hoge kosten met zich meebrengt, komen mogelijkheden in beeld als permanente monitoring of isolatie van de verontreiniging.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Onderscheid mobiele en immobiele verontreiniging

In het onderscheid bij mobiele en immobiele verontreiniging gaat het om een bepaalde stof in een bepaalde bodem. Als algemene definities hanteren wij: Bij een immobiele verontreiniging situatie verspreiden de in de bodem aanwezige stoffen zich niet (significant) naar het grondwater. Als maximum wordt de tussenwaarde in het grondwater gehanteerd. Bij een hogere verontreinigingsgraad van het grondwater wordt de situatie als mobiel beschouwd.

Saneringsdoelstelling immobiele verontreinigingen in de bovengrond

Als wij het hebben over de bovengrond bedoelen wij de bovenste laag van de bodem, vanaf het maaiveld tot meestal 1 m onder maaiveld. Het is de bodemlaag waarmee de mens direct in aanraking kan komen. Wanneer de grondwaterstand hoger is dan 1 m -mv reikt de bovengrond tot aan de grondwaterspiegel.

Functiegerichte saneren is het uitgangspunt. Bij het vaststellen van de saneringsdoelstelling moet worden nagegaan met welke aanpak de risico's voor mens, plant en dier als gevolg van blootstelling aan die verontreiniging of de beperkingen in het gebruik van de bodem zoveel mogelijk worden beperkt. Onder zoveel mogelijk wordt verstaan: een goede relatie tussen de kosten (van sanering en nazorg) en de effecten van de sanering. Hierbij sluiten wij aan bij de Circulaire bodemsanering.

Er zijn situaties denkbaar waarin het volledig verwijderen van de verontreiniging een doelmatiger aanpak is dan een functiegerichte sanering, bijvoorbeeld vanwege te hoge kosten voor nazorg.

Bij een functiegerichte sanering is de leeflaag geschikt voor normaal gebruik behorende bij de functie. Hoewel dit dus functie specifiek is, wordt vaak onder normaal gebruik verstaan:

- dat er mag worden gegraven tot de dikte van de leeflaag (dus tot de signaallaag of de diepte waarbij wordt voldaan aan de gestelde normen). Zo kan een vijver of een zitkuil tot een diepte gelijk aan de dikte van de leeflaag worden aangebracht. Wel moet na opheffen van de situatie (verwijderen vijver/zitkuil) de leeflaag tot de oorspronkelijke dikte worden hersteld;

- dat er beplanting mag worden aangebracht met een worteldiepte tot een diepte gelijk aan de dikte van de leeflaag;
- dat er gebouwd kan worden voor zover dit niet leidt tot grondverzet van mogelijk verontreinigde grond onder de leeflaag;
- dat in de leeflaag kabels en leidingen kunnen worden gelegd.

Het gebruik van de ondergrond dieper dan de leeflaag (bijvoorbeeld voor de aanleg van een kelder) en het onttrekken van grondwater valt buiten normaal gebruik.

Per situatie worden in de beschikking instemmen met het saneringsplan de gebruiksbeperkingen vermeld die na saneren worden verwacht. In hoofdstuk 8 wordt hierop ook beknopt ingegaan.

Saneringsdoelstelling mobiele verontreinigingen in de (onder)grond

Bij het opstellen van de saneringsdoelstelling moet inzicht worden gegeven in de volgende aspecten:

- de te verwachten restconcentraties in de grond en de omvang daarvan in verband met nalevering naar het grondwater;
- het al of niet aanwezig zijn van duurzame (natuurlijke) afbraak en het effect hiervan op de verontreiniging;
- de wijziging in omvang van de restverontreiniging in het grondwater (krimp en groei onder meer als gevolg van de nalevering enerzijds en afbraak anderzijds);
- de optredende verspreiding van de gehele vlek via het grondwater (ook na saneren);
- de mogelijke restricties op de locatie en in de omgeving (ook als gevolg van mogelijke groei van de vlek en verdere verplaatsing);
- de duur van de sanering;
- de gebruiksbeperkingen en nazorg na saneren.

Als het verwijderen van alle verontreiniging niet kosteneffectief kan, dient gekoerst te worden op het bereiken van een stabiele eindsituatie.

Stabiele eindsituatie

De sanering van mobiele verontreiniging moet bewerkstelligen dat de verspreiding van de verontreiniging tot stilstand komt en de (rest)verontreiniging zo min mogelijk nazorg vereist. Dit wordt beschouwd als een stabiele milieu hygiënisch acceptabele eindsituatie.

Het begrip ‘stabiele eindsituatie’ geeft nog wel eens verwarring. In de praktijk blijkt dat in een nader onderzoek nog wel eens wordt opgeschreven dat de verontreiniging stabiel is en dat een sanering niet nodig is. Een dergelijke benadering wordt in Drenthe niet geaccepteerd. Ons uitgangspunt is dat bron en pluim zoveel mogelijk worden verwijderd.

Wij beschouwen een situatie als stabiel wanneer er alleen nog maar verontreiniging onder de tussenwaarde in het grondwater is aangetoond. Daarboven kan een situatie ook stabiel zijn.

Maar dit moet op basis van monitoringsgegevens goed onderbouwd worden.

Het begrip stabiele eindsituatie is als volgt nader ingevuld:

- bij een stabiele eindsituatie moet voor 2030 een duidelijk afnemende trend waarneembaar zijn tot tenminste de oorspronkelijke omvang. De afnemende trend moet voor 2020 starten en worden aangetoond door metingen;
- bij een stabiele eindsituatie moet sprake zijn van een blijvend afnemende trend. De vlek wordt steeds kleiner, ook na 2030;
- onder de oorspronkelijke omvang wordt verstaan de in het nader onderzoek vastgestelde omvang van de vlek;
- nu en in de toekomst mogen zich geen ontoelaatbare risico's voordoen betekent dat de restverontreiniging niet mag leiden tot risico's bij bestaande activiteiten of bij al te voorziene ontwikkelingen.

In de beleidsdocumenten Doorstart A5/ROSA(II) is dit verder uitgewerkt. Aan de hand van de mate van stabiliteit van de eindsituatie definieert A5 situaties, die meer of minder nazorg vereisen, de zogeheten saneringsladder.

Gefaseerde aanpak met actieve en passieve fase

Bij sanering van de ondergrond is meestal sprake van een gefaseerde aanpak. Daarbij kunnen in hoofdlijnen de volgende fasen en activiteiten worden onderscheiden.

- Actieve saneringsfase van de vaste bodem (graven en actieve maatregelen). Na de grondsanering vindt een tussenevaluatie plaats, waarbij kan worden gezien of de doelstelling voor de ondergrond nog als realistisch geldt.
- Actieve saneringsfase van het grondwater. Deze kan in bepaalde gevallen weliswaar ook geheel of gedeeltelijk samenvallen met de grondsanering.
- Passieve saneringsfase. De passieve fase is gericht op monitoren van de restverontreinigingen met als doel een stabiele eindsituatie aan te tonen.

Deze gefaseerde aanpak moet in het saneringsplan expliciet worden vermeld (zie ook paragraaf 11.3). Bij passieve sanering (monitoring) dient minimaal aan de richtlijn in bijlage 6 van de nota worden voldaan.

10.2 Specifieke situaties

10.2.1 Gebiedsgerichte aanpak grondwater

Landelijk beleid

Gebiedsgerichte aanpak van ernstig verontreinigd grondwater is een vorm van saneren en wordt gezien als een alternatief voor het saneren van individuele gevallen van grondwaterverontreiniging of als een aanvulling daarop. Voorbeelden van situaties waarin een gebiedsgerichte aanpak een goed alternatief is zijn:

- verschillende verontreinigingspluimen gaan in elkaar over;
- activiteiten in een bepaald gebied beïnvloeden verontreinigingen;
- andersom, de aanwezigheid van grondwaterverontreiniging belemmert activiteiten in een gebied. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven waar grondwater wordt opgepompt voor de bedrijfsvoering.

Het vormgeven van gebiedsgericht beheer van verontreinigd grondwater is niet eenvoudig. De problemen die hierbij optreden zijn zowel van praktische, organisatorische en financiële aard.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Gebiedsgerichte aanpak van verontreinigd grondwater is ook in Drenthe actueel. Door de geologische en bodemkundige kenmerken van de ondergrond (veel zandgronden waarin infiltratie plaatsvindt) zijn verontreinigingen, onttrekkingen en infiltraties in het grondwater sterk aan elkaar gerelateerd. Dit is de reden dat er een sterke behoefte is aan beleidsmatige invulling van de gebiedsgerichte aanpak van grondwater. Zie hiervoor hoofdstuk 3, paragraaf 3.2.

10.2.2 Sanering van voormalige stortplaatsen

Landelijk beleid

Landelijk is voor de sanering van voormalige stortplaatsen de Wbb uitgangspunt geweest, vanwege het bodembedreigende karakter van de locaties en omdat in de praktijk blijkt dat de meeste voormalige stortplaatsen verontreinigd zijn.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Herontwikkeling of bestemmingswijziging

Bij herontwikkeling of bestemmingswijziging van voormalige stortplaatsen dient een saneringsplan onze instemming te hebben. Daarbij moet een nader onderzoek zijn dat gericht is op het inzichtelijk maken van de risico's die de stortplaats oplevert in de nieuwe situatie. Dit zal echter niet kunnen leiden tot het wegnemen van alle onzekerheden.

Bij herontwikkeling zal daarom een afwegingsproces gericht op risico's en risicobeheersing moeten plaatsvinden om tot een verantwoorde inpassing/herontwikkeling van een voormalige stortplaats te komen. Bij sanering (herontwikkeling) van voormalige stortplaatsen dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan:

- herschikken, inclusief overslaan van afval;
- kwaliteit en dikte deklaag na sanering;
- deelsanering;
- nazorgmaatregelen.

Herschikken bij sanering, inclusief overslaan van afval

Voor het herschikken van verontreinigd materiaal (grond en stortmateriaal) geldt voor voormalige stortplaatsen min of meer hetzelfde beleid als voor “gewone” saneringen. Binnen het wettelijke kader is herschikken van verontreinigd materiaal mogelijk, mits dat gebeurt binnen de grenzen van het geval. Bij voormalige stortplaatsen geldt dit ook voor het niet-veraarde afval. Wij kunnen voorwaarden aan herschikken verbinden die voornamelijk te maken hebben met het black-box karakter. Bij handelingen in het stortmateriaal kunnen immers diverse fysisch-chemische processen optreden die een risico voor de gezondheid en het milieu kunnen vormen. Herschikken binnen de stort van grond en stortmateriaal mag, mits in het saneringsplan goed staat omschreven hoe de risico's worden beheerst. Dit betekent dat het saneringsplan aan moet geven welke handelingen worden verricht, welke effecten deze hebben op het verontreinigde materiaal (grond en stortmateriaal), hoe deze effecten zich vertalen naar risico's en op welke wijze deze risico's worden beheerst. Bij effecten kan worden gedacht aan uitdamping en uitlozing of uitspoeling van verontreinigingen.

Voor afvalmining geldt dezelfde voorwaarde. Herbruikbaar restmateriaal mag worden “gewonnen” en de reststroom mag worden herschikt, mits in het saneringsplan goed staat omschreven hoe de risico's worden beheerst.

Deklaag

Uit de informatie van het NAVOS onderzoek is naar voren gekomen dat een deel van de voormalige stortplaatsen een deklaag met een ontoereikende dikte en/of onvoldoende kwaliteit heeft. Het is wenselijk dat deze deklagen tot voldoende dikte worden aangevuld. Eigenaren van deze stortplaatsen is geadviseerd hier vervolg aan te geven.

Kwaliteitseisen afdeklaag

Voor de uitwerking is gekozen voor een benadering vanuit de lokale situatie.

Wij onderscheiden de volgende aspecten:

- - kwaliteit van de huidige deklaag
- - aanwezigheid waardevolle vegetatie.
- - lokale kwaliteit van de bovengrond vastgelegd in een bodemkwaliteitskaart.
- - gebruiksfunctie van de locatie.

Dikte deklaag

Wij adviseren een minimale dikte van de deklaag van 0,5 m. In sommige situaties is een deklaag tot 1,0 m aan te bevelen (bijvoorbeeld bij de functies als recreatie, landbouw, natuur en als een voormalige stortplaats intensief wordt betreden)

Procedure

Er zijn 2 situaties te onderscheiden:

1. aanbrengen van een deklaag, waarbij geen verontreiniging wordt verplaatst of vermindert. Deze werkzaamheden hebben geen invloed op de verontreiniging situatie zelf, zodat ook geen melding ex artikel 28 Wbb hoeft te worden gedaan. Wel moet een melding in het kader van het Bbk bij de desbetreffende bevoegd gezag plaatsvinden en dienen wij op de hoogte gesteld te worden zodat wij de informatie in ons bodeminformatiesysteem kunnen verwerken. Daarom vragen wij om een plan van aanpak.
2. aanbrengen van een deklaag, waarbij verontreiniging wordt gesaneerd, verplaatst of vermindert. Hierbij dient een melding volgens artikel 28 Wbb te worden gedaan vergezeld van een saneringsplan.

11 Saneringsonderzoek en saneringsplan

11.1 Aanleiding en doel

Om een historische verontreiniging te kunnen saneren is instemming met een saneringsplan nodig van het bevoegd gezag Wbb. Bij de melding van het voornemen tot saneren dient naast de resultaten van een nader onderzoek ook de resultaten van het saneringsonderzoek en een saneringsplan te worden overlegd. Het saneringsonderzoek heeft het volgende tot doel:

- het vaststellen van de doelstelling van de sanering;
- het uitwerken en tegen elkaar afwegen van een aantal saneringsvarianten;
- het opstellen van een globaal tijdsplan voor de saneringsuitvoering.

In het saneringsplan beschrijft de initiatiefnemer welke saneringsdoelstelling hij wil realiseren en welke maatregelen hij daartoe voorstelt. Met het BUS kan voor de aanpak van standaardgevallen een saneringsonderzoek en saneringsplan achterwege blijven en worden volstaan met een melding.

11.2 Opzet saneringsonderzoek en saneringsplan

Landelijk beleid

In een saneringsonderzoek wordt een inventarisatie gegeven van de mogelijke wijzen van sanering. Daarbij is beschreven de milieu hygiënische, technische en financiële aspecten, evenals de kwaliteit van de bodem die met de verschillende wijzen uitgevoerde sanering zal worden bereikt. Op basis hiervan wordt een keuze gemaakt van de wijze van sanering. Het proces van afweging van de saneringsvarianten is beschreven in het beleidsdocument “Doorstart A5”, die van toepassing is voor mobiele verontreinigingen. Voor saneringen die vallen onder het BUS geldt dat er geen afweging volgens “Doorstart A5” hoeft plaats te vinden.

In het saneringsplan wordt de gekozen saneringsvariant gedetailleerd uitgewerkt. Werkwijze, maatregelen en voorzieningen worden naar aard en omvang omschreven. Het saneringsplan beschrijft waar nodig ook globaal de nazorg. De Wbb geeft vereisten aan wat een saneringsplan in ieder geval moet inhouden. Verder hebben de bevoegde gezagen op grond van de Wbb de mogelijkheid om nadere regels te stellen over de gegevens die in een saneringsplan moeten worden opgenomen.

Er zijn diverse landelijke beleidsstukken (onder andere ROSA 2) die gebruikt kunnen worden voor de opzet van een saneringsonderzoek en een saneringsplan.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Met functiegerichte saneringen, waarbij niet verder hoeft te worden gesaneerd dan voor het beoogde gebruik nodig is, wordt steeds meer gebruik gemaakt van een standaardmatige aanpak van saneringen. De saneringsdoelstelling ligt hierbij min of meer vast en het uitvoeren van een saneringsonderzoek kan in die gevallen meestal achterwege blijven.

Voor grootschalige mobiele verontreinigingen wordt er een uitgebreid saneringsonderzoek vereist vanaf trede 3 van de landelijke saneringsladder (Doorstart A5, 2 juli 2001).

Bij een immobiele verontreiniging moet er een uitgebreid saneringsonderzoek uitgevoerd worden als het geen standaard situatie betreft. Onder een uitgebreid saneringsonderzoek wordt verstaan een onderzoek waarin de saneringsvarianten worden uitgewerkt en afgewogen. In een beperkt saneringsonderzoek mag worden volstaan met een kosteneffectieve afweging.

11.3 Verschillende soorten saneringsplannen

Landelijk beleid

Bij de uitvoering van een bodemsanering blijft de voorkeur dat het gehele geval van ernstige verontreiniging wordt aangepakt. Daarnaast kent de wet meerdere mogelijkheden om een eenvoudiger procedure of flexibele aanpak te ondersteunen.

De Wbb kent daarvoor verschillende saneringsplannen:

- melding BUS;
- standaard saneringsplan;
- deelsaneringsplan;
- gefaseerd saneringsplan;
- gebiedsplan (gebiedsgericht aanpak).

Melding BUS

De melding BUS is bedoeld om voor de eenvoudige saneringen een simpeler procedure mogelijk te maken. Voor eenvoudige uniforme gevallen van bodemverontreiniging is een standaardaanpak ontwikkeld. De voorwaarden voor een BUS-sanering en de aanpak worden beschreven in het ontwikkelde meldingsformulier (<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/formulieren/2011/07/13/meldingsformulier-voor-bus-saneringen.html>).

Standaard saneringsplan

Hierin staat de aanpak van het gehele geval/de gevallen van bodemverontreiniging beschreven. Een reguliere sanering kan bestaan uit verschillende fasen, zoals de fasen grondsanering en grondwatersanering. Bij een reguliere sanering sluiten de fasen in de tijd op elkaar aan of overlappen elkaar; dit in tegenstelling tot een gefaseerde sanering.

Deelsaneringsplan

Een deelsanering hoeft niet meer betrekking te hebben op een “gering gedeelte” zoals voorheen. De afweging die het bevoegd gezag moet maken heeft te maken met het toestaan van een deelsanering, al dan niet in combinatie met het treffen van beheersmaatregelen voor de restverontreiniging enerzijds en het aangrijpen van het “natuurlijk moment” om het gehele geval aan te pakken anderzijds. Wat een duurzame oplossing is zal van geval tot geval verschillen. Deze afweging zal dus per geval moeten worden gemaakt.

Bij een deelsanering kunnen een nader onderzoek en saneringsplan voor slechts een deel van het geval worden uitgevoerd en opgesteld. Ook in die situatie moet een risicobeoordeling deel uitmaken van het nader onderzoek.

Gefaseerd saneringsplan

Op grond van de wet is het mogelijk een sanering gefaseerd uit te voeren. Deze aanpak biedt het voordeel dat de sanering optimaal kan aansluiten bij de (ontwikkelings)dynamiek van de locatie. Het saneringsplan geeft aan in welke fasen de sanering uitgevoerd zal worden en geeft op hoofdlijnen de uitwerking, kosten, planning en eventuele nazorg weer. Hierop wordt een beschikking afgegeven. Bij uitvoering wordt voorafgaand aan elke fase een gedetailleerde uitwerking opgesteld en aan het bevoegd gezag ter beoordeling toegezonden. Het bevoegd

gezag toetst aan het gefaseerde saneringsplan en de beschikking hierop. Het grote voordeel van een gefaseerde sanering is de vereenvoudiging van de hele procedure. Er wordt eenmalig een beschikking gegeven, waarna voor iedere fase de start van saneren schriftelijk aan het bevoegd gezag wordt doorgegeven. Het kan voorkomen dat voor een bepaalde fase toch nog een melding wordt verlangd, bijvoorbeeld als nog niet alle saneringsgegevens bekend zijn of een wijziging is te verwachten (bijvoorbeeld na sanering van de vaste bodem voorafgaand aan sanering van het grondwater). Ook de evaluatie zal per fase plaatsvinden. Als een initiatiefnemer een afzonderlijke beschikking op een tussenevaluatieverslag wenst, bijvoorbeeld als de grondsanering is afgerond, moet dit als fase in het saneringsplan zijn aangegeven.

Gebiedsplan

De Wbb geeft de mogelijkheid voor een gebiedsgerichte aanpak van gevallen van verontreiniging in het diepere grondwater. (zie ook paragraaf 3.2) Wordt gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak zoals bedoeld in de Wbb dat neemt het bevoegd gezag geen beschikking over de ernst en spoed. In het plan dient tenminste het volgende te staan:

- a. de doelstellingen van de gebiedsgerichte aanpak binnen het beheergebied alsmede de maatregelen die ter verwezenlijking hiervan worden genomen;
- b. de termijn waarbinnen deze doelstellingen zullen worden verwezenlijkt;
- c. een beschrijving van het onderzoek dat is verricht met het oog op het opstellen van het plan;
- d. de wijze waarop het plan past binnen relevante ruimtelijke en waterplannen;
- e. een begroting van de kosten van de sanering en een overzicht van de daarvoor beschikbare middelen;
- f. de wijze waarop belemmeringen voor een doelmatige gebiedsgerichte aanpak zullen worden weggenomen, alsmede de wijze waarop met gedeputeerde staten zal worden samengewerkt indien het plan niet door gedeputeerde staten wordt vastgesteld, en
- g. de verontreinigingen in het diepere grondwater, bedoeld in artikel 55g Wbb.

Melding grondwateronttrekkingen om civieltechnische redenen.

Het onttrekken van verontreinigd grondwater bij civieltechnische werken dient op grond van artikel 28 Wbb te worden gemeld bij het bevoegd gezag. Bij de melding dienen de gegevens genoemd in artikel 28 lid 4 te worden verstrekt. Het bevoegd gezag neemt geen beschikking over de ernst en spoed en hoeft niet in te stemmen met een saneringsplan. De melding dient ook te voldoen aan de Waterwet. (zie ook hoofdstuk 4)

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Deelsaneringsplan

In principe zijn deelsaneringen toegestaan, mits de deelsanering aantoonbaar het belang van bescherming van de bodem niet schaadt. De deelsanering wordt getoetst aan de volgende aspecten.

- De bodem van het te saneren gedeelte zal ten minste geschikt moeten worden gemaakt voor het beoogde gebruik. De gebruiksbeperkingen en nazorg moeten worden beperkt en ook verdere verspreiding van verontreiniging moet zo veel als mogelijk worden beperkt (artikel 38 Wbb). Uiteraard moet her verontreiniging van het gesaneerde deel door de aanwezige restverontreiniging worden voorkomen.
- Inzicht in resterende verontreiniging.
- De voorgestelde deelsanering en de ontwikkeling die de aanleiding voor de sanering is, mogen uiteraard geen belemmering opleveren voor een mogelijk toekomstige sanering van het overige deel. Is daarvan wel sprake, dan kan niet met de deelsanering worden ingestemd.

In de praktijk betekent het vorenstaande het volgende.

- Als met een beperkte extra inspanning (geringe extra ontgraving of monitoring van grondwater) de nazorg aanzienlijk verminderd kan worden, dan heeft een verdergaande saneringsinspanning de voorkeur.
- Bij verontreiniging van alleen de bovengrond is in de meeste gevallen een (functiegerichte) deelsanering mogelijk.
- Bij verontreiniging van de ondergrond zal, gelet op het eerder gestelde, in veel gevallen niet kunnen worden ingestemd met een deelsanering. In deze situaties ligt een gefaseerde aanpak meer voor de hand. Als toch een deelsanering wordt voorgesteld, moet in ieder geval inzichtelijk worden gemaakt hoe invulling is gegeven aan vorenstaande aspecten, zoals de integrale aanpak, het beperken van verdere verspreiding en het voorkomen van herverontreiniging. Zo nodig zullen aanvullende voorwaarden worden gesteld voorafgaand aan de instemming met het saneringsplan of als voorwaarde in de beschikking. Zo kan het uitvoeren van nader onderzoek (voor het resterende deel van het geval) voorafgaand aan de instemming met het saneringsplan nodig zijn als er onvoldoende inzicht is in problemen bij de vervolgaanpak. Bij het vermoeden van een spoedgeval kan er aanleiding zijn om, los van de deelsanering, verder onderzoek te eisen. Hiermee kan worden vastgesteld of na de deelsanering, sanering van het resterende deel op grond van milieu hygiënische risico's noodzakelijk is.

Gefaseerd saneringsplan

Bij een gefaseerde aanpak bevat het saneringsplan naast de wettelijke vereisten en de eisen genoemd in de POV:

- een beschrijving van de verschillende fasen met daarbij de saneringsmaatregelen in hoofdlijnen. De saneringsdoelstelling is, als dat nodig is, onderbouwd in een saneringsonderzoek. Per fase wordt aangegeven welke aanvullende gegevens bij de melding van de start van die fase worden overlegd;
- een beschrijving van de mogelijke tijdelijke beveiligingsmaatregelen (TBM, zie ook paragraaf 8.6);
- een globale planning voor de aanpak van de verschillende fasen. Met het verontreinigde deel dat de spoedeisendheid bepaalt, moet uiterlijk worden gestart op het tijdstip dat is opgenomen in de beschikking ernst en spoed;
- een beschrijving van de wijze van evalueren per fase;
- het (verwachte) tijdstip waarop de sanering van de hele verontreiniging is afgerond;
- een communicatieplan, waarin is aangegeven hoe de melder met belangen van derden omgaat. Speciale aandacht verdienen de zogenaamde "nieuwe" belanghebbenden, zoals nieuwe bewoners bij nieuwbouw waar in de omgeving nog gesaneerd moet worden.

Saneringsplan op hoofdzaken

Een sanering kan op hoofdzaken worden beschreven in een saneringsplan als er sprake is van een of meerdere gevallen van bodemverontreiniging of een saneringslocatie waarop meerdere gevallen van bodemverontreiniging zijn gelegen. Daarbij dient wel sprake te zijn van samenhang in de aanpak. In het saneringsplan op hoofdzaken staat beschreven wat de kwaliteit van de bodem minimaal moet zijn. Het saneringsplan is gericht op het bereiken van doelen en minder op middelen. Het saneringsplan vormt het kader waarbinnen de te verrichten saneringsactiviteiten worden uitgevoerd en de saneringsdoelstellingen zijn erin verwoord en vastgelegd. In principe is de beschikking instemming saneringsplan gericht aan een rechtspersoon. Indien er geen organisatorische samenhang is maar er zijn meerdere initiatiefnemers die gezamenlijk een saneringsplan op hoofdzaken indienen, is het noodzakelijk dat zij zijn georganiseerd in een samenwerkingsverband (rechtspersoon).

Bij de instemming op het saneringsplan stellen wij als voorschrift dat alle nog op te stellen deelplannen van aanpak moeten voldoen aan de doelstellingen beschreven in het saneringsplan op hoofdzaken. Deze plannen dienen aan ons te worden voorgelegd voordat wordt gestart met de feitelijke sanering. De initiatiefnemer dient onze reactie af te wachten voordat er gesaneerd wordt. Deze reactie heeft niet het karakter van een besluit waarop een bezwaar- en beroepsprocedure van toepassing is.

De vrijheid die het saneringsplan de initiatiefnemer biedt, kan worden gegeven nadat duidelijk vast te stellen is, dat de initiatiefnemer zich daadwerkelijk de bodemverontreiniging problematiek aantrekt en in staat is al datgene te doen om, de soms langdurige, saneringsweg op succesvolle wijze te doorlopen. Men dient zelf het verzoek tot een saneringsplan op hoofdzaken in te dienen.

Gebiedsplan

De in hoofdstuk 3 opgenomen ambitieniveaus dienen te worden beschreven en afgewogen in het gebiedsplan.

11.4 Financiële zekerheidsstelling bij saneringen

Landelijk beleid

De Wbb biedt bevoegde gezagen de mogelijkheid om aan de instemming op een saneringsplan of nazorgplan, voorschriften te verbinden tot het stellen van financiële zekerheid door degene die de bodem saneert. In de 'Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005' is een nadere uitwerking hierover opgenomen. De melder moet een kostenraming opnemen in het saneringsplan.

De financiële zekerheidsstelling kan worden gevraagd voor de kosten van uitvoering van de sanering of voor de kosten van vereiste nazorgmaatregelen. Financiële zekerheid kan alleen worden geëist als de saneringskosten van het te saneren geval, dan wel de kosten van nazorg na de sanering, voor meer dan 50%, na een periode van tenminste 5 jaar, zullen worden gerealiseerd. Het eisen van financiële zekerheidsstelling heeft ten doel om de financiering van sanerings- en nazorgmaatregelen door derden op lange termijn te waarborgen. Voorkomen moet worden dat bij faillissement of beëindiging van het bedrijf de maatregelen voor de voortzetting van sanering of nazorg gefinancierd moeten worden uit overheidsbudget. Dit geldt ook voor situaties waarbij de initiatiefnemer na afronding van de actieve saneringsfase de saneringsplicht voor de daarop volgende passieve saneringsfase overdraagt aan meerdere (huis)eigenaren. In dergelijke situaties is er een risico dat de nieuwe eigenaren de kosten van het faalscenario niet kunnen opbrengen en het faalscenario dus vanuit het overheidsbudget moet worden gefinancierd.

Drents beleid

Wij sluiten aan bij het landelijk beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

In de praktijk wordt geen actief beleid gevoerd om de uitvoering van de sanering financieel zeker te stellen. Bedrijven zijn doorgaans goed in staat de financiering van een bodemsanering, ook op lange termijn, te beoordelen. Tot dusver blijkt financiële zekerheidsstelling niet nodig om tot een verantwoorde afronding van saneringen te komen. Daar waar twijfels zijn, vragen wij een saneerder naast het saneringsplan ook de financiering van de sanering aan te geven, zodat wij beter kunnen beoordelen of de sanering een realistische financiële basis heeft.

11.5 Besluitvorming instemming BUS melding/saneringsplan/gebiedsplan

Landelijk beleid

Voordat tot uitvoering van de sanering kan worden overgegaan, dient instemming door bevoegd gezag worden verleend op de BUS melding, worden de besluiten op het nader onderzoek en het saneringsplan/gebiedsplan vastgelegd in een beschikking waarin ook voorschriften kunnen worden opgenomen.

Drents beleid

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

BUS sanering

Voor de BUS-saneringen geldt een vereenvoudigde procedure. Daarvoor moet een formulier Melding sanering BUS worden ingevuld (<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/formulieren/2011/07/13/meldingsformulier-voor-bus-saneringen.html>) en bij ons ingediend. Wij toetsen de melding aan de vereisten van het BUS en de Wbb.

Aanvraag instemming saneringsplan

Voor het aanvragen van de instemming op het saneringsplan moet volgens de POV gebruik worden gemaakt van het formulier voor het aanvragen van een beschikking over ernst, spoed en instemming met een saneringsplan (zie www.provincie.drenthe.nl). De vereisten waar een saneringsplan en nader onderzoek minimaal aan moeten voldoen zijn opgenomen in het formulier (inclusief checklist).

Het saneringsplan toetsen wij aan artikel 38 van de Wbb en ook aan de uitwerking van de in de checklist aangegeven zaken. Om hiermee te kunnen instemmen is van belang dat ten minste een redelijke verwachting bestaat dat met de voorgestelde aanpak de saneringsdoelstelling zal worden behaald binnen de aangegeven periode. Dit houdt in dat de informatie om tot een dergelijk oordeel te komen in het saneringsplan is opgenomen.

Verder mogen belangen van derden niet worden geschaad. Dit betekent dat als belangen (dreigen) te worden geschaad in het saneringsplan, aangetoond moet worden dat er geen redelijke (kosteneffectieve) alternatieven zijn. Ook moet in het beste geval overeenstemming (schadeloosstelling) met deze derden aangetoond worden of ten minste worden aangetoond dat een vergaande inspanning is verricht om tot overeenstemming te komen.

Het saneringsplan is een publiekrechtelijk document en moet onderscheiden worden van privaatrechtelijke documenten zoals het bestek. Het bestek vervangt het saneringsplan niet maar is de detaillering van de in het saneringsplan verwoorde maatregelen. Over het bestek bepaalt de Wbb niets. De beoordeling door Gedeputeerde Staten van het bestek valt daarom niet onder het saneringsplan.

Saneren geval niet-ernstige bodemverontreiniging

Het saneren van een geval van niet-ernstige bodemverontreiniging, die niet voldoet aan artikel 28 lid 5, moet ook bij ons worden gemeld. Bij de melding dient een plan van aanpak voor de sanering worden overlegd. Wij doen de melding schriftelijk af waarbij geen bezwaar en beroep mogelijk is.

Aanvraag instemming gebiedsplan

Voor de aanvraag instemming gebiedsplan moet volgens POV gebruik worden gemaakt van het formulier voor het aanvragen van een beschikking instemming met een gebiedsplan (zie www.provincie.drenthe.nl). De vereisten waar een gebiedsplan minimaal aan moeten voldoen zijn opgenomen in het formulier (inclusief checklist).

Het gebiedsplan toetsen wij aan artikel 55e Wbb en ons eigen beleid zoals verwoord in deze nota (Hoofdstuk 3, paragraaf 3.2).

Melding grondwateronttrekking om civieltechnische redenen.

Voor de meldingen grondwateronttrekkingen moet volgens de POV gebruik worden gemaakt van het formulier Melding grondwateronttrekking civieltechnische redenen wordt ingevuld (zie www.provincie.drenthe.nl) De melding toetsen wij aan de Wbb.

Advies

Bij de uitvoering van een sanering kunnen naast de instemming met het saneringsplan op grond van andere wetgeving vergunningen/toestemmingen nodig zijn. Te denken valt aan de Flora- en Faunawet, Natuurwet, archeologie, grondwateronttrekking (waterwet) en kap-, bouw- en aanlegvergunningen (Wabo).

Bij de aanvraag van een beschikking instemming saneringsplan wordt altijd gekeken of de locatie samen valt met andere beleidsterreinen waarvoor advies gevraagd moet worden.

Voor afstemming Wbb en andere beleidsterreinen zie hoofdstuk 4.

12 Uitvoering sanering, zorg, evaluatie en nazorg

12.1 Uitvoeringsaspecten

Landelijk beleid

Kwalibo

Ook bij de uitvoering van bodemsaneringen dienen de werkzaamheden volgens Kwalibo en de normdocumenten te worden uitgevoerd. Deze normdocumenten zijn te downloaden via www.sikb.nl

Nadat met het saneringsplan is ingestemd, kan de uitvoering van de sanering starten. In Kwalibo is aangegeven dat de werkzaamheden op het gebied van milieukundig bodemonderzoek en bodemsanering alleen nog mogen worden uitgevoerd door bedrijven die beschikken over een erkenning voor de desbetreffende activiteit. Deze erkenning wordt gekregen door het behalen van diverse certificeringen. Voor verschillende onderdelen van het werk bestaan ook verschillende BRL's. Voorbeelden zijn de BRL SIKB 6000 voor Milieukundige begeleiding en evaluatie van bodemsanering (met de protocollen VKB 6001 tot en met 6004) en de BRL SIKB 7000 voor Uitvoering bodemsanering (met de protocollen SIKB 7001 tot en met 7004).

Milieukundige begeleiding

Onder voorwaarden kan de aannemer van de sanering de controle van de saneringswerkzaamheden (de milieukundige processturing) of een deel hiervan uitvoeren. Deze voorwaarden betreffen onder meer onafhankelijkheid en deskundigheid.

Bedrijven en personen die bepaalde bodemwerkzaamheden uitvoeren, mogen geen direct belang hebben bij de uitkomst ervan. Zij moeten onafhankelijk zijn. De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd door een andere organisatie dan de organisatie die de opdracht verleent (functiescheiding).

De milieukundige begeleiding is te onderscheiden in 2 taken:

- Processturing: milieukundige aansturing tijdens de bodemsanering, aangeven ontgravingsgrenzen, afvoer en grondbestemming, plaatsing en instelling installaties, nemen monsters ten behoeve van voortgangscontrole, vergunningen;
- Milieukundige verificatie: milieukundige controle tussen- en eindsituatie, vastlegging eindresultaat en beschrijving van de uitgevoerde saneringswerkzaamheden in een evaluatieverslag.

De controle van tussenresultaten en het eindresultaat (de milieukundige verificaties) moet altijd plaatsvinden door een organisatorisch onafhankelijk deskundig adviesbureau.

Uitgangspunt is dat er dagelijks milieukundige begeleiding plaatsvindt, tenzij gemotiveerd is aangegeven waarom geen dagelijkse milieukundige begeleiding nodig is. Dit is bijvoorbeeld het geval als er sprake is van een lange uitvoeringsduur waarbij dagelijks toezicht vanwege de werkzaamheden niet zinvol is. Deze motivatie heeft de instemming van het bevoegd gezag nodig. Voor eisen betreffende bemonstering en analyse tijdens de sanering en voor eindbemonsteringen bij saneringen wordt verwezen naar de desbetreffende normdocumenten. Voor de eindcontrole bij grondwatersaneringen verwijzen wij naar bijlage 5. In het saneringsplan moeten naast de milieutechnische begeleiding de controle en milieukundige verificatie van een sanering zijn omschreven.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Start sanering

De sanering kan in principe starten nadat wij met het saneringsplan hebben ingestemd of nadat die instemming van rechtswege is gegeven. Er kan echter bezwaar worden gemaakt tegen de beschikking van gedeputeerde staten. Immers, op grond van artikel 20.1, eerste lid, Wm worden besluiten op grond van onder meer de Wbb pas van kracht met ingang van de dag waarop de termijn van 6 weken afloopt voor het indienen van een bezwaarschrift. Dit houdt in principe in dat beter met de uitvoering van het saneringsplan kan worden gewacht tot 6 weken na de instemmingverlening.

Uiteraard staat het de initiatiefnemer vrij voor eigen risico eerder met de uitvoering te beginnen. Het is denkbaar dat hij dit aandurft als tijdens de procedure voorafgaand aan de instemming geen enkele zienswijze is geuit.

De initiatiefnemer kan verder ons verzoeken gebruik te maken van artikel 20.5 Wm.

Dit artikel houdt in dat wij de mogelijkheid hebben de beschikking instemmen met het saneringsplan direct van kracht te verklaren.

Feitelijke aanvang sanering

Na het verkrijgen van de instemming met het saneringsplan dient de feitelijke start van de saneringswerkzaamheden uiterlijk 1 week voor de aanvang van de sanering bij ons te worden gemeld. Dit geldt ook voor de aanvang van een nieuwe fase van de sanering. Hiervoor moet gebruik worden gemaakt van het formulier "Melding van de feitelijke aanvang van de saneringswerkzaamheden" (www.provincie.drenthe.nl).

Overige meldingen

Ook het bereiken van in het saneringsplan geformuleerde mijlpalen, zoals de einddiepte bij ontgraven en het beëindigen van de sanering, moet worden gemeld. Hiervoor stellen wij voorschriften op in de beschikking instemmen met het saneringsplan.

Uitvoering van de sanering

Nadat de start van de sanering is gemeld kan worden overgegaan tot de uitvoering van de sanering.

De saneringsuitvoering omvat het aanbrengen van voorzieningen, het uitvoeren van civieltechnische werken, het onttrekken en zo nodig behandelen van grondwater of bodemlucht etc. Het precieze moment waarop de sanering start is het moment waarop ondergrondse werkzaamheden worden verricht waardoor de bodemverontreiniging wordt “geraakt”. Voorbereidende werkzaamheden zoals het slopen van panden, het plaatsen van hekwerk, het inrichten van een werkplek, het plaatsen van verkeersborden enz. vallen er niet onder en mogen dus eerder beginnen. De regie (directievoering) ligt in beginsel bij de initiatiefnemer/opdrachtgever. Het is gewenst om door een onafhankelijke partij de voortgang en het milieu hygiënisch resultaat van de sanering tijdens de uitvoering te laten bewaken. Deze milieukundige begeleiding ziet niet alleen toe op het verwezenlijken van het (civielrechtelijke) contract tussen de opdrachtgever en aannemer, maar ook op het verwezenlijken van de (bestuursrechtelijke) overeenkomst tussen bevoegd gezag en beschikking houder (de beschikking instemming saneringsplan).

Voor het uitvoeren van een sanering met pluim maken we het volgende onderscheid:

Eigenaren van bedrijfsterreinen

- Veroorzaker, bronperceel = grond en grondwater inclusief pluim perceel overschrijdend;
- Niet veroorzaker, bronperceel, = grond en grondwater inclusief pluim perceel overschrijdend;
- Niet veroorzaker, geen bronperceel, = grond en grondwater eigen perceel.

Particulieren niet zijnde bedrijfsterrein

- Veroorzaker, bronperceel = grond en grondwater inclusief pluim perceel overschrijdend
- Schuldig eigenaar, bronperceel = grond en grondwater, eigen perceel
- Niet schuldig eigenaar, bronperceel/geen bronperceel = vangnet artikel 48 WBB

Voortgang en beëindiging sanering

Wij vinden het noodzakelijk dat over de voortgang en beëindiging van de sanering overleg met ons plaatsvindt.

Voor situaties waarbij de saneringsdoelstelling nog niet is bereikt, maar er twijfels bestaan over nut en noodzaak van het doorzetten van de sanering, is het beslismodel ontwikkeld (Beslismodel voor evaluatie- en beëindiging van bodemsaneringen, provincies Groningen, Fryslân, Overijssel en Drenthe, april 2004). Het beslismodel hanteren wij als richtlijn bij de heroverweging van de saneringsaanpak en/of doelstelling. In bijlage 6 is het model schematisch weergegeven. In de Circulaire bodemsanering staat zowel in de aanbiedingsbrief als in bijlage 5 een handreiking om het saneringsresultaat te beoordelen. Het Drentse beleid over monitoring hebben wij in bijlage 5 van deze bodemnota meer in detail aangegeven. De uitgangspunten en terminologie uit de circulaire zijn daarbij voor zover nodig overgenomen.

12.2 Zorg tijdens saneren

Landelijk beleid

Bodemsaneringen kunnen bestaan uit een actieve en een passieve fase of bestaan uit slechts een van deze fasen. Bij de actieve fase wordt de verontreiniging situatie actief beïnvloed, bijvoorbeeld door grondwateronttrekking, bodemluchtonttrekking, het toedienen van voedingsstoffen ter stimulatie van biologische afbraak of ontgraving. De passieve fase bestaat uit monitoring van de bodem- en grondwaterkwaliteit als controlefase na de actieve saneringsmaatregelen. Voordat op een passieve saneringsfase kan worden overgegaan moet het doel van de actieve saneringsfase gehaald zijn.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Zorg tijdens de actieve saneringsfase

Van actieve zorg tijdens de sanering is sprake wanneer de saneringsdoelstelling nog niet is bereikt. Dit zijn actieve maatregelen die erop gericht zijn de saneringsdoelstelling te bereiken of vast te stellen dat de stabiele eindsituatie zal worden bereikt door middel van monitoring (trede 3 van de saneringsladder, zie bijlage 7).

Tijdens de actieve saneringsfase is de zorg gericht op het controleren van de actieve maatregelen en de effecten daarvan. Deze worden getoetst op bepaalde momenten. Tijdens de uitvoering van de maatregelen kunnen bovendien gebruiksbeperkingen aan de orde zijn.

Zorg tijdens de passieve saneringsfase

Tijdens de passieve saneringsfase bestaat de zorg uit het monitoren van de verontreiniging situatie, met als doel om te controleren of de verwachte ontwikkeling van de verontreiniging situatie in de praktijk ook zo verloopt als voorzien. Wij toetsen hier op vastgestelde momenten. In Drenthe geldt dat minimaal op de volgende momenten tijdens de passieve saneringsfase getoetst moet worden:

- 1 jaar na afsluiting van de actieve sanering;
- 5 jaar na afsluiting van de actieve sanering;
- daaropvolgend: elke 5 jaar.

Tijdens de passieve saneringsfase kunnen specifieke gebruiksbeperkingen gelden, gericht op het in stand houden van het monitoringsnetwerk. Indien blijkt dat er een stabiele situatie is ontstaan, kan met minder monitoring dan hierboven is aangegeven worden volstaan. Als er kwetsbare objecten in de buurt zijn zal er afhankelijk van de aard van de verontreinigende stoffen en het soort object op basis van maatwerk een monitoringsregiem gelden.

12.3 Wijzigingen voor en tijdens de sanering

Landelijk beleid

In de Wbb is de verplichting opgenomen dat een sanering moet worden uitgevoerd volgens het saneringsplan en de voorschriften uit de beschikking instemmen met het saneringsplan. Wanneer er wijzigingen optreden ten opzichte van het saneringsplan, moeten deze door de saneerder minimaal 2 weken van tevoren worden gemeld aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag kan vervolgens aanwijzingen geven over de verdere uitvoering van de sanering. In de Wbb is ook opgenomen dat die aanwijzingen van het bevoegd gezag opgevolgd moeten worden.

Het doel van de melding is dat het bevoegd gezag wordt geïnformeerd als er keuzes worden gemaakt die invloed hebben op het resultaat en de uitvoering van de sanering.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Wijziging saneringsplan

In de instemmingbeschikking op een saneringsplan geven wij vaak een bandbreedte aan bij de te bereiken saneringsdoelstelling. Dit gebeurt door naast de gewenste saneringsdoelstelling ook een harde, minimaal te bereiken saneringsdoelstelling te formuleren die in ieder geval gerealiseerd moet worden. In de praktijk wordt vaak afgeweken van de gewenste saneringsdoelstelling. Dit wordt nu voor een groot deel ondervangen door invoering van deze bandbreedte. Ondanks deze bandbreedte kan de aanpak van de sanering in de praktijk nog afwijken van het plan.

Wijzigingen op het saneringsplan moeten zo snel mogelijk (ten minste 2 weken voordat de wijziging wordt uitgevoerd) aan ons worden gemeld via het ingevulde meldingsformulier Wijziging saneringsplan (www.provincie.drenthe.nl).

Hier kan het gaan om wijzigingen die er zijn voordat er is gestart met de sanering of wijzigingen die tijdens de uitvoering van de sanering naar voren komen.

Wij onderscheiden de volgende categorieën van wijzigingen:

1. Wijzigingen die leiden tot een andere, minder vergaande saneringsdoelstelling; schriftelijke melding en indienen nieuw/herzien saneringsplan.
2. Wijzigingen die niet leiden tot een minder vergaande saneringsdoelstelling, maar uitvoeringsmaatregelen die afwijken van het saneringsplan; schriftelijke melding.
3. Wijzigingen die niet leiden tot een minder vergaande saneringsdoelstelling, maar wel passen binnen het saneringsplan; overleg toezichthouder.

Indien de wijziging zich tijdens de uitvoering voordoet, dient deze meteen gemeld te worden. De melding van de wijziging wordt gepubliceerd als er sprake is van een minder vergaande saneringsdoelstelling.

Ad 1.

Wijzigingen die leiden tot een andere, minder vergaande saneringsdoelstelling (schriftelijke melding en indienen nieuw/herzien saneringsplan). Het gaat hierbij om de volgende situaties:

- een minder vergaande bodemkwaliteitsnorm behorende bij de functie voor de bovengrond;
- een hogere terugsaneerwaarde voor de grond of het grondwater;
- een hogere trede voor de ondergrond;
- een onvoorziene restverontreiniging. Dit is een restverontreiniging die vooraf, op basis van de onderzoeksgegevens, het saneringsplan en de terreinsituatie, redelijkerwijs niet voorspeld kon worden.

Ad 2.

Wijzigingen die niet leiden tot een minder vergaande saneringsdoelstelling, maar niet passen binnen het saneringsplan (schriftelijke melding). Hieronder worden de volgende situaties verstaan:

- De wijziging heeft gevolgen voor belangen van derden, bijvoorbeeld:
 - de saneringswerkzaamheden breiden zich uit tot percelen van derden;
 - de wijziging brengt bovengronds gebruik van percelen van derden met zich mee;
 - er kan schade optreden aan eigendommen van derden (bijvoorbeeld zettingsrisico's);
 - er kan overlast ontstaan in de omgeving (bijvoorbeeld door grote toename transportbewegingen);

- er zijn nieuwe/extra vergunningen noodzakelijk (onttrekkingsvergunning, kapvergunning etc.).
- Een andere wijze van uitvoeren die echter tot hetzelfde (of een beter) saneringsresultaat leidt, bijvoorbeeld:
 - ontgraven in plaats van isoleren;
 - biosparging in plaats van onttrekken;
 - onttrekken in plaats van vacuümextractie;
- Een grote afwijking van de omvang en/of diepte van een ontgraving of een restverontreiniging:
 - het ontgravingsvolume wijkt meer dan 25% af (met een minimum van 250 m³);
 - de gemiddelde ontgravingsdiepte wijkt meer af dan 1 m;
 - de ontgravingsdiepte wijkt dusdanig af dat alsnog een bemaling noodzakelijk is;
 - het restverontreinigingsvolume wijkt meer dan 25% af van de in het saneringsplan gemaakte inschatting.

Ad 3.

Wijzigingen die niet leiden tot een minder vergaande saneringsdoelstelling, maar wel passen binnen het saneringsplan (overleg toezichthouder). Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan:

- meer/minder grond ontgraven of grondwater onttrekken;
- verontreinigde grond gaat naar een andere verwerker;
- het onvoorzien moeten verwijderen van ondergrondse obstakels (zoals funderingsmateriaal en afval).

Overgangsbepaling bij oude saneringen met wijzigingen van het saneringsplan

Ook als handelingen al zijn uitgevoerd (lopende saneringen van voor de wetwijziging Wbb van 1 januari 2006 waarvoor nog geen evaluatieverslag is ingediend) maar er wel sprake was van een wijziging van het saneringsplan, is een melding artikel 39 vierde lid, nodig. Een dergelijke melding achteraf, met de bijbehorende reactie van ons is nodig, omdat er anders geen goedgekeurde werkwijze bestaat waaraan het evaluatieverslag kan worden getoetst. De eindevaluatie kan in dat geval dus niet in behandeling worden genomen!

Ook voor de handhaving geldt dat getoetst wordt aan het oorspronkelijke saneringsplan en de daarop genomen beschikking. Nadrukkelijk wordt opgemerkt dat het niet melden van wijzigingen van thans lopende saneringen strijdig is met de Wbb.

Wijziging gebiedsplan

Degene die een gebiedsplan heeft vastgesteld (niet zijnde gedeputeerde staten) dient gedeputeerde staten op de hoogte te stellen van de wijziging van het plan.

Wijziging tenaamstelling

De beschikking instemmen met het saneringsplan is een (rechts)persoonsgericht besluit. Dit wil zeggen dat de beschikking gericht is tot degene die voornemens is de bodem te saneren (de melder). Deze melder is verantwoordelijk voor de uitvoering van de sanering en de nazorg na saneren. Voordat het saneringsplan volledig is uitgevoerd, is het mogelijk dat door omstandigheden (bijvoorbeeld naar aanleiding van overdracht van de eigendom van de saneringslocatie) een ander de juridische verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de sanering en de nazorg wil overnemen.

Om dit te kunnen realiseren is een gedeeltelijke herziening van de beschikking gericht op de tenaamstelling) waarbij met het saneringsplan is ingestemd nodig. Daarvoor moeten de oorspronkelijke melder en degene die de sanering wil overnemen (de nieuwe melder) gezamenlijk een verzoek doen aan ons om de beschikking op naam te stellen van de nieuwe melder.

Bij dit verzoek dienen de gegevens te worden gevoegd van de nieuwe melder en een nieuw overzicht van de (nog te maken) sanerings- en zorgkosten en de daarvoor beschikbare middelen. Bij de behandeling van het verzoek tot wijziging van de tenaamstelling van de beschikking instemmen met het saneringsplan worden vooral de financiële gevolgen van de wijziging van de tenaamstelling beoordeeld.

12.4 Evaluatie

Landelijk beleid

Over een evaluatieverslag moet een beschikking tot instemmen worden genomen (artikel 39c). Het saneringsplan, de beschikking instemmen met het saneringsplan en de wijziging op het saneringsplan zijn de belangrijke documenten waaraan wordt getoetst. Daarin wordt immers de afgesproken saneringsvariant vastgelegd. De toets is uiteindelijk op de doelstelling van artikel 38 Wbb en aan het saneringsplan. Indien er na sanering bij restverontreiniging geen nazorgmaatregelen nodig zijn, maar wel gebruiksbeperkingen, dan kan dat geregeld worden via het evaluatieverslag en de instemming met het evaluatieverslag. De beschikking instemmen evaluatieverslag met gebruiksbeperkingen is een publiekrechtelijke beperkingen volgens WKPB.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Evaluatieverslag

Na afronding van de sanering moet binnen 13 weken na afronding een schriftelijk verslag bij ons ter instemming worden ingediend. Deze termijn kan – mits voldoende gemotiveerd – op verzoek worden verlengd. Tenzij anders is overeengekomen in het saneringsplan/de beschikking of onze reactie op de wijziging van het saneringsplan, verstaan wij onder het begrip “afronding saneringswerkzaamheden” het tijdstip waarop de laatste saneringsactiviteit heeft plaatsgevonden zoals dit is beschreven in het saneringsplan.

Hiervoor dient gebruik gemaakt te worden van het formulier voor het aanvragen van een beschikking instemmen met een evaluatieverslag (www.provincie.drenthe.nl). De vereisten waar een evaluatieverslag minimaal aan moet voldoen zijn opgenomen in het formulier.

Betreft het een BUS-sanering, dan dient gebruik gemaakt te worden van het daarvoor bestemde formulier BUS-evaluatieverslag (<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienm>).

Evaluatie bij grond en grondwater (of in situ) saneringen

Als er sprake is van een grondsanering gevolgd door een grondwater- of een in situ sanering die duidelijk te onderscheiden saneringsdoelstellingen kent, zullen de saneringsstappen in principe apart worden geëvalueerd en beschikt. Als de grondwater- of in situ sanering naar verwachting kort na de grondsanering (< 6 maanden) zal worden afgerond, kan volstaan worden met één evaluatierapport van de totale sanering.

Evaluatie bij gefaseerde saneringen

Bij een gefaseerde sanering moet na iedere afzonderlijke fase (zoals in het saneringsplan is aangegeven) een evaluatierapport worden opgesteld.

Tussenevaluatie

Bij langlopende saneringen willen wij grip hebben op het verloop van de sanering. Op basis van het saneringsplan/de beschikking zullen dan ook zogenaamde tussenevaluatierapporten moeten worden opgesteld. Deze tussenevaluaties kunnen worden gekoppeld aan zogenaamde

ijkmomenten. Het tussenevaluatierapport geeft de saneringssituatie weer vanuit milieukundig oogpunt. De monitoringsresultaten moeten worden vermeld in samenhang met de resultaten van voorgaande jaren. Op basis van (het verloop van) deze resultaten zal het adviesbureau moeten aangeven of de sanering conform verwachting verloopt (wordt de saneringsdoelstelling behaald en is dit op het verwachte moment).

Eidevaluatie

Nadat de grondwatersanering is afgerond moet er een eindevaluatieverslag ter instemming worden ingediend.

De grond- en grondwatersanering kunnen als afgerond worden beschouwd als wij met een beschikking op het(de) evaluatieverslag(en) hebben ingestemd.

12.5 Zorg na saneren (nazorg)

Landelijk beleid

Als er verontreinigingen achterblijven na sanering, is nazorg nodig. De vervuilde bodem moet dan “blijvend worden beheerd”. Nazorg is vooral nodig bij mobiele verontreiniging, verontreiniging die zich verder kan verspreiden. Maar ook bij immobiele verontreinigingen kan nazorg nodig zijn.

Nazorg bij mobiele verontreiniging houdt in dat er periodiek moet worden gemeten of de verontreiniging zich verplaatst en of folies, damwanden en drainage nog naar behoren functioneren of moeten worden vervangen. Bij immobiele verontreinigingen zijn het maatregelen gericht op het in stand houden van de saneringsmaatregel. Hiervoor gelden gebruiksbeperkingen, zoals geen diepwortelende beplanting of aanleggen van vijvers met een diepte groter dan de dikte van de leeflaag. Ook kan het betekenen dat gebruik voor een gevoeliger functie, anders dan in het saneringsplan is beschreven, niet is toegestaan. De maatregelen en gebruiksbeperkingen moeten zijn beschreven in een nazorgplan. Het bevoegd gezag moet instemmen met het nazorgplan. Als regel geldt dat het nazorgplan gelijktijdig wordt ingediend met het evaluatieverslag. In het nazorgplan moet zijn beschreven wie er aangesproken kan worden op het deugdelijk uitvoeren van de nazorgverplichtingen en moet onderscheid worden gemaakt tussen de gebruiksbeperkingen en de verplichting tot het nemen van nazorgmaatregelen. Indien er na sanering bij restverontreiniging geen nazorgmaatregelen nodig zijn, maar wel gebruiksbeperkingen, dan hoeft geen nazorgplan worden opgesteld, maar kan dit worden opgenomen in het evaluatieverslag. Uit de beschikking als bedoeld in artikel 39d, derde lid, vloeit een publiekrechtelijke beperking voort volgens de WKPB, voor de percelen die zich bevinden binnen de interventiewaardecontour in het vaste deel van de bodem. De publiekrechtelijke beperking wordt ingeschreven bij het Kadaster in het openbaar register. Zo kan iedereen nagaan of op een bepaalde locatie nazorg verplicht is. Zolang de verontreiniging in de bodem een risico vormt, moet die worden beheerst, beheerd en gecontroleerd.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Nazorgplan

Het nazorgplan moet uiterlijk 13 weken na indiening van het evaluatierapport bij ons worden ingediend. Deze termijn kan – mits voldoende gemotiveerd – op verzoek worden verlengd. Voor het indienen van een nazorgplan dient gebruik gemaakt te worden van het formulier voor het aanvragen van een beschikking instemmen met een nazorgplan (www.provincie.drenthe.nl).

Indien het nazorgplan zowel nazorgmaatregelen als gebruiksbeperkingen betreft mag dit plan onderdeel zijn van het evaluatierapport. In de titel van het gezamenlijke rapport moet dan expliciet worden vermeld dat het een evaluatieverslag inclusief nazorgplan is. De nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen inclusief de (financiële) verantwoordelijkheden dienen in een apart hoofdstuk nazorg te worden beschreven.

Nazorg

Met nazorg bedoelen wij “het geheel aan technische, juridische, organisatorische en financiële maatregelen om het saneringsdoel voor onbepaalde tijd in stand te houden nadat dit is bereikt”. De maatregelen zijn het eeuwigdurende in stand houden en controleren van de isolerende voorzieningen, gebruiksbeperkingen, administratief beheer en daarbij behorende (financiële) verantwoordelijkheden. Nazorg is onder te verdelen in passieve en actieve nazorg (zie bijlage 7). Ons uitgangspunt is saneren met een zo gering mogelijke nazorg.

In bijlage 7 is een overzicht gegeven van de nazorgmaatregelen die minimaal vereist zijn. Samengevat kunnen de volgende aspecten van nazorg na saneren worden onderscheiden.

- Gebruiksbeperkingen en het in stand houden van de situatie (leeflaag en dergelijke).
- Monitoring en actieve maatregelen (beheersing om verspreiding tegen te gaan).

(Publiekrechtelijke) gebruiksbeperkingen

In hoofdstuk 8 is al ingegaan op mogelijke gebruiksbeperkingen die kunnen gelden bij aanwezigheid van bodemverontreiniging. Uitgangspunt bij een functiegerichte sanering is dat normaal gebruik behorende bij die functie mogelijk is. Ook is in hoofdstuk 8 al ingegaan op dit begrip van “normaal gebruik”. Daarbij is aangegeven dat het normaal gebruik zich beperkt tot de leeflaag en niet tot de diepere ondergrond. In de beschikking instemmen op het nazorgplan worden de gebruiksbeperkingen aangegeven.

Na sanering is van een (publiekrechtelijke) gebruiksbeperking alleen sprake als:

- er een restverontreiniging in de grond boven de interventiewaarde is en
- het normale gebruik van de bodem gelet op de functie niet meer mogelijk is of beperkt wordt c.q. saneringsmaatregelen in stand moeten worden gehouden om het normale gebruik blijvend mogelijk te maken.

Eventuele gebruiksbeperkingen buiten de interventiewaardecontour zijn geen publiekrechtelijke gebruiksbeperkingen en worden niet ingeschreven bij het Kadaster in het openbaar register. Deze gebruiksbeperkingen, zoals het afvoeren van licht verontreinigde grond, worden wel in de correspondentie aan betrokkenen vermeld.

Het normale gebruik geldt voor het gehele gebied dat in het nazorgplan als gesaneerd wordt aangegeven, dus ook het gedeelte waar niet actief is gesaneerd, omdat al aan de leeflaagcriteria behorende bij de functie werd voldaan. Dit betekent ook dat als in dit gebied werkzaamheden worden verricht (zoals het leggen van kabels en leidingen) die zich beperken tot de gesaneerde leeflaag, deze vallen onder het normale gebruik waarvoor geen meldingsplicht meer geldt. Als de grond onder de leeflaag van dezelfde of betere kwaliteit is als de leeflaag, is ook tot grote diepte grondverzet mogelijk, zonder dat vermenging van verschillende kwaliteiten grond optreedt. Werkzaamheden waarbij de aanwezige leeflaag of verhardingslaag tijdelijk wordt aangetast of doorbroken en de grondkwaliteit onder de leeflaag slechter is, kunnen in een nazorgplan worden geregeld. Voorwaarde daarbij is wel dat de oude situatie na afronding wordt hersteld. Als dit niet geregeld is of als de werkzaamheden tot een andere eindsituatie leiden, is een nieuw saneringsplan nodig.

Informatieplicht derden

In alle situaties waar verontreiniging in de bodem aanwezig is geldt een informatieplicht naar gebruikers en toekomstige eigenaren (bij verkoop). Het gaat hierbij om het verstrekken van gegevens over de aard en omvang van de verontreiniging en de sanerings- en/of nazorgverplichtingen die daarop rusten en de in acht te nemen gebruiksbeperkingen. Deze plicht geldt voor de eigenaren van percelen met bodemverontreiniging. Informatie over bodemverontreiniging kan deels bij het Kadaster en openbaar register, maar vooral bij de provincie en gemeenten worden verkregen. Voor informatie kan in eerste instantie de website van de provincie Drenthe www.provincie.drenthe.nl worden geraadpleegd.

12.6 Overdracht van de nazorg

Landelijk beleid

In de praktijk komt het veel voor dat na de sanering de initiatiefnemer/opdrachtgever de rechten en plichten voortvloeiend uit het nazorgplan wil overdragen. Dit moet via een besluit van het bevoegd gezag Wbb. Dit kan door een wijziging tenaamstelling. Voor informatie over de wijziging tenaamstelling wordt verwezen naar paragraaf 12.3. De beschikking instemmen met het nazorgplan is echter een nieuw (rechts)persoonsgericht besluit. Dus als vooraf bekend is dat een andere partij de nazorg op zich zal nemen, kan deze partij het nazorgplan indienen.

Drents beleid en toelichting

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Voorwaarde

Wij stellen als voorwaarde dat bij het indienen van een nazorgplan een overeenkomst wordt bijgesloten waarin, voor gevallen waarbij initiatiefnemer en indiener van het nazorgplan niet dezelfde zijn, de afspraken tussen de initiatiefnemer en de indiener van het nazorgplan over de overdracht van de nazorg zijn vastgelegd.

Bij het indienen van een nazorgplan moeten de gegevens worden gevoegd van de degene die verantwoordelijk is voor de nazorg en een nieuw overzicht van de (nog te maken) nazorgkosten en de daarvoor beschikbare middelen.

Nazorg grondwater

Het onttrekken van grondwater binnen interventiewaarde is verboden voor consumptie, veedrinken en beregening.

13 Procedure

Landelijk beleid

Op het aanvragen en nemen van diverse beschikkingen volgens de Wbb is de Awb van toepassing. De Wbb bepaalt zelf voor diverse te nemen beschikkingen de termijn waarbinnen de beschikking moet worden genomen.

Met beschikkingen bedoelen we: bepaling van ernst en spoed, instemming met het (deel) saneringsplan/gebiedsplan, evaluatieverslag en nazorgplan.

Aanvraag

Binnen 15 weken beslist het bevoegd gezag over de ernst en spoed van de sanering en over de instemming met het saneringsplan. Een beslissing op een nazorgplan dient binnen 6 maanden na ontvangst te worden gegeven.

Voor de instemming met het gebiedsplan is afdeling 3.4 van de Awb van toepassing.

Daar waar geen beslistermijn in de Wbb wordt gegeven, dient een besluit volgens de Awb binnen een redelijk termijn worden gegeven. Dit geldt voor het instemmen met een evaluatieverslag. De Wbb geeft aan wanneer het bevoegd gezag zelf nadere regels kan stellen over aanvragen.

Voor de melding volgens BUS geldt geen procedure volgens de Awb maar de procedure genoemd in de Handreiking BUS. Voor de melding dient gebruik te worden gemaakt van het BUS-formulier. De beslissing van het bevoegd gezag op een melding volgens BUS is geen besluit in de zin van de Awb. Er is geen gelegenheid voor het geven van zienswijzen en de bezwaar- en beroepsprocedure is niet van toepassing. Voor een beslissing op een melding BUS geldt dat binnen 5 weken de melder bericht krijgt van het bevoegd gezag of de sanering past binnen het BUS. Betreft de melding een tijdelijke uitplaatsing, dan bericht het bevoegd gezag binnen 5 werkdagen of de melding past binnen het BUS. Een BUS-melding vervalt indien de start van de saneringswerkzaamheden niet plaatsvindt binnen 12 maanden na ontvangst van de melding. Na een sanering volgens het BUS volgt wel een Awb-procedure voor het instemmen met een evaluatieverslag. Voor een BUS sanering tijdelijke uitplaatsing is geen evaluatieverslag nodig.

Openbare kennisgeving

Van de melding artikel 28 Wbb en de BUS melding stellen gedeputeerde staten, indien het niet hun voornemen betreft, burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente op de hoogte. Tegelijkertijd doen zij daarvan kennisgeving in één of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen dan wel langs elektronische weg. Dit geldt ook voor de besluiten die gedeputeerde staten neemt op een nader onderzoek, saneringsplan, evaluatieverslag en nazorgplan.

Beslistermijn verlengen

Binnen 6 weken na ontvangst van de aanvraag om instemming met het saneringsplan kan het bevoegd gezag besluiten tot verlenging van de beslistermijn. Er geldt een maximale beslistermijn tot 30 weken na ontvangst van de aanvraag.

Opschorten beslistermijn

Het bevoegd gezag kan volgens de Awb de aanvrager de gelegenheid geven om de gegevens aan te vullen, indien zij van mening is dat de gegevens onvoldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag. Dit betekent dat de beslistermijn voor het nemen van de beschikking wordt opgeschort. Deze opschorting loopt tot de dag waarop de stukken binnen zijn of de termijn verstreken is. Het opvragen van aanvullende gegevens kan gedurende de hele procedure.

Zienswijze en beroep bij Awb 3.4

Belanghebbenden kunnen, tijdens de ter inzage periode van 6 weken, zienswijzen indienen bij gedeputeerde staten op de ontwerpbesikking van een nader onderzoek, saneringsplan/ gebiedsplan, evaluatieverslag of nazorgplan.

Na verzending van de definitieve besikking kunnen belanghebbenden die zienswijzen naar voren hebben gebracht, gedurende de ter inzage ligging van dit besluit op grond van de Algemene wet bestuursrecht een beroepschrift indienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Wijziging op saneringsplan en de saneringsdoelstelling

Een wijziging op het saneringsplan, gebiedsplan en de saneringsdoelstelling dient volgens de Wbb bij het bevoegd gezag te worden gemeld. De reactie van het bevoegd gezag op deze meldingen is geen besluit volgens de Awb. Dit betekent dat er geen mogelijkheid is voor belanghebbenden om bezwaar en beroep aan te tekenen. Hij zal moeten wachten tot het moment van instemmen met het evaluatierapport.

Drents beleid

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Aanvraag

Voor het aanvragen van de diverse besikkingen en meldingen volgens de Wbb hebben wij formulieren (met uitzondering van BUS-formulieren) ontwikkeld die moeten worden gebruikt. De meest recente formulieren moeten worden gebruikt en zijn te downloaden (www.provincie.drenthe.nl/thema/bodem/bodemsanering/formulieren). In deze formulieren zijn ook nadere regels opgenomen die wij volgens de Wbb kunnen stellen.

Onze voorkeur gaat uit naar het digitaal indienen van de aanvraag om besikking. Voor de BUS meldingen is dit landelijk ontwikkeld en geregeld. De aanvragen om besikkingen en bijbehorende gegevens kunnen via post@drenthe.nl worden ingediend.

Voor het nemen van de hiervoor genoemde besikkingen volgen wij in principe de Awb (hoofdstuk 4, AWB) met uitzondering van de procedure instemming gebiedsplan (3.4 Awb).

De ontwerpbesikking wordt aangekondigd in een advertentie in de krant en via elektronische weg. De bijbehorende stukken liggen ter inzage bij de gemeente en provincie. Belanghebbenden krijgen twee weken de gelegenheid hun zienswijze te geven. Eigenaren van percelen die aangrenzend zijn aan het perceel of de percelen waarop de besikking van toepassing is, worden door ons ingelicht per brief. Na ontvangst van de definitieve besikking bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen bij gedeputeerde staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure verwijzen wij naar <http://www.provincie.drenthe.nl/e-loket/bezwaarschriften>.

De procedure afdeling 3.4 Awb kunnen wij toepassen wanneer wij denken dat dit nodig is. Indien redelijkerwijs te verwachten is dat er geen belanghebbenden zijn of de verontreiniging geeft geen risico voor de volksgezondheid, kunnen wij besluiten om direct over te gaan tot de definitieve besikking. Dit betekent dat er geen gelegenheid is voor het geven van zienswijze. Er geldt dan wel een bezwaar- en beroepsprocedure.

Dwangsom

Op grond van de Awb kan de provincie bij het te laat nemen van besikkingen door de aanvrager verplicht worden tot het betalen van een dwangsom. Dit geldt niet voor aanvragen die na het verlopen van de termijn van rechtswege worden gehonoreerd, zoals bij het saneringsplan

en het nazorgplan. Dit betekent dat de dwangsomregeling van toepassing is op de aanvraag over de ernst en spoed van een geval van bodemverontreiniging, gebiedsplan, het evaluatieverslag en de aanvraag subsidie Bedrijvenregeling.

Om aanspraak te kunnen maken op een dwangsom moet de aanvrager het bestuursorgaan schriftelijk in gebreke stellen. Wij hebben dan nog 2 weken de tijd om alsnog te beslissen. Gebeurt dit niet, dan bedraagt de dwangsom maximaal € 1.260,00 (bereikt na 42 dagen).

Verlenging beslistermijn saneringsplan

Verlenging van de beslistermijn over de instemming met het saneringsplan passen wij toe in gevallen waar het gaat om ingewikkelde en/of grootschalige projecten.

Wijziging op saneringsplan

Hiervoor verwijzen wij naar paragraaf 12.3 van deze nota.

Openbare kennisgeving

De door ons ontvangen meldingen (artikel 28 Wbb en BUS) en de door ons afgegeven besluiten op een nader onderzoek, saneringsplan, gebiedsplan, evaluatieverslag en nazorgplan publiceren wij in een huis en huis blad en langs elektronische weg. www.provincie.drenthe.nl/bekendmakingen

14 Toezicht en handhaving

Landelijk beleid

Handhaving zorgt dat de wettelijke regels worden nageleefd of dat de overtredingen van de regels worden bestraft en/of hersteld. De wetgever heeft daarvoor een aantal instrumenten beschikbaar gesteld.

Om tot bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke handhaving te komen, is toezicht en opsporing noodzakelijk. Toezicht is het controleren of men volgens de wettelijke voorschriften handelt. Opsporing is het door gericht zoeken vaststellen van strafbare feiten. Om te controleren en/of te constateren dat er sprake is van overtreding van de wettelijke voorschriften, beschikt het bevoegd gezag over toezichthoudende ambtenaren. Voor de strafvervolging zijn er ook algemene en buitengewone opsporingsambtenaren aangesteld. Aan deze ambtenaren zijn wettelijk vastgestelde bevoegdheden toegekend voor het houden van toezicht en de opsporing

Effectieve en efficiënte handhaving vraagt om professionele mensen binnen een organisatie. De tekortkomingen bij het toezicht en de handhaving van de milieuwetgeving in het algemeen hebben geresulteerd in een professionaliseringsslag. Deze operatie loopt al vele jaren maar heeft met de komst van de nieuwe kwaliteitscriteria van de Wabo een nieuwe impuls gekregen. Alleen op die manier kan men ervoor zorgen dat men de juiste zaken doet en dat men die zaken juist doet. Ieder bevoegd gezag heeft, in het kader van de professionalisering, het handhavingproces voor haar milieutaken beschreven.

De handhavingstaak die voortvloeit uit de Wbb is zeer divers van aard en stelt enkele specifieke eisen aan de programmering en organisatie. Om daaraan tegemoet te komen zijn in de “Handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb”, de kwaliteitscriteria voor het professioneel handhaven van de Wbb nader uitgewerkt. De “Handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb” gaat in op het strategisch/organisatorische kader van de handhaving van de Wbb. Ter ondersteuning bij de verdere ontwikkeling van de kwaliteit van toezicht en handhaving bij bodemsaneringen heeft de SIKB de “Handhavings-uitvoeringsmethode Wbb (HUM Wbb)” gemaakt. Hierin zijn alle relevante ervaringen en ontwikkelingen van de afgelopen jaren verwerkt. Deze HUM Wbb is een uitwerking van het operationele beleid en gaat uit van oplossingsrichtingen en ontwikkelingen rondom afspraken over samenwerking tussen diverse toezichthouders en handhavers en/of sanctiestrategieën.

De HUM Wbb is bedoeld voor iedereen die vanuit de bestuursrechtelijke of strafrechtelijke handhaving betrokken is bij de uitvoering van de Wbb en over voldoende kennis van de regelgeving, expertise en ervaring beschikt om handhavingstaken goed zelfstandig uit te voeren.

Toezicht en handhaving zijn ook de kritische succesfactoren voor het Bbk. Voor de ontwikkeling van de kwaliteit van toezicht en handhaving van het Bbk is de Handhavings Uitvoerings Methode Bbk (HUM Bbk) ontwikkeld. De HUM Bbk is één van de instrumenten die moet bijdragen aan een betere beheersing en handhaving van de verschillende stromen grond, baggerspecie en bouwstoffen, maar ook van de toepassing daarvan. Deze HUM levert een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van het bodembeheer.

De “Handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb” en de HUM Wbb zijn documenten die gerelateerd zijn aan de SIKB normbladen 8001 en 8002, de normbladen (land)bodembeheer voor zowel het provinciaal bevoegd gezag als het gemeentelijk bevoegd gezag.

De behoefte aan ketengerichte benadering in de handhaving neemt toe. Ketenhandhaving is door relevante toezicht-houders op elkaar afgestemd toezicht/handhaving op een branche, keten, locatie of object. Voor grond geldt dit omdat grond typisch een voorbeeld is van een (risicovolle) stof die door opeenvolgende partijen wordt be- en verhandeld. Ketenhandhaving is gericht op het handhaven van de wet- en regelgeving op deze overdrachtsmomenten.

Toezicht en handhaving Wbb en Bbk en ketenhandhaving behoort tot het basistakenpakket van de RUD.

Drents beleid

Wij sluiten aan bij het landelijke beleid met navolgende Drentse aanvullingen.

Bodemsanering kenmerkt zich door hoge kosten. De belangen bij het desbetreffende onroerend goed zijn meestal groot. Het is verleidelijk om de kosten te ontlopen door regels niet na te leven. Toezicht en handhaving bij bodemsanering vinden wij daarom belangrijk. Als hulpmiddel bij het toezicht en handhaving wordt de zogenaamde HUM-Wbb gehanteerd.

Toezicht

Vanuit onze rol als bevoegd gezag Wbb voeren wij toezicht uit op de naleving van verplichtingen van deze wet. Concreet gaat het hierbij om de volgende taken:

- toezicht uitvoering bodemsaneringen (beschikkingen of BUS);
- toezicht naleving monitorings- en rapportageverplichtingen;
- toezicht naleving gebruiksbeperkingen;
- toezicht aanpak zorgplichtgevallen;
- toezicht illegale saneringen.

In het geval bij overtredingen en of het constateren van illegale saneringen gaat toezicht over in handhaving. Wij werken samen met andere handhavende organisaties, zoals de Inspectie Leefomgeving en Transport, Regionaal Milieuteam Drenthe (RMT), Arbeidsinspectie, waterschappen en gemeenten.

Uitvoering bodemsanering

In algemene zin ziet de toezichthouder er op toe dat de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens het saneringsplan en de beschikking (reguliere sanering) of de melding in het kader van BUS. Hierbij zal worden gecontroleerd of de uitvoering in overeenstemming is met landelijke wet- en regelgeving en ons beleid op het gebied van bodem zoals in deze bodemnota is verwoord. De focus van het toezicht van de provincie ligt op controle tijdens de saneringsuitvoering op locatie en administratieve controle. Het beleid van de provincie is om iedere saneringslocatie minimaal één keer te bezoeken tijdens de uitvoering. Voorzover al niet opgenomen in de beschikking op het saneringsplan kunnen voorafgaand en tijdens de sanering ook afspraken worden gemaakt bij kritische momenten in de uitvoering. Zoals:

- Het diepste punt van de ontgraving (voordat er aanvulling plaatsvindt);
- De plaatsing van een drain of scheidende folie;
- Het inrichten van een depot.

Naleving diverse maatregelen

Wij hebben de mogelijkheid om maatregelen/verplichtingen op te leggen op het gebied van monitoring en/of rapportage (zie ook hoofdstuk 8). Het controleren op het monitoringstraject valt onder de verantwoordelijkheid van de toezichthouder evenals ook andere maatregelen/verplichtingen opgenomen in de beschikking.

Naleving gebruiksbeperkingen/nazorgverplichtingen

De in de beschikkingen (ernst en spoed, evaluatierapport of nazorgplan) opgelegde gebruiksbeperkingen/nazorgverplichtingen moeten door de eigenaar en/of gebruiker van de locatie worden nageleefd.

De controle op de in de beschikking opgelegde voorschriften wordt programmatisch aangepakt.

Aanpak zorgplichtgevallen

De aanpak van zorgplichtgevallen is beschreven in hoofdstuk 9. Controle op zorgplicht herstel/saneringen valt onder verantwoordelijkheid van toezicht.

Illegale saneringen

Het saneren van een ernstig geval van bodemverontreiniging is alleen toegestaan op basis van een saneringsplan waarmee wij hebben ingestemd. Dit geldt ook voor andere handelingen in of op de bodem waardoor de verontreiniging wordt verplaatst of verminderd. Het uitvoeren van saneringswerkzaamheden zonder instemming op het saneringsplan wordt gezien als een illegale sanering. De taak van toezicht is deze illegale saneringen te signaleren.

Bij bekendwording van de illegale sanering bezoekt de toezichthouder de locatie en verzoekt zonodig de overtreder de werkzaamheden te staken. Hoewel de opdrachtgever van de sanering in eerste instantie verantwoordelijk is, wordt ook de verantwoordelijkheid van de betrokken adviseur/bodemkundige beoordeeld aangezien die wegens zijn rol en deskundigheid deelgenomen kan hebben aan het strafbare feit. De wijze van handhaven hangt af van verschillende factoren, zoals het wel/niet doelbewust begaan van de overtreding en de ernst van de overtreding. Uitgangspunt is dat de illegale situatie zo spoedig mogelijk dient te worden opgeheven en dat ontstane milieuschade wordt hersteld. Waar nodig zal de buitengewoon opsporingsambtenaar optreden en proces verbaal opmaken. Daarnaast wordt veelal melding gedaan van de overtreding bij het RMT en de inspectie L&T. Het zogenaamde bodemsignaal.

Ketenhandhaving

Ketenhandhaving op grondstromen (het volgen van grondstromen in de keten (aannemerij, transportbedrijven, verwerkers)) blijft een belangrijk aspect bij het toezicht en handhaving op bodemsaneringen en illegale saneringen.

Hiervoor gaan wij samen met andere handhavingspartners beleid ontwikkelen.

Bestuurlijke strafbeschikking milieu (BSBm).

In de provincie Drenthe zijn tussen de handavings- en opsporingspartners afspraken gemaakt over de aanpak van milieudelicten. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Handhaving en gedoogstrategie Fysieke Leefomgeving van Provincie Drenthe. Het hierin beschreven stappenplan bij 'grijze' milieudelicten (waaronder Wbb, Bbk etc. valt) wordt ook bij de toepassing van de BSBm gehanteerd.

Vanaf 1 januari 2014 wordt de toezicht en handhaving uitgevoerd door de RUD Drenthe. De bevoegdheden voor de BSBm ligt bij de directeur van de RUD Drenthe.

Bijlagen

1 Overzichtstabel beleidsregels

Artikel Wbb	Begrip	Invulling beleidsruimte	Verwijzing
Definities			
Artikel 1	Bodem	Relatie tussen verharding (van erven en wegen) en bodem	Hoofdstuk 6/ paragraaf 6.2
Artikel 1	Geval van bodemverontreiniging	Gevalsdefinitie voor diffuse verontreiniging	Hoofdstuk 3/ paragraaf 3.3
Artikel 1	Geval van bodemverontreiniging	Voormalige stortplaats een geval van bodemverontreiniging	Hoofdstuk 3/ paragraaf 3.4
Nieuwe verontreiniging			
Artikel 13	Verontreiniging bodem (algemeen)	Melding "nieuwe" verontreiniging	Hoofdstuk 9
Artikel 13	Ongewoon voorval	Uitwerking begrip ongewoon voorval	Hoofdstuk 9
Artikel 13	De verontreiniging zoveel mogelijk ongedaan te maken	Uitwerking sanerings- doelstelling nieuwe verontreiniging	Hoofdstuk 9
Artikel 13 en Artikel 1.1a Wm	Verontreiniging bodem (bij bedrijven met Wm-vergunning)	Relatie Wbb en Wm bij "nieuwe" verontreinigingen bij Wm-bedrijven	Hoofdstuk 9 Hoofdstuk 4/ paragraaf 4.2
Artikel 27	Verontreiniging bodem	Melding "nieuwe" Verontreiniging en aanwijzingen	Hoofdstuk 9
Onttrekkingen			
Artikel 28, eerste lid en derde lid	Verplichte melding verplaatsing verontreiniging (bij onttrekkingen)	Meldingsplicht en maatregelen onttrekkingen	Hoofdstuk 4/ paragraaf 4.5
Ernst en spoed			
Artikel 37, eerste lid	Zodanige risico's dat spoedige sanering noodzakelijk is	Nadere invulling risico's voor: - de mens - het ecosysteem - verspreiding	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.5
Artikel 37, tweede lid	Aanvang sanering zo spoedig mogelijk	Nadere invulling aanvang sanering	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.5
Artikel 37, derde lid	Gebruik mogelijkheid tijdelijke beveiligingsmaatregelen op te leggen	Beschrijving wanneer van mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, bij onaan- vaardbare humane risico's	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.6
Artikel 37, vierde lid	Mogelijkheid beheersmaatregelen te verplichten waaronder monitoring	Monitoring verplicht, ter verificatie en bij wijziging van omstandigheden die kunnen leiden tot andere risico's	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.6
Artikel 37, vijfde lid	Verplichte melding wijzigingen van het gebruik	Melding wijzigingen in het gebruik	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.6
Artikel 37, zesde lid	Melding wijziging omstandigheden	Melding wijziging van omstandig- heden is situatieafhankelijk en locatie specifiek. Richtinggevende voorbeelden worden gegeven	Hoofdstuk 8/ paragraaf 8.6
Saneringsdoelstelling			
Artikel 38, eerste lid	Sanering (doelstelling), bovengrond	Saneringsdoelstelling bovengrond en met name de bovengrond, normaal gebruik, oppervlaktecriterium en leeflaagkwaliteit	Hoofdstuk 10/ paragraaf 10.1

Artikel Wbb	Begrip	Invulling beleidsruimte	Verwijzing
Artikel 38, eerste lid	Sanering (doelstelling), ondergrond	Saneringsdoelstelling ondergrond, stabiele eindsituatie en gefaseerde aanpak met actieve en passieve fase	Hoofdstuk 10/ paragraaf 10.1
Artikel 38, eerste lid	Sanering (doelstelling), gebiedsgericht		Hoofdstuk 10/ paragraaf 10.2.1
Artikel 38, eerste lid	Sanering (doelstelling), hergebruik verontreinigde grond	Onderscheid hergebruik grond binnen een geval en buiten een geval	Hoofdstuk 10/ paragraaf 10.2.2
Artikel 38, eerste lid	Sanering (doelstelling), stortplaatsen	Herontwikkeling of bestemmingswijziging stortplaatsen waarbij aandacht is voor: - herschikken bij sanering, inclusief overslaan afval; - deklaag;	Hoofdstuk 10/ paragraaf 10.2.3
Artikel 38, eerste lid	Sanering(doelstelling), onttrekkingen	Specifieke invulling beleidsruimte m.b.t. onttrekkingen	Hoofdstuk 4/ 4.5
Saneringsplan			
Artikel 39	Saneringsplan	Diverse verschillende saneringsplannen	Hoofdstuk 11/ paragraaf 11.3
Artikel 39	Indienen saneringsplan	Eisen bij indienen saneringsplan	Hoofdstuk 11/ paragraaf 11.5
Financiële Zekerheidsstelling			
Artikel 39f	De mogelijkheid voorschriften te verbinden tot het stellen van financiële zekerheid	Uitwerking wanneer en hoe financiële zekerheid wordt vereist	Hoofdstuk 11/ paragraaf 11.4
Uitvoering sanering			
Artikel 39	Feitelijke aanvang sanering	De feitelijke start van de saneringswerkzaamheden danwel een fase van sanering dient uiterlijk 1 week voor de aanvang van de sanering bij ons te worden gemeld.	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.1
Artikel 39	Overige meldingen	Geformuleerde mijlpalen in saneringsplan, zoals de einddiepte bij ontgraven en het beëindigen van de sanering, moet worden gemeld	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.1
Artikel 39	Voortgang en beëindiging sanering	Nadere invulling wanneer sanering als beëindigd wordt beschouwd.	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.1
Zorg tijdens saneren			
Artikel 39	Eisen saneringsplan met betrekking tot zorg tijdens saneren	Nadere invulling eisen. Onderscheid actieve en passieve saneringsfase	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.2
Wijzigingen saneringsplan			
Artikel 39, vierde en vijfde lid	Verplichte melding wijzigingen saneringsplan	Verplichte meldingen wijzigingen. Onderscheid marginale wijziging en noodzaak maken van nieuw saneringsplan	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.3
Evaluatie			
Artikel 39c	Zo spoedig mogelijk	Begrip zo spoedig mogelijk is binnen 13 weken na afronding saneringsplan	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.4
Artikel 39c, derde lid	Nadere regels	Eisen evaluatieverslag	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.4

Artikel Wbb	Begrip	Invulling beleidsruimte	Verwijzing
Artikel 39c	Uitvoering sanering of fasesanering als bedoeld in artikel 38c	Nadere invulling van wanneer gesaneerd is volgens saneringsplan. Hierbij worden aandachtspunten gegeven	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.4
Zorg na saneren			
Artikel 39d	Beperkingen in gebruik van de bodem of maatregelen als bedoeld in artikel 39c	Nadere invulling van beperkingen in gebruik en maatregelen	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.5
Overdracht saneringsplan en/of zorg			
Artikel 39, tweede lid	Instemming saneringsplan	Randvoorwaarden aan overdracht saneringsplan en/of zorg (wijziging tenaamstelling)	Hoofdstuk 12/ paragraaf 12.3 en 12.6
Deelsanering			
Artikel 40	Het belang van de bescherming van de bodem mag zich niet tegen de deelsanering verzetten	Nadere uitwerking van dit belang	Hoofdstuk 11/ paragraaf 11.3
Bevelsbeleid			
Artikel 43 juncto 46	Het geven van onderzoeks- en saneringsbevel	Nadere invulling wanneer toepassen	Hoofdstuk 5/
Artikel 55ab	Onderzoeksplicht van rechtswege voor verontreiniging van bedrijfsterreinen	Nadere invulling hoe toepassen	Hoofdstukken 3 en 5
Gebiedsgerichte aanpak			
Artikel 55h	Nadere regels	Instemming gebiedsplan	Hoofdstuk 3
Kostenverhaal			
Artikel 75	Verhalen van onderzoeks- en saneringskosten	Nadere invulling wanneer toepassen	Hoofdstuk 5

2 Begrippenlijst/Afkortingwijzer

Awb	Algemene wet bestuursrecht is een Nederlandse wet die de algemene regels bevat voor de verhouding tussen overheid en de individuele burgers en bedrijven.
Achtergrondwaarde	Bij regeling bodemkwaliteit vastgestelde gehalten aan chemische stoffen voor een goede bodemkwaliteit, waarvoor geldt dat er geen sprake is van belasting door lokale verontreinigingsbronnen. Deze waarden vormen de grens van wat in het dagelijks gebruik 'schone grond en bagger' wordt genoemd. De achtergrondwaarden zijn ontleend aan de waarden die zijn vastgesteld in het project 'Achtergrondwaarden 2000'. (bron: Besluit bodemkwaliteit)
Bbk	Besluit bodemkwaliteit. Besluit inzake de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen op of in de land- en waterbodem en kwaliteitseisen bodemintermediairs
Rbk	Regeling bodemkwaliteit, Uitvoeringsregeling van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk)
Beheersmaatregelen	De beheersmaatregelen hebben tot doel risico's en ongecontroleerde verplaatsingen van verontreinigde bodem en veranderingen in de verontreiniging situatie te signaleren en opnieuw te kunnen toetsen aan overschrijding van het saneringscriterium. Bijvoorbeeld monitoring.
Beschikking ernst en spoed	Een beschikking volgens de Wbb of er op een locatie sprake is van een ernstig geval van verontreiniging en of de locatie met spoed moet worden gesaneerd.
Beschikking instemmen met het evaluatieverslag	Een besluit om in te stemmen met het na een sanering opgesteld evaluatieverslag en daarmee de formele afronding van een sanering.
Beschikking instemmen nazorgplan	Een besluit om in te stemmen met het na de sanering ingediende nazorgplan.
Beschikking instemmen met het saneringsplan	Een besluit tot instemming met een saneringsplan voor de aanpak van een geval van verontreiniging.
BEVER	Beleidsvernieuwing bodemsanering. In september 2000 is het eindrapport BEVER uitgekomen waarin een nieuwe aanpak bodemsanering werd beschreven. Deze nieuwe aanpak legt de nadruk op het zoveel mogelijk aanhaken bij ruimtelijke en bedrijfsmatige initiatieven waardoor de bodemsaneringsoperatie gemakkelijker, goedkoper en sneller uitgevoerd wordt. (bron: VROM, 'Kabinetstandpunt beleidsvernieuwing bodemsanering')
Bodem	Het vaste deel van de aarde met zich daarin bevindende vloeibare en gasvormige bestanddelen en organismen. (bron: Wbb)
Bodemfunctieklasse	Bij Regeling bodemkwaliteit vastgestelde indeling van bodemfuncties in de categorieën wonen en industrie. In de Regeling bodemkwaliteit is voor de indeling van een bepaald gebruik in een bodemfunctieklasse het volgende bepaald: <ul style="list-style-type: none"> • gebieden met de volgende bodemfuncties worden ingedeeld in de bodemfunctieklasse wonen: <ul style="list-style-type: none"> - wonen met tuin; - plaatsen waar kinderen spelen; - groen met natuurwaarden. • gebieden met de bodemfunctie "ander groen, bebouwing, industrie en infrastructuur" worden ingedeeld in de bodemfunctieklasse industrie. (bron: Besluit en Regeling bodemkwaliteit)
Bodemfunctie-klassekaart	Kaart, vastgesteld door het college van B&W, waarop de bodemfunctieklassen, zijnde industrie of wonen, zijn vastgesteld van het gebied binnen hun gemeente, uitgezonderd oppervlaktewater, waarop of waarin de grond of baggerspecie zal worden toegepast. (bron: Regeling bodemkwaliteit)

Bodemkwaliteitskaart	<p>In het kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet is een bodemkwaliteitskaart gedefinieerd als een kaart met bijbehorende bodembeheerplan, voor een bepaald gebied, waarin voor het gebruik van licht verontreinigde grond in dat gebied, de samenstelling van de bodem is weergegeven. (bron: Vrijstellingsregeling grondverzet)</p> <p>In het Besluit bodemkwaliteit wordt onder een bodemkwaliteitskaart verstaan een kaart waarop de bevoegde gezag de bodemkwaliteitsklassen, zoals vastgelegd in de Regeling bodemkwaliteit. (bron: Besluit bodemkwaliteit)</p>
Bodemkwaliteitsklasse	<p>Bij Regeling bodemkwaliteit vastgestelde klassen waarmee de bodemkwaliteit wordt ingedeeld en waarvoor maximale waarden zijn vastgesteld.</p> <p>De kwaliteit van de bodem, niet zijnde de bodem onder oppervlaktewater, alsmede de kwaliteit van grond of baggerspecie die op of in deze bodem wordt toegepast, wordt ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse "wonen" of "industrie". De kwaliteit van de bodem onder oppervlaktewater, alsmede de kwaliteit van grond of baggerspecie die op of in deze bodem wordt toegepast, wordt ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse "A" of "B". (bron: Besluit en Regeling bodemkwaliteit)</p>
Bodemsanering	<p>Het stelsel van technische maatregelen dat op een locatie wordt getroffen voor het beperken en zoveel mogelijk ongedaan maken van de bodemverontreiniging en de directe gevolgen hiervan of van dreigende verontreiniging van de bodem (bron: Wbb)</p>
Bodemsaneringsoperatie	<p>Al het werk dat verzet moet worden om voor 2030 alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging te hebben geïdentificeerd, onderzocht, en zo nodig gesaneerd of beheerst.</p>
BOOT	<p>Besluit opslaan ondergrondse tanks stelt regels met betrekking tot diverse bodembedreigende activiteiten waaronder het opslaan van vloeibare aardolieproducten in ondergrondse opslag tanks.</p>
BUS	<p>Besluit uniforme saneringen. Besluit voor het regelen van veelvoorkomende en standaard bodemsaneringen. Hiervoor moet een melding en onderzoeksrapport worden ingediend bij het bevoegd gezag.</p>
RUS	<p>Regeling Uniforme Saneringen, een uitvoeringsregeling van het Besluit Uniforme Saneringen (BUS)</p>
Deelsanering	<p>Sanering waarbij slechts voor een deel van de verontreiniging een saneringsplan is gemaakt en uitgevoerd.</p>
Diffuse bodemverontreiniging	<p>Een verontreiniging, die in de meeste gevallen niet kan worden teruggevoerd op één of enkele specifieke bronnen, maar door vele bronnen over een grote oppervlakte is veroorzaakt gedurende een langere periode. Kenmerkend voor diffuse bodemverontreiniging is verder dat streef/interventiewaardecontour niet of moeilijk kunnen worden bepaald en dat het zich over grotere oppervlakten voordoet (bijvoorbeeld in een wijk)</p>
EHS	<p>Ecologische Hoofd Structuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden.</p>
Ernstige bodemverontreiniging	<p>Verontreiniging waarbij een interventiewaarde voor een of meer stoffen wordt overschreden in ten minste 25 m³ grond en/of 100 m³ grondwater. Voor een ernstig geval dienen ten minste maatregelen voor beheer te worden getroffen en de spoed te worden vastgesteld.</p>
Evaluatieverslag	<p>Verslag, opgesteld door degene die de bodem heeft gesaneerd, dan wel een fase van de sanering heeft uitgevoerd, van de uitvoering van de sanering (bron: Wbb)</p>
Functiegericht saneren - algemeen	<p>Methode van saneren waarbij het principe van multifunctionaliteit is losgelaten. Er wordt niet verder gesaneerd dan voor het beoogde gebruik nodig is. Er blijft nog beheer nodig en bij gebruikswijzigingen volgt een nieuwe evaluatie. Functiegericht saneren kan zowel voor de bovengrond als voor de ondergrond worden uitgevoerd.</p>

Functiegericht saneren - bovengrond	Bij functiegericht saneren van de bovengrond wordt gereinigd tot een acceptabel niveau voor het beoogde bodemgebruik (leeflaag).
Functiegericht saneren - ondergrond	Bij functiegericht saneren van de ondergrond (dieper dan circa 2 m, afhankelijk van de bodemopbouw) wordt onderscheid gemaakt in "verontreiniging in een immobiele situatie" en "verontreiniging in een mobiele situatie". In het eerste geval wordt de ondergrond niet gesaneerd, omdat verspreiding en blootstelling beperkt zijn. Bij de mobiele verontreiniging daarentegen is het uitgangspunt een zo volledig mogelijke verwijdering, met daarbij ten minste het bereiken van een "stabiele eindsituatie". Dit mag maximaal 30 jaar duren. De periode is zo lang, omdat bodemprocessen langzaam zijn en de "nalevering" (diffusie uit de bodemmatrix) van verontreiniging pas in termijnen van jaren is te beoordelen en om kosteneffectieve technieken in te kunnen zetten.
Gebiedsgerichte aanpak	Richt zich op de aanpak van meerdere, grootschalige, complexe en mobiele verontreinigingen in het diepe grondwater. (bron: Wbb)
Gebiedsplan	Een plan vastgesteld door het bestuursorgaan die de uitvoering op zich neemt en waarin o.a. staat wat het doel is van de gebiedsgerichte aanpak en welke maatregelen er worden genomen om dit te bereiken.
Gebruiksbeperkingen	Ter voorkoming van contactmogelijkheden met verontreinigingen in de bodem is het mogelijk gebruiksbeperkingen voor te schrijven zoals: <ul style="list-style-type: none"> - niet dieper graven dan .. x .. cm om de leeflaag of natuurlijke afdeklaag in stand te houden - geen moestuin om opname van bodemverontreiniging via groenten en dergelijke te voorkomen - geen speeltuin
Gefaseerde sanering	Sanering in fasen die op verschillende tijdstippen worden afgesloten, meestal door het verschil in aanpak van vaste bodem en grondwater. Er moet wel een goedgekeurd plan van de gehele operatie aanwezig zijn.
Geval van verontreiniging	Gebied met aanwezigheid van bodemverontreiniging of dreigende verontreiniging dat een samenhangend geheel vormt op basis van de oorzaak of gevolgen van de verontreiniging en daarop aansluitend technisch, ruimtelijk of organisatorisch met elkaar samenhangen. De locatie is de eenheid van aanpak bij de sanering en valt vaak samen met eigendomsrechten of bodemopbouw. Beschikkingen (instemmen met saneringsplannen) worden echter op gevallen verleend (die dus clusters van locaties kunnen omvatten). (bron: Wbb)
Geval van ernstige verontreiniging	Geval van verontreiniging waarbij de bodem zodanig is of dreigt te worden verontreinigd dat de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, plan of dier heeft, ernstig zijn of dreigen te worden verminderd. (bron: Wbb)
GLOBIS	Geografisch landelijk overheids bodeminformatiesysteem. Dit is een database met rapportagetools die door de overheid is ontwikkeld en decentraal bij de bevoegde overheden wordt gebruikt voor het vastleggen van bodemsaneringsgegevens.
Grond	Vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organisch stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm, niet zijnde baggerspecie (bron: Besluit bodemkwaliteit)
Grondwaterbeschermingsgebied	Een in de Omgevingsverordening Drenthe aangewezen gebied, waarvoor een bijzonder beschermingsniveau geldt vanwege de bescherming van kwaliteit van het grondwater met het oog op de drinkwaterwinning.
Historisch onderzoek	Dit is een onderzoek naar mogelijke bronnen van bodemverontreinigingen door middel van locatiebezoek, archiefonderzoek en luchtfoto-interpretatie.
HUM-Wbb	Handhavingsuitvoeringsmethode Wbb is een handreiking en werkinstructie voor de toezicht en handhaving.

HUM-Bbk	Handhavingsuitvoeringmethode Besluit bodemkwaliteit is een handreiking en werkinstructie voor de toezicht en handhaving
Immobiele verontreiniging	Een verontreiniging waarin stoffen niet of slecht oplossen in water en niet verdampen. Deze stoffen kunnen zich dan niet of nauwelijks verspreiden en komen daardoor vaak in de bovengrond voor.
Initiatiefnemer	De partij die het initiatief neemt tot de uitvoering van een bodemonderzoek of sanering op een locatie. Dit is onafhankelijk van de eventuele uitvoerders of financiers.
Interventiewaarden	Waarden voor het verontreinigingsniveau per stof of stofgroep waarboven de functionele eigenschappen van de bodem voor mens, dier of plant ernstig zijn verminderd (of dreigen te worden verminderd).
Leeflaag	Constructie van lagen niet-natuurlijke bodemmaterialen en/of grond, bedoeld om bij "normaal" bodemgebruik contact met onderliggende bodemverontreiniging te voorkomen. De dikte en milieu hygiënische kwaliteit van de leeflaag wordt afgestemd op de bodemgebruiksvorm volgens de huidige dan wel gewenste gebruik. Onder de leeflaag wordt als regel een signaallaag aangebracht, die tot doel heeft te waarschuwen voor verontreiniging die zich onder die signaallaag bevindt.
IPO	Interprovinciaal overleg is een koepelorganisatie waarin de twaalf provincies samenwerken.
ISV-budget	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing in het kader van de Wet stedelijke vernieuwing. Aangezien het deel dat voor bodemonderzoek en bodemsanering wordt gebruikt bij de ISV niet strikt administratief wordt gescheiden van bouwrijp maken, is bij de vaststelling van de ISV-uitgaven bodemsanering een inschatting nodig.
Kosteneffectief	Bij kosteneffectief saneren (ondergrond) worden de verontreinigingen zoveel als mogelijk verwijderd. Hoever de sanering gaat wordt afgewogen op basis van een kostenanalyse.
Kostenverhaal	De overheid onderzoekt en saneert en verhaalt achteraf de kosten op degenen die aansprakelijk kunnen worden gesteld voor een verontreiniging.
KRW	Kaderrichtlijn water is een Europese richtlijn die er voor moet zorgen dat de kwaliteit van het oppervlaktewater- en grondwater in 2015 op orde is.
KWALIBO	Besluit en Regeling bodemkwaliteit van 14 juni 2006, houdende regels op het gebied van de kwaliteit van werkzaamheden in het bodembeheer en de integriteit van degenen die deze werkzaamheden uitvoeren (Besluit uitvoeringskwaliteit bodembeheer).
Maximale waarden	Maximale waarden voor de bodemfunctieklassen: Landelijk vastgestelde generieke waarden voor de bodemkwaliteit die voor een groep van bodemfuncties in algemene zin de bovengrens aangeeft voor wat als een duurzaam geschikte toestand wordt beschouwd. Voor de generieke toetsing van op de landbodembodem toe te passen grond en baggerspecie worden twee bodemfunctieklassen onderscheiden: wonen en industrie. Maximale waarden voor de bodemkwaliteitsklassen: Landelijk vastgestelde generieke waarden voor klassen waarin de actuele bodemkwaliteit kan worden ingedeeld. Voor de generieke toetsing van op de landbodembodem toe te passen grond en baggerspecie worden twee bodemkwaliteitsklassen onderscheiden: wonen en industrie. De bovengrens van deze klassen die de actuele bodemkwaliteit weergeven, komt overeen met de overeenkomstige bodemfunctieklassen die de gewenste kwaliteit weergeven. Bij toepassing op de waterbodembodem worden eveneens twee bodemkwaliteitsklassen onderscheiden: klasse A en klasse B (bron: Besluit bodemkwaliteit)
Mobiele verontreiniging	Een verontreiniging die zich met het grondwater kan verspreiden zodanig dat er sprake is van (mogelijke) risico's voor mens, plant of dier. (bron: Circulaire bodemsanering 2013)

Monitoring	Soms is saneren niet nodig maar moet de verontreiniging gevolgd worden, bijvoorbeeld omdat de verontreiniging in het grondwater kan verspreiden. Op afgesproken tijden is dan een klein bodemonderzoek nodig om te zien of de verontreinigingsvlek groter is geworden. Ook als onderdeel van een sanering kan monitoring noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld bij natuurlijke afbraak.
Multifunctioneel saneren	Dit betekent dat na sanering de bodem zo ver is gereinigd dat de verontreiniging geen belemmering meer is voor ieder soort bodemgebruik en dat ook geen aanvullend beheer of nazorg nodig is. Bij kleine locaties heeft multifunctioneel saneren vaak de voorkeur omdat daarmee het probleem blijvend is opgelost en ook de kosten te overzien zijn.
Nader onderzoek	Onderzoek of een geval van verontreiniging een geval van ernstige verontreiniging is (bron: Wbb) Met dit onderzoek wordt de ernst van de verontreiniging, de omvang, en de spoed tot saneren vastgesteld. Bij spoed wordt daarna een saneringsplan gemaakt waarop de bevoegde overheid een beschikking tot sanering afgeeft.
Natura 2000	Nature 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, die beschermd worden op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.
NAVOS	Nazorg voormalige stortplaatsen. Dit betreft stortplaatsen waar men voor 1 september 1996 met storten is opgehouden.
Nazorg	Als na een sanering nog restverontreinigingen in de bodem zijn achtergebleven zijn nazorgmaatregelen noodzakelijk.
NEN 5740	Nederlandse Eindhnorm 5740. Norm van het Nederlands Normalisatie Instituut in Delft die beschrijft op welke wijze een verkennend bodemonderzoek moet worden uitgevoerd.
NEN 5707	Nederlandse Eindhnorm 5707. Norm van het Nederlands Normalisatie Instituut in Delft waarin een methode voor de bepaling van het gehalte asbest in de bodem en partijen grond wordt beschreven.
NEN 5720	Nederlandse Eindhnorm 5720. Norm van het Nederlands Normalisatie Instituut in Delft die beschrijft op welke wijze een verkennend waterbodemonderzoek moet worden uitgevoerd.
NEN 5725	Nederlandse Eindhnorm 5725. Norm van het Nederlands Normalisatie Instituut in Delft die de werkwijze voor het uitvoeren van een vooronderzoek beschrijft.
NEN 5897	Nederlandse Eindhnorm 5897. Norm van het Nederlands Normalisatie Instituut in Delft die de werkwijze voor monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw, sloopafval en recyclinggranulaat beschrijft
NMP	Nationaal milieubeleidsplan. Het bevat de milieuplannen en -doelstellingen van het kabinet.
NRB	Nederlandse richtlijn bodembescherming. Deze richtlijn geeft aan hoe een bedrijf de bodem kan beschermen voor die stoffen die bedrijfsmatig worden gebruikt en die niet in de bodem thuishoren.
NTA 5755	Nederlands Technische Afspraak die de werkwijze beschrijft voor het uitvoeren van een nader onderzoek.
Organisch stof	Het gewichtspercentage gloeiverlies betrokken op het totale drooggewicht van de grond (bron: Regeling bodemkwaliteit)
Oriënterend onderzoek	Het eerste daadwerkelijke bodemonderzoek op verdachte locaties. Met dit onderzoek wordt vastgesteld of de mate van verontreiniging reden geeft tot een vervolg. Het vervolgonderzoek is dan het nader onderzoek.
Potentiële risico's	Als een geval van ernstige verontreiniging is vastgesteld dan is er sprake van een potentieel risico dat aanleiding geeft tot een vorm van saneren of beheren (bron: Circulaire bodemsanering 2013)
POV	Provinciale omgevingsverordening Drenthe. Hieronder vallen regels voor het saneren van de bodem en het onttrekken van grondwater. Maar ook afspraken over ontgroningen, grondwaterbescherming, stiltegebieden en de handhaving zijn erin opgenomen.

Rechtstreekse gemeente	Gemeente die rechtstreeks van het Rijk Wbb en ISV-budget ontvangt en ook aan het Rijk rapporteert over de prestaties (zonder tussenkomst van de provincie). Deze gemeente is bevoegd gezag Wbb.
Restverontreiniging	Het deel van het geval van bodemverontreiniging die achterblijft na beëindiging van de sanering.
Sanering	Het aanpakken van een bodemverontreiniging zodat bij het huidige of toekomstige gebruik van de locatie geen risico's meer aanwezig zijn voor mens en milieu.
Saneringscriterium	Methodiek volgens de Wbb, waarbij locatie specifiek wordt getoetst of er sprake is van onaanvaardbare risico's voor de mens (gezondheidseffecten), voor het ecosysteem (bio-accumulatie, door vergiftiging, bedreiging van soorten en processen) en/of van risico's van verspreiding van verontreiniging. Op basis van de bepaalde risico's wordt vastgesteld of maatregelen (beheersen, saneren) al dan niet met spoed moeten worden uitgevoerd.
Saneringsonderzoek	Een onderzoek naar de meest geschikte en kosteneffectieve saneringsmethode voor een geval van bodemverontreiniging. Het onderzoek beschrijft de milieu hygiënische, technische en financiële aspecten, alsmede de kwaliteit van de bodem die met de op die wijzen uitgevoerde sanering zal worden bereikt, uitmondend in een keuze van de wijze van sanering (bron: Wbb)
Saneringsplan	Een weergave van de werkwijze die zal worden gevolgd tijdens het saneren van een geval van bodemverontreiniging en de verwachte resultaten.
Schone grond	In het dagelijks gebruik gehanteerde term voor grond waarvan de kwaliteit voldoet aan de achtergrondwaarden (bron: Besluit bodemkwaliteit)
Signaallaag	Laag die onder de leeflaag wordt aangebracht met als doel te waarschuwen voor verontreiniging die zich onder die signaallaag bevindt. (bron: Circulaire bodemsanering 2013)
Spoedige sanering	Het bevoegd gezag Wbb stelt in een beschikking waarbij zij vaststellen dat er sprake is van een geval van ernstige verontreiniging ook vast of het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leiden tot zodanige (onaanvaardbare) risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is. Indien er sprake is van dergelijke risico's, bepaalt het bevoegde gezag dat met de sanering dient te worden begonnen vóór een door hen vast te stellen tijdstip dat ligt zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding van de beschikking. (bron: Wbb en Circulaire bodemsanering 2013)
Stabiele situatie	Een toestand waarbij het risico van verspreiding van de (rest)verontreiniging minimaal is. Bij een lage hoeveelheid verontreiniging is passieve zorg gebruikelijk, beperkt tot alleen registratie. Bij hoge hoeveelheid is monitoring verplicht. (bron: Circulaire bodemsanering 2013)
TBM	Tijdelijke beveiligingsmaatregelen. Deze worden genomen wanneer niet direct tot uitvoering van sanering kan worden overgegaan. Tijdelijke beveiligingsmaatregelen kunnen van technische aard zijn zoals beheersing van het grondwater ter voorkoming van verspreiding of van niet-technische aard zoals voorlichting, gebruiksbeperkingen en consumptieverbod van op de verontreinigde grond geteelde gewassen.
TCB	Technische commissie bodembescherming. Een op grond van de Wbb opgerichte werkgroep die tot taak heeft Onze Minister desgevraagd te adviseren over de uitvoering van wettelijke voorschriften en beleid, voor zover deze betrekking hebben op aangelegenheden van technische aard op het gebied van de bodembescherming (bron: Wbb)
Tussenwaarde	Het gemiddelde van de achtergrondwaarde en de interventiewaarde voor grond en het gemiddelde van de streefwaarde en de interventiewaarde voor grondwater.
UBI	Uniforme bronindeling. Unieke code voor elke activiteit die mogelijk bodemverontreiniging kan veroorzaken

Verdachte locaties	Locaties waarbij op grond van de beschikbare informatie het vermoeden bestaat dat er bodemverontreiniging aanwezig is, zonder dat dit door middel van bodemonderzoek daadwerkelijk is vastgesteld.
Verkennd (bodem) onderzoek	Een bodemonderzoek dat ten doel heeft met een relatief geringe onderzoeksinspanning vast te stellen of op een bepaalde locatie bodemverontreiniging aanwezig is.
VHR	Vogel- en habitatrictlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin aangegeven wordt welke soorten natuurgebieden beschermd moeten worden door de lidstaten.
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een belangenbehartiger van alle gemeenten in Nederland bij andere overheden zoals provinciale overheden, Tweede Kamer en het Kabinet.
Vooronderzoek	Het verzamelen van informatie over het vroegere gebruik en het huidige gebruik, onder meer gericht op het vinden van mogelijke bronnen van bodembelasting. Ook dient informatie verzameld te worden over toekomstig gebruik (voor zover van belang voor het retrospectieve bodemonderzoek), de bodemopbouw en geohydrologische en financieel/juridische aspecten over een bepaald geografisch gebied. Op basis van de verzamelde gegevens wordt een totaalbeeld gevormd en worden conclusies getrokken over de afbakening van het geografisch besluitvormingsgebied, de afbakening van de onderzoek locatie voor het bodemonderzoek, de onderverdeling van de onderzoek locatie voor het bodemonderzoek in deellocaties en de te hanteren onderzoekshypothese per deellocatie. De verzamelde informatie uit het vooronderzoek draagt bij aan de verklaring van de resultaten van het veld- en laboratoriumonderzoek.
Waterwingebied	Een in de omgevingsverordening Drenthe aangewezen gebied, waarvoor een bijzonder beschermingsniveau geldt vanwege de bescherming van de kwaliteit van het grondwater met het oog op de drinkwaterwinning.
Wbb	Wet bodembescherming (1994). Deze wet bevat de voorwaarden die kunnen en worden verbonden aan het verrichten van handelingen in of op de bodem. Primair komt bescherming en sanering in de wet aan bod.
Wbb-budget	Budget dat door I&M in het kader van de Wbb aan de bevoegde overheden wordt verstrekt voor de aanpak van gevallen van bodemverontreiniging waarvoor geen particulier initiatief wordt verwacht.
Werkvoorraad	De verzameling verontreinigde locaties, waarvoor nog een of meerdere stappen in het traject van onderzoek en sanering moet worden uitgevoerd.
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Deze wet zorgt ervoor dat het eenvoudiger wordt om alle informatie te krijgen over de rechtstoestand van een onroerende zaak op een bepaald moment.
Wm	Wet milieubeheer. Deze wet bepaalt welke (wettelijk) gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. De belangrijkste instrumenten zijn milieuplannen en -programma's, milieukwaliteitseisen, vergunningen, algemene regels en handhaving. Ook bevat de wet de regels voor financiële instrumenten, zoals heffingen, bijdragen en schadevergoedingen.
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening. Deze wet regelt hoe ruimtelijke plannen in Nederland tot stand komen en gewijzigd worden.
Zorgplicht	Plicht uit bepaalde milieuwetten om in zijn algemeenheid voldoende zorg voor het milieu in acht te nemen, uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid.

Overige afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
Awb	Algemene wet bestuursrecht
BBT	Best Beschikbare Technieken
BIELLS	Bodem informatie essentieel voor landelijke en locatie sturing
BIS	bodeminformatiesysteem
BOSATEX	Bodemsanering Textielreiniging
BRL's	Beoordelingsrichtlijnen
B&W	Burgemeester en Wethouders
ETBE	Ethyl-Tert-Butylether
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GS	Gedeputeerde Staten
I&M	Infrastructuur en Milieu
LIB	Landelijk Informatie Beheer
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MTBE	Methyl-Tert-Butylether
NAVOS	Nazorg Voormalige Stortplaatsen
NEN	Nederlandse Eind Norm
Netex	Nederlandse textielreinigingsbedrijven
NTA	Nederlands Technische Afspraak
POV	Provinciale omgevingsverordening
ROSA	Robuust Saneringsvarianten Afwegen
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
SKB	Stichting Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht Bodem
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer
TCB	Technische Commissie Bodembescherming
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wtw	Waterwet
WKO	Warmte-koudeopslag
Ww	Woningwet

3 Stimulering bodemsanering particulieren

Om de provincie de uitvoering van de sanering over te laten nemen dient door de aanvrager te worden voldaan aan de volgende voorwaarden.

Particulieren

1. Deze regeling is van toepassing op de eigenaar van een onroerend goed die tevens is aan te merken als bewoner van het desbetreffende onroerend goed of op een erfgenaam van een onroerend goed. Deze laatste hoeft niet de bewoner van het betreffende onroerend goed te zijn. Eigenaar/bewoner en erflater moeten kunnen worden aangemerkt als particulier. Om als particulier te worden aangemerkt moet cumulatief worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
 - de rechtsvoorganger van de bewoner moet zelf ook bewoner zijn (geweest);
 - de woning is bestemd om te worden gebruikt voor bewoning door de bewoners zelf;
 - de bewoner moet een redelijke marktconforme prijs hebben betaald voor de woning;
 - het mag niet gaan om een perceel gerelateerde verontreiniging zoals een verontreiniging van huisbrandolietank.

Geval van bodemverontreiniging

2. Het geval van bodemverontreiniging moet volgens de Wbb kunnen worden aangemerkt als een geval van ernstige bodemverontreiniging en in principe met spoed worden gesaneerd en moet betrekking hebben op een verontreiniging van de landbodem.

Onderzoeksrapport

3. De aanvrager (eigenaar/bewoner of erfgenaam) dient in het bezit te zijn van een onderzoeksrapport waaruit de ernst, omvang (contourlijnen van de S- en I-waarde voor grond en grondwater) en spoedeisendheid kan worden vastgesteld. Veelal zal dit een (nader) bodemonderzoek zijn. Een (uitgebreid) oriënterend onderzoek kan ook voldoende zijn als hieruit ernst, omvang en spoedeisendheid vastgesteld kan worden.

Eigenaar/bewoner

4. a. Als de aanvrager kan worden aangemerkt als eigenaar/bewoner dan komt het geval van bodemverontreiniging alleen voor sanering door de provincie Drenthe in aanmerking als de eigenaar/bewoner:
 - de verontreiniging niet heeft veroorzaakt, of
 - de verontreiniging wel heeft veroorzaakt maar het veroorzaken dateert van vóór 1975.
- b. De eigenaar/bewoner is verplicht om als eigen bijdrage aan de provincie Drenthe te betalen een bedrag van:
 - € 5.000,-- als de datum van verkrijging van het onroerend goed is gelegen voor 1 januari 1987;
 - € 5.000,-- verhoogd met € 2.000,-- olopend voor ieder jaar daarna waarin het onroerend goed is verkregen als de datum van verkrijging van het onroerend goed is gelegen na 1 januari 1987. Hiervoor geldt een maximum van € 45.000,--.
- c. De eigenaar/bewoner mag de kosten voor het bodemonderzoek als bedoeld in artikel 3 in mindering brengen op de onder b genoemde eigen bijdrage indien en voor zover het bedrag is gelegen boven € 15.000,--.

Erfgenaam

5. a. Als de aanvrager kan worden aangemerkt als erfgenaam, dan komt het geval van bodemverontreiniging voor sanering door de provincie Drenthe in aanmerking.
- b. De erfgenaam is verplicht om als eigen bijdrage aan de provincie Drenthe te betalen een bedrag:
 - ter grootte van 75% van de kosten van de sanering (inclusief de kosten van het onderzoek) als de verontreiniging is veroorzaakt door de erflater na 1975. Voor deze eigen bijdrage geldt een maximum van 75% van de waarde (= taxatiewaarde na sanering) van het onroerend goed;
 - ter grootte van 50% van de kosten van de sanering (inclusief de kosten van het onderzoek) als de verontreiniging is veroorzaakt vóór 1975 of als de verontreiniging is ontstaan na 1975 en de erflater deze verontreiniging niet heeft veroorzaakt. Voor deze eigen bijdrage geldt een maximum van 50% van de waarde (= taxatiewaarde na sanering) van het onroerend goed.

Randvoorwaarden Uitvoering

Tuinherstel

1. Tuinherstel wordt altijd meegenomen als onderdeel van de sanering
2. De herstelkosten worden geraamd op basis van taxatie door een hovenier
3. Tuinherstel wordt bij de sanering meegenomen voor maximaal 1/3 van de totale saneringskosten.
4. De kosten boven 1/3 van de totale kosten voor het tuinherstel zijn voor rekening van de eigenaar/erfgenaam. Als de eigenaar/erfgenaam deze kosten weigert wordt niet overgegaan tot sanering.
5. De provincie is verantwoordelijk voor het tuinherstel als onderdeel van de sanering
6. De uitvoering van het tuinherstel geschiedt via een hovenier
7. Afkoop van het tuinherstel door de eigenaar van het perceel is mogelijk

4 Ambitieniveaus grondwateraspecten

Grondwateraspect	Ambitieniveau LAAG	Ambitieniveau MIDDEN	Ambitieniveau HOOG
Bodemenergie (WKO)	In ontwikkelingsgebieden waar in de toekomst een grote warmte- en koude vraag is: Terugverdiertijd (TVT) groter dan 10 jaar. Inefficiënt ondergronds ruimtegebruik door bodemenergiesystemen. In principe energiebalans, maar koude afstroming is bespreekbaar.	In ontwikkelingsgebieden waar in de toekomst een grote warmte- en koude vraag is: Terugverdiertijd (TVT) 5 tot 10 jaar Efficiënt ondergronds ruimtegebruik door bodemenergiesystemen en energiebalans.	In ontwikkelingsgebieden waar in de toekomst een grote warmte- en koude vraag is: Terugverdiertijd (TVT) kleiner dan 5 jaar Efficiënt ondergronds ruimtegebruik door bodemenergiesystemen en energiebalans.
Grondwaterverontreiniging	Bescherming kwetsbare objecten. Zodra overschrijding van een vooraf gestelde en onderbouwde signaalwaarde optreedt dient het faalscenario in werking te treden waarmee de bedreiging van het kwetsbare object wordt weggenomen of beheerst	Ambitieniveau LAAG, aangevuld met stand still op de rand van het beheersgebied. Binnen het beheersgebied mag in vooraf aangewezen deelgebieden de kwaliteit verslechteren.	Ambitieniveau MIDDEN, aangevuld met gestage verbetering op termijn. Op termijn afname van de beheers inspanning.
Grondwaterkwantiteit	Acceptabele effecten: Gebruik grondwater is effectief. Geringe en acceptabele negatieve effecten op landbouw, natuur, bebouwing en/of archeologie. Geen aantasting van de zoetwatervoorraden.	Stand still: Gebruik grondwater is efficiënt en effectief. Geen positieve en geen negatieve effecten op de waterhuishoudkundige toestand.	Gestage verbetering: Gebruik grondwater is efficiënt en effectief. Positieve effecten op plaatsen waar de waterhuishouding niet voldoet aan de eisen vanuit de functie: <ul style="list-style-type: none"> - verminderen wateroverlast bebouwd gebied; - verminderen verdroging natte natuurgebieden - Geen negatieve effecten op een van de bovenstaande functies.

5 Monitoring en eindcontrole grondwatersanering

Landelijk beleid

Landelijk is in de Kwalibo-regeling veel vastgelegd omtrent de milieu hygiënische controle bij saneringen. Zo wordt in de Kwalibo-regeling ingegaan op de functiescheiding tussen opdrachtgever en milieu hygiënisch begeleider en in de diverse richtlijnen wordt in detail ingegaan op de vereiste monsternames en analyses.

Op grond van de Kwalibo-regeling dient een initiatiefnemer en adviesbureau zich te houden aan de in de BRL's gestelde richtlijnen. In het eindrapport ROSA II is veel aangegeven over de wijze van monitoring van een grondwaterverontreiniging (hoofdstuk 5 ROSA II-rapport).

Drents beleid en toelichting

Drenthe hanteert als uitgangspunt voor de monitoring en eindcontrole van grondwatersaneringen de BRL's (BRL 6000 6004). Het stappenschema in de BRL's voor de eindcontrole van een grondwatersanering geeft naar het oordeel van het Drents bevoegd gezag onvoldoende invulling aan de controle van de stabiele eindsituatie.

Voor de eindcontrole van een stabiele situatie worden aanvullende Drentse eisen gesteld.

Richtlijn monitoringfilters

Bij restverontreinigingen in grondwater kunnen zich na een actieve sanering de volgende situaties voordoen wat betreft ontwikkeling van omvang van de vlek en verplaatsing van de vlek.

- De grondwatervlek “groeit” eerst nog een bepaalde tijd en krimpt daarna.
- De grondwatervlek zal niet verder toenemen, maar krimpt direct in omvang.
- Er is nog sprake van grote verplaatsing van de vlek.
- Er is slechts sprake van geringe verplaatsing van de vlek.

De plaatsing van filters moet worden afgestemd op de aanwezige situatie. In het project ROSA II is nadrukkelijk ingegaan op de gewenste monitoring. Daarin is onder andere navolgend figuur opgenomen dat een indicatie van de benodigde monitoring geeft. Daarbij zijn voor Drenthe een aantal richtlijnen gegeven.

Voor het aantal benodigde meetpunten binnen de (streefwaarde)contour (de punten B en P) wordt verwezen naar de BRL-richtlijnen en naar het rapport ROSA II.

Opgemerkt wordt dat de meetpunten ook een goed beeld op moeten leveren over de onderkant van de verontreiniging pluim.

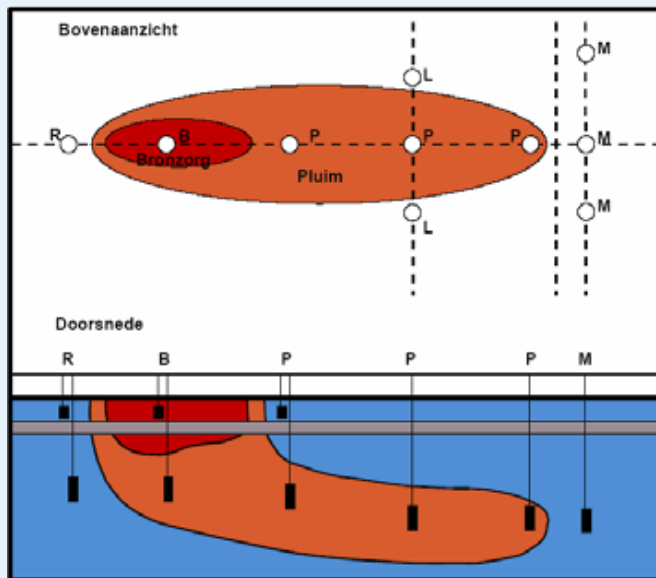
Voor het aantal meetpunten buiten de aanwezige grondwatervlek (de punten M en L) kan geen eenduidig aantal worden gegeven. Er moet vooral goed inzicht worden verkregen in het mogelijke pluimgedrag (zie hiervoor).

Als richtlijn geldt dat in de situatie van een weinig tot niet groeiende pluim waarbij weinig verplaatsing wordt verwacht, voornamelijk met 1 meetpunt in de stromingsrichting (lengteas) (punt M op de as) en meetpunten aan weerszijden van dit meetpunt (punten M buiten de as) en aan weerszijden van de bekende contour (punten L) kan worden volstaan. Een referentiepunt (punt R) geeft inzicht in mogelijke instroom, maar is niet altijd vereist.

In de situatie van een nog (sterk) groeiende vlek en/of grote verplaatsing en/of bedreigde objecten zijn in de stromingsrichting meerdere (minimaal 2 tot 3) meetpunten (extra punten M) gewenst als ook meetpunten aan weerszijden hiervan en meerdere meetpunten (extra punten L) buiten de bekende contour. Ook hier kunnen meetpunten filters op meerdere diepten bevatten. Overigens kan tijdens de monitoring altijd aanpassing van het netwerk nodig zijn. Dit moet dan in een beslisboom zijn uitgewerkt.

In de situatie dat het saneringsplan uitgaat van een niet-stabiele eindsituatie en een grondwater-
vlek dus blijft groeien na sanering, is maatwerk nodig. Nadat de aanwezige groei is vastgelegd in
een evaluatieverslag, wordt de verdere monitoring vastgelegd in een nazorgplan.

In figuur B5.1 zijn de pluimgerichte peilbuizen aangegeven met R (referentie), B (bronzone),
L (lateraal) of P (pluimzone), en de omgevingsgerichte peilbuizen met M (monitoringslijn).

Figuur B5.1, Schetsontwerp monitoringnetwerk

Richtlijn monitoringsfrequentie

In Drenthe wordt navolgende bemonsteringsfrequenties als richtlijn gehanteerd (zie tabel B5.1).

Fase van de sanering	Minimale bemonsteringsfrequentie
Tijdens de actieve saneringsfase	1 tot 2x per jaar
Na de actieve saneringsfase	1 x per 5 jaar
Vaststellen stabiele eindsituatie	Zie figuur B5.2

Tabel B5.1 Richtlijn bemonsteringsfrequentie

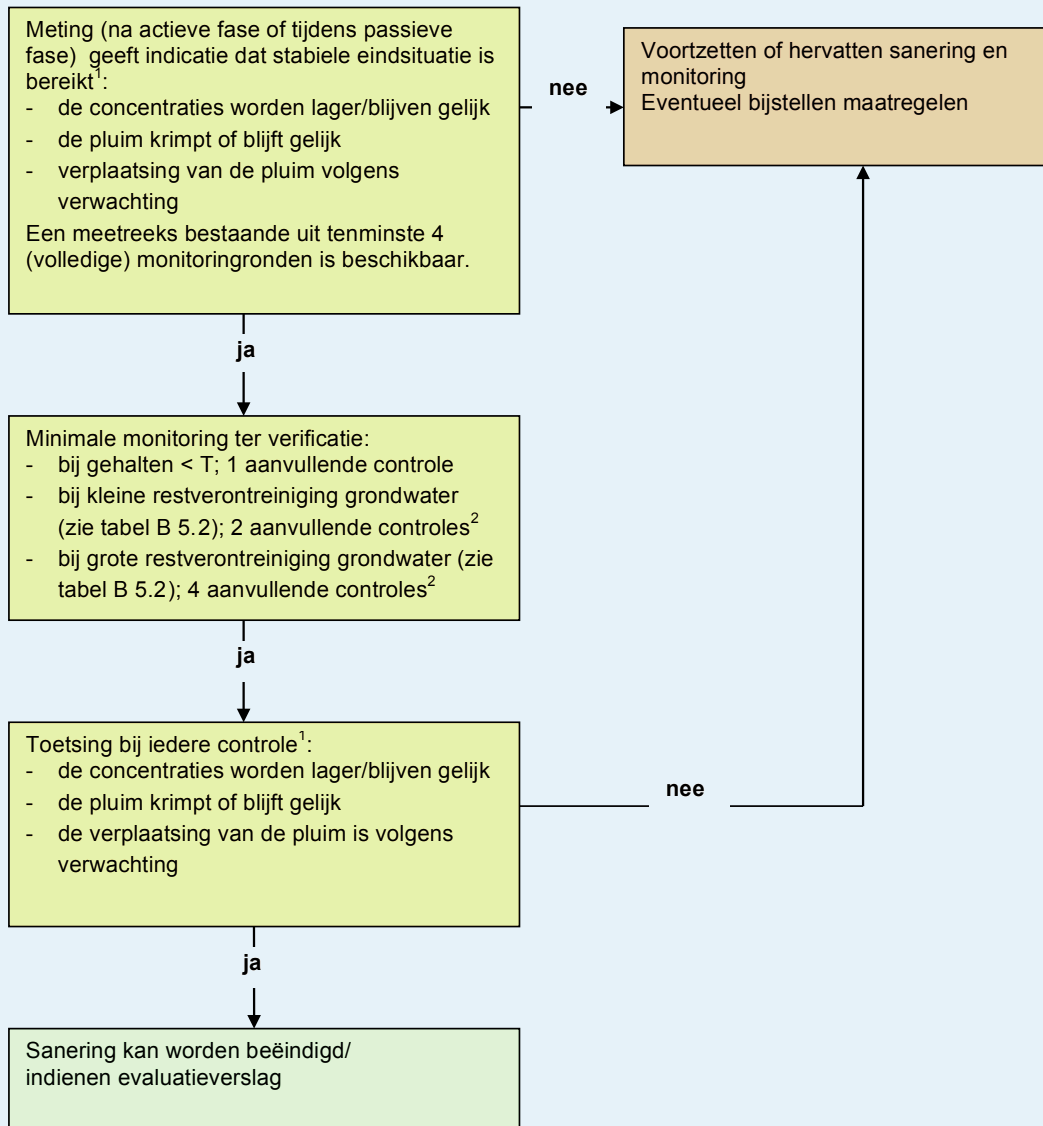
Opmerkingen

1. Met de actieve saneringsfase wordt de fase bedoeld waarin gesaneerd wordt door grondwateronttrekking, bodemluchtexttractie, (periodieke) toevoeging van stoffen ter stimulering van de biologische afbraak, etc.
2. Bij zeer mobiele verontreiniging (VOCl, aromaten) in zandige bodem moet worden overwogen een hogere frequentie te hanteren om snel inzicht te krijgen in het gedrag van de pluim.

Stappenschema verificatie stabiele situatie

Het stappenschema uit de BRL's geeft onvoldoende inzicht in het pluimgedrag van een restverontreiniging en dus de vraag of al dan niet sprake is van een stabiele eindsituatie. Om die reden is in Drenthe een aanvullend stappenschema van toepassing wanneer wordt uitgegaan van een restverontreiniging met een stabiele situatie (zie figuur B5.2). Deze "verificatie van de stabiele situatie" kan starten als het gedrag van de grondwaterplek bij een meting voldoet aan de saneringsdoelstelling (krimp, verspreiding). Dit kan zijn direct na de actieve fase (laatste meting volgens de BRL na stopzetten onttrekking) of na een (langere) passieve saneringsfase (monitoring van de afbraak). Ook in situaties waarbij de verontreiniging in het grondwater, gelet op

aanwezige lichte concentraties, niet wordt aangepakt kan navolgend stappenschema voor de verificatie worden toegepast. Nadrukkelijk wordt opgemerkt dat het een minimumrichtlijn betreft en dat de exacte frequentie en tijdsduur altijd moeten worden afgestemd op bodem- en stoffeigenschappen.

Figuur B5.2 Stappenschema verificatie van de stabiele situatie

¹ Toetsing vindt plaats voor alle te saneren componenten en afbraakproducten.

² Periode tussen bemonsteringsronden minimaal 3 maanden.

	< 100 m ³	100 – 1000 m ³	1000 – 10000 m ³	> 10000 m ³
S - T-waarde	klein	Klein	klein	groot
T - I-waarde	klein	klein	groot	groot
> I-waarde	klein	Groot	groot	groot
puur product (DNAP's)	groot	Groot	groot	groot

Tabel B5.2, Typering (rest) verontreiniging op basis van volume en eindconcentratie in grondwater grondwater

6 Beslismodel

Toelichting bij het beslismodel voor evaluatie en beëindiging van bodemsaneringen

Inleiding

In de bodemsaneringpraktijk komt het regelmatig voor dat een bodemsanering niet leidt tot de vooraf afgesproken saneringsdoelstelling of dat deze slechts tegen hoge kosten haalbaar is. Vaak is sprake van een van de volgende situaties.

- De verontreiniging blijkt in de praktijk omvangrijker te zijn dan vooraf was voorzien.
- Er wordt tijdens de sanering een nieuwe verontreiniging ontdekt.
- De ontgraving is gestopt op de in het saneringsplan aangegeven diepte met de verwachting dat de nog aanwezige restverontreiniging door middel van de grondwatersanering nog verwijderd wordt. In de praktijk blijkt de effectiviteit van de grondwatersanering echter tegen te vallen.
- Door aanwezige ondergrondse infrastructuur, bebouwing of wegverharding is het erg kostbaar om alle verontreiniging weg te halen. De gevolgen van de aanwezigheid van dergelijke obstakels voor het behalen van de saneringsdoelstelling zijn in het saneringsplan niet goed onderkend.
- De saneringsmaatregelen voor het grondwater geven een stagnatie te zien op een niveau boven de saneringsdoelstelling.
- Het effect van (natuurlijke) reinigingsprocessen blijkt in de praktijk minder gunstig te zijn dan vooraf was berekend.

Wijziging van de saneringsuitvoering dient vooraf aan ons te worden gemeld (zie paragraaf 12.3).

In het beslisschema is het proces aangegeven om te komen tot een afgewogen oordeel of beëindiging van de sanering verantwoord is.

Uit het beslisschema volgt dat voordat een verdere afweging plaatsvindt de omvang van een eventuele restverontreiniging dient te zijn vastgesteld.

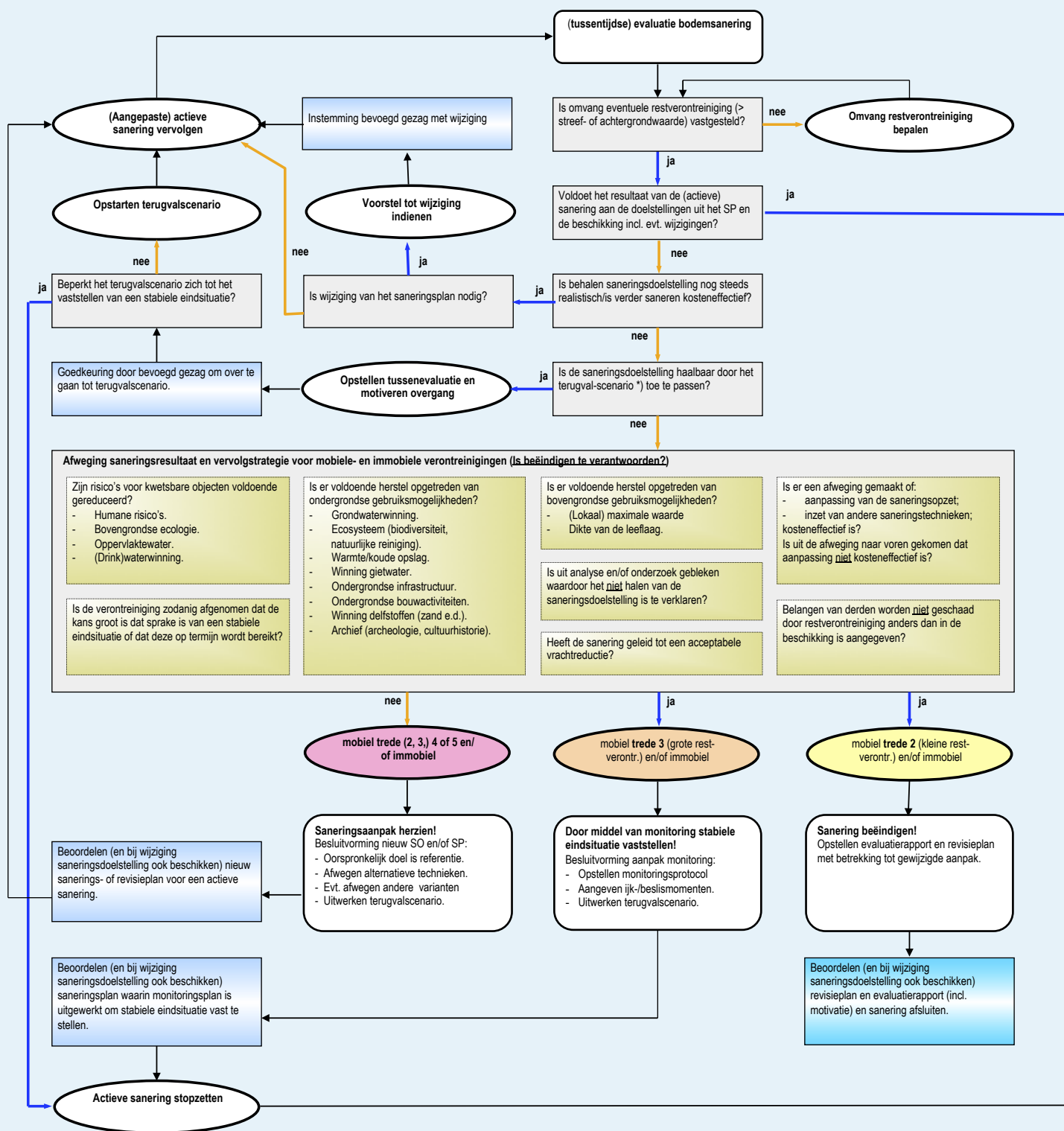
Als de (actieve) sanering voldoet aan de saneringsdoelstelling, kan de sanering worden afgerond, tenzij nog monitoring gewenst is om bijvoorbeeld een stabiele eindsituatie of bedreiging van kwetsbare objecten in de omgeving vast te stellen.

In alle andere situaties waarbij de sanering niet voldoet aan de saneringsdoelstelling is de vraag gerechtvaardigd of het behalen van de doelstelling nog steeds realistisch en kosteneffectief is. De initiatiefnemer dient dit aan te tonen. Bij het ontbreken van een reële kans om op een kosteneffectieve wijze de saneringsdoelstelling te bereiken, mag (na instemming van ons) worden teruggevallen op het terugvalscenario uit het saneringsplan.

Als het terugvalscenario uit het saneringsplan geen oplossing biedt, dient de saneringsaanpak te worden herzien en is een nieuwe variantenafweging op zijn plaats. Als verder saneren niet kosteneffectief is en beëindiging van de actieve sanering te verantwoorden is (trede 2 of 3), dient dit te worden gemotiveerd. Voor een sanering met een kleine mobiele restverontreiniging (trede 2) of een immobiele restverontreiniging is aangegeven dat de sanering (gemotiveerd) beëindigd kan worden.

In het schema zijn de aspecten vermeld die bij de motivering betrokken dienen te worden.

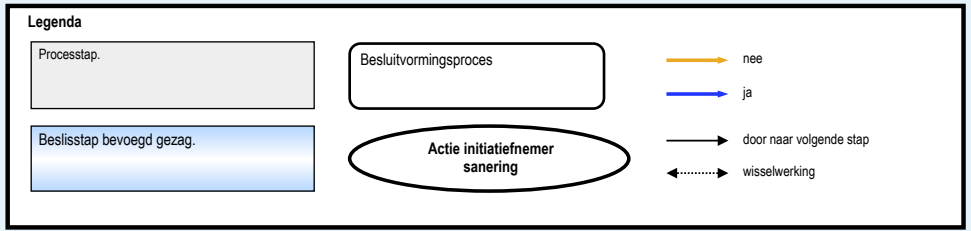
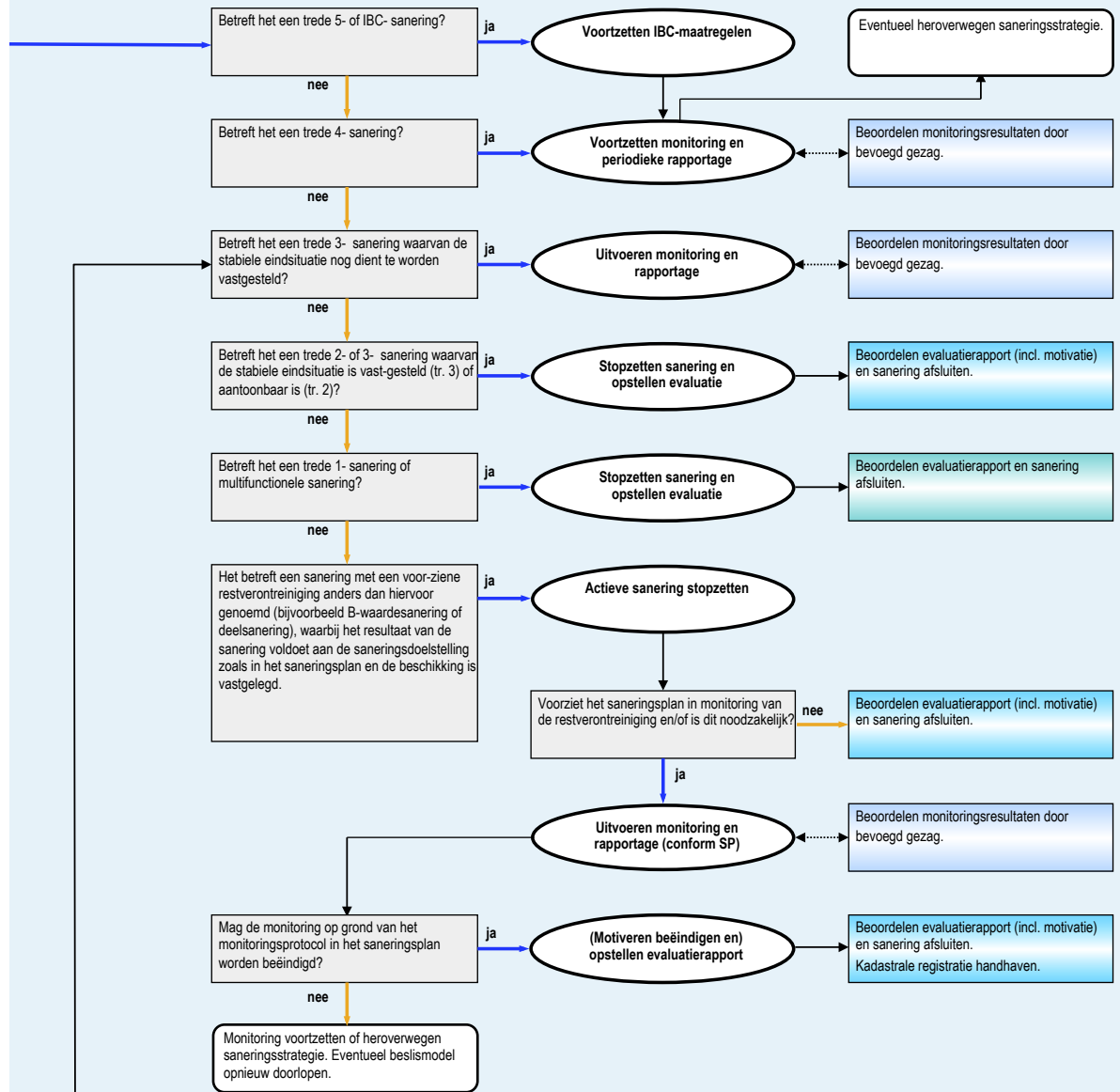
Bij wijziging van de saneringsdoelstelling dient er opnieuw een beschikking te worden afgegeven op een ingediend sanerings-/revisieplan. Voor overige gevallen dient een herziene saneringsaanpak aan het bevoegd gezag voorgelegd te worden. In het geval van een grote restverontreiniging, waarbij naar verwachting sprake zal zijn van een stabiele eindsituatie, volstaat een saneringsplan waarin een monitoringsprotocol is uitgewerkt. Een stabiele eindsituatie dient binnen 30 jaar te zijn vastgesteld.

*) Indien in saneringsplan geen terugvalscenario is opgenomen luidt het antwoord op deze vraag "nee"

Beslismodel voor tussentijdse evaluatie- en beëindiging van bodemsaneringen

Versie 11 27-04-2012

Restconcentratienormering

lutum : 25,0 %
 organisch stof : 10,0 %

	GROND (mg/kg)				
	S	2*S	0,1*I	(S+I)/2	I
Metalen					
Antimoon	3	6		9	15
Arseen	29			42	55
Barium	160	320		393	625
Berilium	1,1	2,2		16	30
Cadmium	0,8	1,6		6,4	12,0
Chroom	100	200		240	380
Cobalt	9	18		125	240
Koper	36	72		113	190
Kwik	0,3	0,6		5,2	10,0
Lood	85	170		308	530
Molybdeen	0,5	1		100	200
Nikkel	35	70		123	210
Tin	19	38		460	900
Vanadium	42	84		146	250
Zilver	-	-		-	15
Zink	140	280		430	720
Anorganische verbindingen					
Cyaniden - complex (pH >5)	5	10		28	50
Cyaniden - complex (pH <5)	5	10		328	650
Cyaniden - vrij	1	2		11	20
thiocyanaten (som)	1	2		11	20
Minerale olie					
Minerale olie	50	100*	500**	2525	5000
Aromatische verbindingen					
Benzeen	0,0100		0,1	0,5	1
Tolueen	0,0100		13	65	130
Ethylbenzeen	0,03		5	25,0	50
Xylenen	0,10		2,5	12,6	25
Fenol	0,05		4	20,0	40
Naftaleen	-		-	-	-
PAK's (som 10 VROM) (*)	1,0	2		21	40
Gechloreerde koolwaterstoffen					
dichloormethaan	0,40		1	5,20	10
1,1-dichloorethaan	0,0200		1,5	7,51	15
1,2-dichloorethaan	0,0200		0,4	2,01	4
1,1-dichlooretheen	0,1000		0,03	0,20	0,3
1,2-dichlooretheen (cis en trans)	0,2000		0,1	0,60	1
trichloormethaan	0,0200		1	5,01	10
1,1,1-trichloorethaan	0,0700		1,5	7,54	15
1,1,2-trichloorethaan	0,4000		1	5,20	10
trichlooretheen	0,1000		6	30,05	60
tetrachloormethaan	0,4000		0,1	0,70	1
tetrachlooretheen	0,0020		0,4	2,00	4
vinylchloride	0,0100		0,01	0,06	0,1

legenda: niet van toepassing

100 restconcentratienorm

Opmerkingen: minerale olie : '100' geldt voor mobiele fractie (<C20);

'500' geldt voor niet-mobiele fractie (>C20)

datum: 25 juli 2000; toevoeging restconcentratie-normering 12/12
 correcties 23/5/2002 en 29/8/2007

Restconcentratienormering

	GRONDWATER ($\mu\text{g/l}$) ONDIEP (<10 m)					GRONDWATER ($\mu\text{g/l}$) DIEP (>10 m)				
	S	2*S	0,1*I	(S+I)/2 I		S	2*S	0.1*I	(S+I)/2 I	
Metalen										
Antimoon	-	0,30	2,0	-	20	0,15	0,30	2	10	20
Arseen	10,0	20	6,0	35	60	7,2	14	6,0	34	60
Barium	50	100	62,50	338	625	200	400	62,5	413	625
Berilium	-	0,1	1,50	-	15	0,05	0,10	1,50	8	15
Cadmium	0,40	0,8	0,60	3	6	0,06	0,1	0,60	3	6
Chroom	1	2,0	3,0	16	30	2,5	5,0	3,0	16	30
Cobalt	20	40	10	60	100	0,7	1,4	10	50	100
Koper	15	30	7,50	45	75	1,3	2,6	7,5	38	75
Kwik	0,05	0,1	0,03	0,18	0,3	0,01	0,02	0,03	0,16	0,3
Lood	15	30	7,50	45	75	1,7	3,4	7,5	38	75
Molybdeen	5	10	30	153	300	3,6	7,2	30	152	300
Nikkel	15	30	7,50	45	75	2,1	4,2	7,5	39	75
Tin	-	-	5	-	50	2,2	4,4	5,0	26	50
Vanadium	-	-	7	-	70	1,2	2,4	7,0	36	70
Zilver	-	-	4	-	40	-	-	4,00	-	40
Zink	65	130	80	433	800	24	48	80	412	800
Anorganische verbindingen										
Cyaniden - complex (pH >5)	10	-	150	755	1500	10	-	150	755	1500
Cyaniden - complex (pH <5)	10	-	150	755	1500	10	-	150	755	1500
Cyaniden - vrij	5	-	150	753	1500	5	-	150	753	1500
thiocyanaten (som)	-	-	150	-	1500	-	-	150	-	1500
Minerale olie										
Minerale olie	50	100	60	325	600	50	100	60	325	600
Aromatische verbindingen										
Benzeen	0,2	-	3,0	15	30	0,2	-	3,0	15	30
Tolueen	7,0	14,0	-	504	1000	7,0	14,0	-	504	1000
Ethylbenzeen	4,0	-	15	77	150	4,0	-	15	77	150
Xylenen	0,2	-	7,0	35	70	0,2	-	7,0	35	70
Fenol	0,2	-	200	1000	2000	0,2	-	200	1000	2000
Naftaleen	0,01	-	7,0	35	70	0,01	-	7,0	35	70
PAK's (som 10 VROM) (*)	indiv.	-	indiv.	indiv.	indiv.	indiv.	-	indiv.	indiv.	indiv.
Gechloreerde koolwaterstoffen										
dichloormethaan	0,01	-	0,01*	500	1000	0,01	-	0,01*	500	1000
1,1-dichloorethaan	7	14	-	454	900	7	14	-	454	900
1,2-dichloorethaan	7	14	-	204	400	7	14	-	204	400
1,1-dichlooretheen	0,01	-	0,1	5	10	0,01	-	0,1	5	10
1,2-dichlooretheen (cis en trans)	0,01	-	0,2	10	20	0,01	-	0,2	10	20
trichloormethaan	6	-	4,0	203	400	6	-	4,0	203	400
1,1,1-trichloorethaan	0,01	-	3,0	150	300	0,01	-	3,0	150	300
1,1,2-trichloorethaan	0,01	-	3,0	150	300	0,01	-	3,0	65	130
trichlooretheen	24	-	5,0	262	500	24	-	5,0	262	500
tetrachloormethaan	0,01	-	0,1	5	10	0,01	-	0,1	5	10
tetrachlooretheen	0,01	-	0,4	20	40	0,01	-	0,4	20	40
vinychloride	0,01	-	0,1	2,5	5,0	0,01	-	0,1	2,5	5,0

legenda: niet van toepassing
 100 restconcentratienorm

datum: 25 juli 2000; toevoeging restconcentratie-normering 12/12/01
 correcties 23/5/2002 en 29/8/2007

7 Nazorg

Nazorg is ingedeeld in passieve nazorg en actieve nazorg.

Passieve nazorg vindt plaats als de saneringsdoelstelling is bereikt bij:

- immobiele verontreiniging, waarbij sprake is van een leeflaag sanering en eventuele gebruiksbeperkingen: de maatregel is dan de registratie van de immobiele verontreiniging, leeflaag, eventuele gebruiksbeperkingen;
- bij mobiele verontreinigingen, waarbij sprake is van een stabiele eindsituatie met een restverontreiniging (trede 2 en 3 van de saneringsladder) en eventuele gebruiksbeperkingen: de maatregel is dan de registratie van de mobiele verontreiniging, de stabiele eindsituatie en eventuele gebruiksbeperkingen in Globis en bij het Kadaster.

Actieve nazorg is aan de orde als de saneringsmaatregelen zijn getroffen waarbij na sanering geen sprake is van een stabiele eindsituatie. Dit zijn situaties die zich bevinden op trede 4 of 5 van de saneringsladder.

De maatregelen bestaan onder andere uit monitoring grondwaterkwaliteit en kwantiteit en controle op een goed functioneren van isolatie- en beheersmaatregelen.

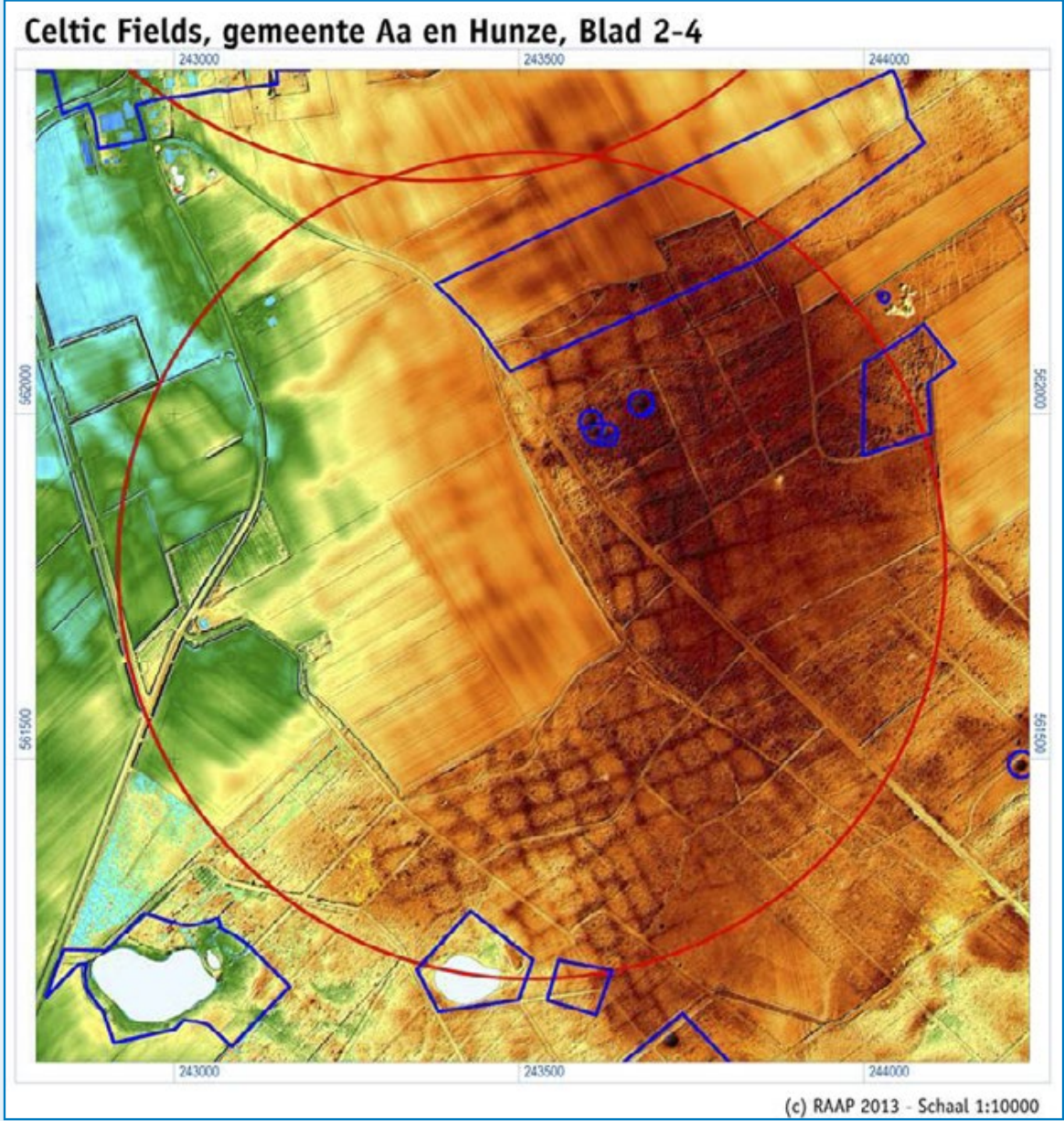
In navolgende tabel is de nazorg gekoppeld aan de restverontreiniging.

Saneringsresultaat	Nagenoeg volledige verwijdering (kleine restverontreiniging)		Beperkte restverontreiniging (omvang < 1.000 m3)		Grote restverontreiniging (nagenoeg stabiel of stabiel binnen 30 jaar)		Nog verspreidende verontreiniging (beheersbaar en acceptabel in gegeven situatie)	
	afwezigheid kwetsbare objecten	kwetsbare objecten in omgeving	afwezigheid kwetsbare objecten	kwetsbare objecten in omgeving	afwezigheid kwetsbare objecten	kwetsbare objecten in omgeving	afwezigheid kwetsbare objecten	kwetsbare objecten in omgeving*
nazorg: monitoring	--	--	--	ja**)	ja**)	ja	ja	
nazorg: beheersing	--	--	--	optioneel	optioneel	optioneel	optioneel	
terugvalscenario in saneringsplan	--	--	--	--	ja**)	ja**)	optioneel	

*) een saneringsoplossing waarbij verontreinigingen in de pluim zich na sanering nog kunnen verspreiden wordt niet toegestaan
 **) verdergaand dan Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013

Tabel B7.1 Nazorg gekoppeld aan restverontreiniging

8 Celtic Fields

9 **Behandeling zienswijzen concept-bodemnota "Werk maken van eigen bodem".**

Algemeen

Er is 1 schriftelijke reactie binnen gekomen op de concept-Bodemnota. De ontvangen zienswijze is opgenomen in deze bijlage. De cieL heeft afgezien van de mogelijkheid om te adviseren vanwege haar veranderende taakopvatting.

De zienswijze geeft aanleiding om de concept-bodemnota op enkele punten te actualiseren en/of aan te passen. De hoofdlijnen van het beleid blijven echter ongewijzigd.

Hieronder beschrijven wij onze reactie op de zienswijze.

A. Reactie Van Lothringen Milieu Advies

De zienswijze heeft betrekking op de stijl en leesbaarheid van de nota en inhoudelijke opmerkingen.

Voor wat betreft de stijl en leesbaarheid zal de definitieve nota gescreend worden. Hierna wordt puntsgewijs ingegaan op de inhoudelijke opmerkingen:

a.1.

p. 7, par. 1.2 Afbakening: plaats van de bodemnota

De relatie tussen de genoemde prioritaire thema's en de 8 thema's in figuur 1 is niet duidelijk.

Reactie:

In figuur 1 wordt verwezen naar 8 beleidsnota's die een relatie hebben met de prioritaire thema's uit de bodemvisie. In de definitieve bodemnota is de tekst onder paragraaf 1.2 aangepast om hiermee de relatie duidelijk aan te geven.

a.2.

p. 24, par. 3.4 Gesloten stortplaatsen: Drents beleid, 5e en 6e alinea

Voor het vaststellen van het geval van bodemverontreiniging wordt een natuurlijk moment afgewacht. Tegelijk moeten risico's worden weggenomen. Hoe is voorzien in de situaties waarin mogelijk sprake is van risico's, maar het geval van verontreiniging nog niet is vastgesteld. Is hiervoor een globale screening uitgevoerd, waarbij risicofactoren van de stortlocaties met bureauonderzoek zijn geïnventariseerd? Bij risicofactoren valt te denken aan reeds beschikbare informatie over stortmateriaal, stortperiode, af- of aanwezigheid van een slecht doorlatende bodemlaag onder de stort en kwel of wegzijging. Door middel van dergelijk bureauonderzoek kan worden voorkomen dat bij een stort lang gewacht wordt op een natuurlijk moment voor de gevalsdefinitie terwijl sprake kan zijn van risico's.

Reactie:

Deze stortten zijn alle onderzocht in het NAVOS programma. Daaruit zijn de potentieel risicovolle voormalige stortplaatsen in 2006 geïdentificeerd en als werkvoorraad opgenomen. De beschreven deskstudy is in 2006 uitgevoerd.

a.3. p. 27-28, par. 3.7 MTBE en ETBE bij tankstations ; Drents beleid en toelichting
Waarom wordt in het Drents beleid inzake de meldingsplicht MTBE/ETBE niet gebruikgemaakt van de taken en mogelijkheden van de gemeenten in het kader van het Activiteitenbesluit? De gemeenten kunnen de analysegegevens inzien bij de Wm vergunninghouder en controleren of gemeld had moeten worden. Deze rol van de gemeenten wordt niet vermeld.

Reactie:

Om de rol van de gemeenten duidelijk te maken is de volgende zin aan het tekstdeel toegevoegd: Wij willen dan ook een systeem maken over hoe om te gaan met de meldingen en de MBTE-problematiek vanuit onze rol als Wbb bevoegd gezag. Hierbij zal de samenwerking met de Drentse gemeentes gezocht worden.

a.4.

p. 31, par. 3.9 Stimulering bodemsanering particulieren; Drents beleid, laatste zin “dat de sanering binnen een jaar na aanmelding bereikt moet worden” Wordt hier met ‘de sanering’ bedoeld de start of afronding van de sanering of de indiening van het evaluatierapport?

Reactie:

Met “bereikt” wordt bedoeld “afronding” van de sanering en niet het indienen van het evaluatieverslag. In paragraaf 3.9 is de tekst als zodanig aangepast.

a.5.

p.34, par. 3.12 Programmering/overdracht van taken; De centralisatie, 2e aandachtsstreepje Hier wordt waarschijnlijk bedoeld dat de spoedeisende gevallen voor 2015 en de overige ernstige gevallen voor 2030 gesaneerd en/of beheersbaar zijn (cf. rijksbeleid).

Reactie:

De spoeddoelstelling voor 2015 is hier te scherp neergezet. Conform het rijksbeleid is de tekst aangepast. Die luidt namelijk dat de humane locaties uiterlijk in 2015 gesaneerd en of beheerst zijn en dat met de overige spoedlocaties zoveel mogelijk gestart is met sanering danwel beheersing. In paragraaf 3.12 is de tekst als zodanig aangepast.

a.6.

p. 37, par. 4.2 De Wm/Wabo en relatie met Wbb; Landelijk beleid; Nulsituatie - en eindsituatie-onderzoek, 1e zin

Deze zin (“Het preventieve bodembeschermingsbeleid gaat ervan uit dat een verwaarloosbaar bodemrisico niet uitsluit dat een belasting van de bodem optreed”) geldt alleen als sprake is van een bodembedreigende activiteit (zie NRB hoofdstuk 4).

Reactie:

Het klopt dat de NRB zich richt op dat bij bodembedreigende activiteiten een verwaarloosbaar bodemrisico niet uitsluit dat een belasting van de bodem optreed. In paragraaf 4.2 is de tekst als zodanig aangepast.

a.7.

p.41, par. 4.4 Afstemming met het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit; Landelijk beleid De tekst in het blokje “Melden” is in tegenspraak met de laatste zinnen onder het blokje “Bevoegd gezag”. Onder “Melden” staat dat het aanbrenge van grond op saneringslocaties moet worden gemeld in overeenstemming met het Bbk en Rbk, onder ‘Bevoegd gezag’ wordt aangegeven dat uit navraag bij AgentschapNL blijkt dat alleen het bevoegd gezag Wbb bevoegd is op saneringslocaties, ook voor wat betreft het aanbrenge van grond

Reactie:

Het klopt dat dit in tegenspraak is. De wetgever heeft niet bedoeld dat het aanbrenge van aanvulgrond/leeflaag op een saneringslocatie volgens Bbk en Rbk wordt gemeld, maar dit is wel zo opgenomen in de regeling. In paragraaf 4.4 is de tekst aangepast om tegenspraak te voorkomen.

a.8.

p. 46, par. 4.6 Bodemverontreiniging en Aardkundige waarden; Drents beleid en toelichting, 2e alinea.

De aardkundige stergebieden op kaart 2D zijn niet ruimtelijk begrensd. Het is dus niet duidelijk of transparant in welk gebied ingrepen in de bodem niet zijn toegestaan.

Reactie:

De provincie is zich bewust van deze tekortkoming en voorzien bij deze gebieden bij de eerstvolgende actualisatie van de beleidsnota wAardevol te komen tot een ruimtelijke begrenzing. (is voorzien in loop van 2014)

a.9.

p. 51, hoofdstuk 5 Bevelsbeleid / kostenverhaal; Aansprakelijkheid; bedrijfsterreinen, 2e zin Deze zin geeft onvoldoende de reikwijdte van art. 55ab Wbb weer. Niet alleen moet verontreiniging geconstateerd zijn, ook moet het een bedrijfsterrein zijn “.. dat behoort tot een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie bedrijfsterreinen waarvan aannemelijk is dat een geval van ernstige verontreiniging is ontstaan en spoedige sanering noodzakelijk zal zijn ..”.

Reactie:

Het klopt dat de zin onvoldoende de reikwijdte weergeeft. Het moet een bedrijfsterrein zijn dat behoort tot een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie bedrijfsterreinen waarvan aannemelijk is dat een geval van ernstige verontreiniging is ontstaan en spoedige sanering noodzakelijk zal zijn. In hoofdstuk 5 onder bedrijfsterreinen is de tekst als zodanig aangepast.

a.10.

p. 60, par. 7.2 Opzet onderzoek; Drents beleid en toelichting; Relatie tussen verharding (van erven en wegen) en bodem, laats te zin

Ter verduidelijking zou hier aangevuld kunnen worden dat het gaat om verontreiniging die op of na 1 januari 1987 vanuit de (semi-)verharding in de bodem terecht komt en daarom onder de zorgplicht valt.

Reactie:

Wij vinden ook dat ter verduidelijking moet worden toegevoegd dat het moet gaan om verharding aangebracht op of na 1 januari 1987. In paragraaf 7.2 Opzet onderzoek: Drents beleid en toelichting is de tekst als zodanig aangepast.

a.11.

p. 60, par. 7.3 Beoordeling en vervolgaanpak; Landelijk beleid; Melding volgens artikel 41 Wbb. Art. 41 Wbb is niet zo eenduidig als hier wordt gesuggereerd. De tussenwaarden worden niet genoemd. De gemeente dient alleen bekende onderzoek gevallen en gevallen van ernstige verontreiniging te melden.

Reactie:

Het klopt dat dat artikel 41 Wbb de tussenwaarden niet noemt en dit zal worden weggelaten. In paragraaf 7.3 hebben wij de tekst als zodanig aangepast.

a.12.

p. 70, par. 8.5 Spoed; Drents beleid en toelichting; Verspreidingsrisico's met kwetsbaar object. Hoe wil de provincie Drenthe in 2014 invulling geven aan de eis: sanering voor 2015?

Reactie:

De doelstelling is dat de humane spoedlocaties in 2015 zijn gesaneerd of beheerst. Voor de overige spoedlocaties is er in de periode van 2015-2019 nog een forse inspanning nodig. In de beschikking ernst en spoed kunnen wij op grond van artikel 37 Wbb een tijdstip bepalen wanneer er gestart moet worden met de sanering. Op deze wijze willen wij invulling geven aan de rijksdoelstelling.

a.13.

p. 70, par. 8.5 Spoed; Drents beleid en toelichting; Verspreidingsrisico's met kwetsbaar object. Hoe gaat provincie Drenthe om met de uitspraak van de ABRvS 14-8-2013 Alphen aan de Rijn (zaaknummer 201208891/1/A4), waarin is uitgesproken - samengevat - dat onaanvaardbare verspreidingsrisico's uitsluitend tot de noodzaak van een spoedige sanering leiden als gemotiveerd kan worden dat daarmee ook onaanvaardbare risico's voor mens, plant of dier ontstaan.

Reactie:

De uitspraak is slechts een tussenuitspraak. De Raad van State heeft inmiddels een einduitspraak gedaan (zaaknummer 201208891/2/A4 van 9 april 2014). Dit houdt dat de criteria uit de huidige circulaire bodemsanering wordt toegepast voor het bepalen van spoed.

a.14.

p. 81, par. 10.2.1 Gebiedsgerichte aanpak grondwater; Landelijk beleid, 1e zin
Gebiedsgerichte aanpak is niet alleen een vorm van beheer maar kan ook sanering omvatten. De betreffende artikelen Wbb spreken ook over sanering.

Reactie:

In de Wbb wordt bedoeld met saneren: verplaatsen/verminderen of beheersen van verontreiniging. Gebiedsgericht aanpak is een vorm van beheersen. In paragraaf 10.2.1 is de tekst als zodanig aangepast.

a.15.

p.85, par. 11.3 Verschillende soorten saneringsplannen; Landelijk beleid
Saneringsplan op hoofdzaken wordt bij landelijk beleid niet genoemd, bij Drents beleid wel.

Reactie:

Het klopt dat een SPOH of raamsaneringsplan bij landelijk beleid niet wordt genoemd. De Wbb kent deze plannen niet.

B. Reactie van commissie Leefomgeving.

De Adviescommissie voor de Fysieke Leefomgeving is per 18 december 2013 gewijzigd en heet de commissie Leefomgeving (cieL). De cieL ziet af van de mogelijkheid om een advies uit te brengen over de bodemnota gezien haar gewijzigde taakopvatting. De cieL wil inspireren en adviseren aan de voorkant van beleidsprocessen.

